

Postane

GASILEC

VSEBINA: GASILSKI KONGRES V LJUBLJANI — JUGO-SLOVANSKO GASILSTVO — SLOVENSKO GASILSTVO — GASILSKA TAKTIKA — PASIVNA BRAMBA

N a r o č i

»Slovenca«!

Z a k a j ? Ker je najboljši slovenski dnevnik in ker si zavarovan za 10.000.— din za primer smrtne nezgode.

Oglašuj v »Slovenca«!

Z a k a j ? Ker je največji in najbolj razširjeni slovenski dnevnik ter imajo zato oglasi v njem najzanesljivejši uspeh.

Naš najcenejši popoldnevnik

»Slovenski dom«

(na mesec stane le 12 dinarjev) je dober informativni dnevnik, ki ga priporočamo vsakomur, zlasti pa vsem tistim, ki ne zmorejo naročnine za »Slovenca«.

»Domoljub«

je naš največji, najbolj razširjeni tednik — prinaša redno dve strani slik. Stane letno le 38 dinarjev. — Požarna podpora 1000 din.

»Bogoljub«

je najboljši in najlepši nabožni mesečnik. Letno stane le 20 dinarjev.

Časopise naročate lahko pri vseh naših podružnicah v Ljubljani, Mariboru, Celju, Ptuju, Kranju, Novem mestu in na Jesenicah in pa pri glavni upravi v Ljubljani, **Jugoslovanska tiskarna.**

ŽE 300 LET ZDRAVI

ROGAŠKA SLATINA

s čudodelno močjo svojih mineralnih voda

vse bolezni želodca, jeter, žolčnika, ledvic, mehurja i. dr.

Raznovidna terapevtična sredstva zdravljenja / Najmoderneje urejeni hoteli / Prvovrstna godba in druge prireditve za zabavo in kratek čas / Veliko športno kopališče / Tenis / Izleti itd. V pred- in posezoni znatni popusti / Odprto tudi pozimi Sloviti zdravilni vrelci:

TEMPEL

STYRIA

DONAT

Prospekte in vse informacije daje brezplačno: Zdravilišče Rogaska Slatina

MESTNA
PODJETJA
MARIBOR

**VSE ELEKTRIČNE IN PLINSKE NAPRAVE ZA
GOSPODINJSTVO**

OBRT IN

INDUSTRIJO

Vam dobavi: M. P. — Prodajalna, Glavni trg 14 —
Telefon 25-23

Instalira in popravi pa: M. P. — Električno podjetje
Frančiškanska ulica 8 — Telefon 23-23

odnosno M. P. — Plinarna, Plinarniška ulica 8 —
Telefon 20-31

Strokovni nasveti in proračuni neobvezni in brezplačni

Gasilske in uniformske čepice izdeluje

P. S E M K O

krznar in izdelovatelj uniformskih čepic

MARIBOR, GOSPOSKA ULICA 37

Velika zaloga vseh potrebščin za gasilske uniforme - Priznано strokovno in solidno delo - Pri skupnem naročilu **znaten popust!** - Zahtevajte cenik!

Vse gasilske potrebščine:

cevi, obleke, opreme, orodje, zastave
dobite **po ugodnih plačilnih pogojih**

Strokovnjaške nasvete Vam daje

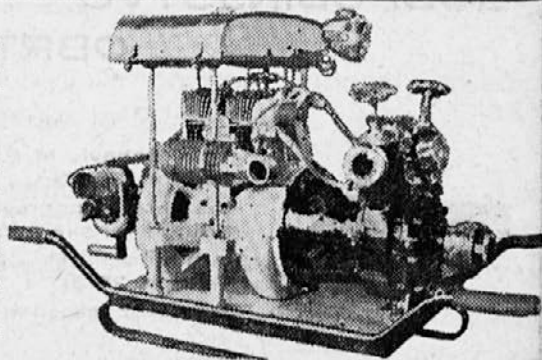
Gasilska nabavljalna zadruga

v Ljubljani, Tyrševa cesta 29

Livarna Ogrinc

Ljubljana VII., Jernejeva 47

Najboljše, najuspešnejše in
naicenejše motorne bri-
zgalne za gasilce in spojke
„Knaust“. Ulivam tudi ležaje,
palice in vse strojne dele.

Spodnještajerska
ljudska
posojilnica

r. z. z n. z.

v Mariboru

*Sprejema vloge in daje posojila
ter izvršuje vse v denarno stroko
spadajoče posle*

„ANOS“ Maribor, Koroška c. 26 „MARA“

ročni brzopletilni
stroji za vsako
osebo in družino
Pouk brezplačen
Dajemo material
prevzemamo izgo-
tovljeno blago
Stalni zaslužek doma

pletilnica
izdeluje vse vrste
nogavice, ženske obleke itd.
Naročila tudi po
meri za vse vrste
pletenin v najkrajšem
času
Na drobno in debelo!

Ivan Kravos, Maribor

Aleksandrova c. 13 • Telefon 22-07

Gasilci!

Ob priliki kongresa bode te najboljše postreženi s prvovrstnimi pristnimi štajerskimi, dolenskim in dalmatinskimi vini, vedno svežimi delikatesami, ekspres-kavo, svežim pivom iz sodčka

IVAN PEZDIR, Ljubljana, Gradišče

Trgovina z delikatesami in špecerijo — Buffet

Priporoča se **železnina**

STRAŽIŠAR AVGUST

specialna zaloga vsakovrstnih ključev

LJUBLJANA, GOSPOSVETSKA CESTA 2

Hotel „Metropol“ Miklič

nasproti glavnega kolodvora Ljubljana

150 sob, 200 postelj ♦ Prvovrstna restavracija, najmodernejša kavarna, dvorane za seje in prireditve ♦ Garaže ♦ Nizke cene

Telefon hotel 27-37

Telefon kavarna 20-22

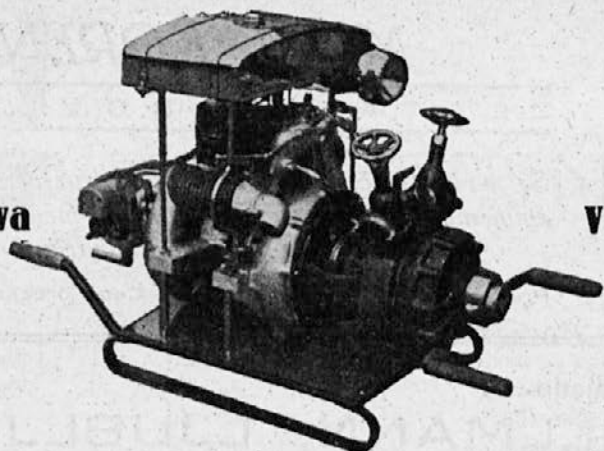
„VESNA“ - AKUMULATOR

Ing. I. & F. Domicelj — Maribor

I.a akumulatorji za avto, radio, telefon itd.

Telefon št. 20-36

Zanesljiva

Vztrajna

Najmodernejše motorne brizgalne

kakor konopljene cevi, gumijaste sesalne cevi, specijalna olja za dvo- in štiritaktne motorje ter druge tehnične potrebščine, dobavlja

Andrej Supan, Ljubljana, Celovška c. 50

K. Rosenbauer & drug, Celje

Priporoča prvovrstne najmodernejše motorne

brizgalne urejene na avtomatično krožno, vodno

in zračno hlajenje. — Agregati s 5 do 26 KS

Avtomobilske brizgalne vseh vrst

Sesalke za črpanje vode iz kleti s posebnim motorjem

Sesalne in tlačne cevi vseh vrst

Zahtevajte ponudbe in predvajanje. - Cene zmerne

MIHA KOREN

Z L A T A R T R B O V L J E I I

Se priporoča za izdelavo društvenih znakov, emblemov, žebličkov za zastave v medenini, bakru, srebru in zlatu, z ali brez barvnih emajl

Prvovrstna izdelava

Cene brezkonkurenčne

Strojno podjetje

R. WILLMANN, LJUBLJANA

Slomškova ulica 3 / Telefon 20-55

Beneški jarmeniki, cirkularke, nihalne žage najnovejše konstrukcije, brusilni stroji. — Železni deli k pogonu mlinskih kamnov, zatvornice. Transmisijski deli, kakor osovine, ležišča, spojke, jermenice vseh vrst in velikosti. — Rebraste cevi iz kovanelega železa z ugodnim grelnim učinkom. — Elektrotovarna in jamska dvigala, vitli in dvigalne ter transportne naprave. — Projektiranje in oprema žag in mlinov ter drugih industrijskih naprav. Vsakovrstna popravila strojev. — Ponudbe brezplačno, na željo strokovnjaški obisk.

● *V spomin na gasilski kongres!*

dobi vsak gasilec in čitatelj našega lista **barometer** zastonj!

Zanesljiv, krasno izdelan, velikost 13X16 cm / Za stroške potrebno din 5.— v znamkah / Pošlje:

Barometer, Ljubljana I.

Pošini predal 18

ADOLF PRAH

tovarna volnenih
in bombažnih tkanin

KRANJ TELEFON INTERURBAN 13

Izdeluje: Najrazličnejše vrste oksfordov, vse vrste pisanih in enobarvnih flanel, barhante, gradle, zefirje, molinose, brisače itd.

TKALNICA BARVARNA APRETURA

Od podjetnika do delavca slovensko podjetje brez tujih strokovnjakov!

KAJ

■ VSE DOBITE PRI NAS?

Pletenine
trikotažo
moško perilo
damsko perilo
ovratnike
samoveznice

steklo
porcelan
kuhinjsko posodo
kuhinjske potrebščine
aktovke
damske torbice

potne kovčege
turistovske potrebščine
toaletne potrebščine
otroške igračke
čevlje vseh vrst
snežke

ANT. KRISPER, LJUBLJANA

MESTNI TRG 26 — STRITARJEVA ULICA 1—3

Tovornice

Zlatorog

Maribor

GASILCI - GASILSKE ČETE!

Delovne in praznične uniforme, blago za uniforme, kape, opasače, sekirice, znake, embleme, šleme, piščalke in vse ostale gasilske potrebščine ter blago za civilne obleke kupite najceneje pri

NAJVEČJI DOMAČI
TRGOVSKI HIŠI V JUGOSLAVIJI

TRGOVSKI DOM
Sternecki
TOVARNA PERILA IN OBLEK
CELJE št. 17

Zahtevajte cenik in vzorce!

T V R D K A

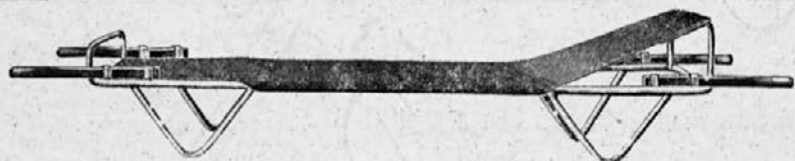
SCHNEIDER & VEROVŠEK

trgovina z železnino

v Ljubljani, Tyrševa c. 16

se priporoča za nakup vsega v železninsko stroko spadajočega blaga, kakor: stavbnega materiala, zlasti betonskega železa, nosilk in bakrene pločevine za kritje streh in cerkvenih zvonikov, kmetijskih in poljedelskih strojev vseh vrst, sadjarskih in vinogradniških potrebščin, kuhinjske opreme, oprem za kopalnice in stranišča z vsem instalacijskim materialom.

Zagotavljamo Vam najsolidnejšo in najcenejšo postrežbo; za to Vam jamči tudi dolgoletni obstoj trrdke.

NOSILNICE ZA GASILSKE ČETE, REŠILNE POSTAJE, TOVARNE ŠPORTNIH IGRIŠČ, IZDELUJE IZ JEKLENIH CEVI

BOGOMIR DIVJAK - MARIBOR

ULICA KNEZA KOCLJA 4 (PREJ TATTENBACHOVA)

G A S I L E C

XLIII

1939

ŠTEV. 8

Njegovo Veličanstvo kralj Peter II.

Državna himna

*Rešil si nas, Bog pravice,
iz pogube že poprej,
sliši vdano naše klice,
bodi varuh nam še slej!*

*Lepa naša domovina,
oj junaška zemlja mila,
stare slave dedovina,
da bi vedno častna bila!*

*Naprej zastave slave,
na boj junaška kri,
za blagor očetnjave
naj puška govori.*

*Bog, ohrani, blagoslovi
kralja Petra in naš rod!*

*Nj. Kr. Visočanstvo princ Tomislav
pokrovitelj jugoslov. gasilskega kongresa v Ljubljani*

Gasilska

*Mirne doline objela je noč.
Bliski utrinjajo se nad vrhovi —
v svitu ognjenem vžžare nam domovi.
V vasi razlega se klic: »Na pomoč!«*

*Pogubonosen je plamen objel
kočo, kjer hranil je borno lastnino
kmetič, ki noč je in dan za družino
delal in trpel, skrbel in živel...*

*V uri bridkosti pomaga mu vsak;
dobra izkažejo srca se zlata:
silen v ljubezni do svojega brata
vstane slovenski gasilec — junak!*

*Hujši človeštvu še ogenj preti:
iskre zavisti hinavsko grozijo,
da blagostanje nam upepelijo —
plamen sovraštva nam srečo kali.*

*Bratje gasilci, stopimo na plan!
Ognja pogubnih moči se ne bojimo;
hrabro bojujmo se, smelo zapojmo:
»Bog nam pomagaj in sv. Florijan!«*

Dr. Anton Korošec:

Ob II. jugoslov. gasilskem kongresu

Skozi vse svoje življenje sem vedno z največjo pazljivostjo in z najboljšimi željami spremljal vsako delo in vsak napor, ki mu je namen zaščita in varnost bližnjega. Zdi se mi, da je odveč, govoriti o ciljih in vzvišenih nalogah gasilstva, ki je v teku svojega blagodejnega delovanja že neštetokrat dokazalo svojo požrtvovalnost, človekoljubnost in nesebičnost v skrbi za brata, ki mu preti nesreča.

Prav posebno bi rad poudaril, da je velik napredek gasilstva njegova moderna oprema, njegova izvežbanost, šole, tečaji in sploh vse delo vrlih gasilcev, ki je namenjeno za obrambo imovine in življenja tistih, ki jih je zadela nesreča, prostovoljno, povzročeno edino iz ljubezni do bližnjega, kar je po vseh moralnih zakonih sploh ena od največjih kreposti človečanstva.

Ko ob priliki II. jugoslovanskega kongresa gasilcev pozdravljam vse jugoslovansko gasilstvo, mu častitam k vsemu njegovemu dosedanjemu delu ter želim kongresu čimvečji uspeh, izražam svojo iskreno željo, da bi naše gasilstvo dobilo na kongresu obilo pobud za strumno nadaljevanje svojega idealnega dela, ga še bolj poglobilo in tudi s svoje strani pripomoglo k zbližanju, ljubezni in sporazumevanju med tremi jugoslovanskimi brati, k utrditvi in obrambi naše državne skupnosti in k zvestobi do naše vladarske dinastije Karadjordjevičev.

Naj živi visoki pokrovitelj jugoslovanskega gasilstva Njegovo kraljevsko Visočanstvo kraljevič Tomislav!

Ban dr. Marko Natlačen:

Gasilci

V teh dneh se boste zbrali slovenski gasilci skupno s svojimi hrvaškimi in srbskimi tovariši na jugoslovanskem gasilskem kongresu v Ljubljani. Zbrali se boste v proslavo 20 letnice ustanovitve jugoslovanske gasilske zveze, da pregledate svoje vrste, svoje dosedanje delo, in napravite potrebne sklepe, da se vaše delo v bodoče bolj izpopolni. Prav je, da pri tem pokažete svojo številno moč, svoj napredek v svobodni domovini Jugoslaviji, moralno silo gasilske ideje, a tudi strumnost in discipliniranost gasilskih vrst, ki sta predpogoj za uspešno delo.

Namen gasilske organizacije, njeni programi in ideje, ki so vas privedle v gasilsko organizacijo in katerim služite, so najlepše izražene v vašem sicer tako miroljubnem bojnem klicu in vašem lepem pozdravu »na pomoč«. Stopili ste v gasilske organizacije, da boste združeni s skupnimi močmi hiteli na pomoč onemu, ki vaše pomoči potrebuje.

Lepa in plemenita je misel, ki vas medsebojno družijo, saj temelji na veliki zapovedi: »Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe.« Duh požrtvovalnosti in smisel za skupnost preveva vrste pravih gasilcev. Vse delo je treba opravljati brez plačila, brez nagrade, brez odškodnine. Prav zato je gasilska organizacija tako lepa, ker budi, goji in vzgaja v svojih članih duha nesebičnosti, duha požrtvovalnosti in smisel za žrtve, za skupnost. Zato pa se je tudi mogla gasilska organizacija med našim narodom tako mogočno razširiti. Narod se zaveda, da je ta gasilska organizacija zrastle iz njegove sredine in zaradi njega samega. Zato jo spoštuje kot svojo narodno organizacijo in jo podpira. A tudi državna oblast budno zasleduje njeno delo, ker se zaveda ogromne vrednosti njenega dela med narodom.

Delo, ki ga opravlja gasilstvo, visoko cenita narod in država. Zato najiskrenejše pozdravljam jugoslovanski kongres, vse slovenske in vse druge na kongresu zbrane gasilce in želim vsemu gasilstvu največjih uspehov tudi v bodočnosti v korist naroda in države.

**Župan mesta Ljubljane
dr. Juro Adlešič:**

Gasilem

Prepričan sem, da bo II. jugoslovanski kongres v Ljubljani spet pokazal velik napredek gasilstva v vsej državi, posebno pa še v Sloveniji. Razveselil bo strokovnjake z dokazi napredka v strokovnem pogledu in dokazal bo vsej naši javnosti pomlajeno moč te zares ljudske organizacije.

Čez 80.000 gasilcev imamo že v kraljevini Jugoslaviji. Sama Gasilska zajednica za dravsko banovino šteje 32.000 članov!

II. jugoslovanski gasilski kongres v Ljubljani naj pokaže napredek gasilstva, hkrati naj pa najširšo javnost opozori tudi na pomen gasilstva za ves narod in za vso državo ne glede na njegovo strokovno višino.

Kdor se samo malo zamisli v število naših prostovoljnih gasilcev, ga že samo to mogočno število dvigne z zgolj strokovnega stališča znatno više do pogledov z najširšim obzorjem.

Na prostovoljno gasilstvo moramo namreč gledati z gledišča, ki obsega vse naše organizacije in ves naš narod. Pri tem si pa moramo prizadejati, da na svoje ugotovitve, ki se tičejo prostovoljnega gasilstva v sklopu celote, opozorimo odločilne kroge ter tudi inozemstvo. Zakaj prav impozantne številke našega prostovoljnega gasilstva so činjenica, ki bi jo morali ob takih prilikah upoštevati bolj, nego je bila upoštevana doslej. In ko bomo pretehtali večstranski pomen prostovoljnega gasilstva za ugled našega naroda, bomo ponosni nanj in se bomo z njim radi pohvalili tudi pred največjimi in najbolj kulturnimi narodi.

Trideset tisoč slovenskih prostovoljnih gasilcev nam predvsem odkriva izredno lastnost našega ljudstva za lahko organiziranje in za disciplino. Gasilska zajednica naše banovine je neovrgljiv dokaz te neprecenljive lastnosti našega naroda.

Smisel za skupnost je druga redka lastnost narodov, ki jo zlasti po svetovni vojni vzgajajo in goje državniki in vodniki narodov z največjo vneto ter z najtežjimi žrtvami. Pri nas sta se pa kmet, obrtnik in delavec sama združila v veliko, v najmanjše vasice segajočo organizacijo samo zaradi skupne pomoči bližnjemu.

Organizacija gasilcev je poleg vsega tega popolnoma prostovoljna zveza najrazličnejših stanov našega ljudstva za najplemenitejše delo — za dejansko ljubezen do bližnjega! Brez diktatov in propagande vodilnih slojev so se naši preprosti stanovi iz lastnega nagiba sklenili k plemeniti požrtvovalnosti.

Ali to dejstvo ne pomeni mnogo več nego kakršni koli strokovni uspehi? Ti so namreč predvsem odvisni od gmotnih sredstev, kakršnih naš narod nima. Zato bi bil pa tudi strokovni napredek pri nas nemogoč, če bi naše ljudstvo ne bilo tako bogato na takih lastnostih, ki so temelj vsemu uspešnemu delovanju gasilstva. In prav s tem bo II. jugoslovanski gasilski kongres v Ljubljani spet pokazal tudi najlepše strani našega naroda in njegove kulture.

Bogatim narodom ni težko ustvarjati kulture, saj z bogastvom lahko plačajo najpopolnejše pridobitve tehnike, znanosti in umetnosti ter socialne pomoči, toda srčna plemenitost in kultura se plačuje samo z zlatom — srca.

Tako bo II. jugoslovanski gasilski kongres najplemenitejša manifestacija najvišje stopnje srčne kulture našega naroda.

II. jugoslovanski gasilski kongres v Ljubljani naj okrepi trdno voljo gasilcev za požrtvovalno pomoč svojemu bližnjemu in s svojim prepričevalnim zgledom poglobi ljubezen do bližnjega v vseh srcih!

Gasilski kongres naj bi bil za slovenske gasilce začetek nove šole

Za šolo potrebujemo učne knjige. — Poleg »Gasilca« imamo že

svojo gasilsko knjižnico

Naročite, kupite gasilske strokovne knjige! Učite se iz njih

in delajte po predpisih v njih

Minister Djuro Čejović:

Gasilcem

Ko se z Vami vred veselim na veliki praznik vseh gasilcev, mislim često na one neznane mi sodelavce, ki se teden za tednom, večer za večerom pripravljajo, ki agitirajo in organizirajo, da bi bil nastop v Ljubljani čim veličastnejši. Prepričan sem, da se zlasti vse gasilske čete dravske banovine vneto pripravljajo na kongres in da

med nami ni društva, niti člana, ki ne bi po svojih močeh doprinesel k manifestaciji, ki bi naj dala vsemu gasilskemu pokretu širom naše lepe domovine novega poleta. Z velikim veseljem se pripravlja tudi ostalo jugoslovansko gasilstvo za slavnostne dni v Ljubljani.

Gasilska zveza Kraljevine Jugoslavije je ena najstarejših in najmočnejših organizacij, ki spadajo pod nadzorstvo poverjenega mi ministrstva. Vendar me ne zanima Gasilska organizacija samo radi njene moči, temveč zlasti radi uzvišene naloge, ki obstoja v plemenitem in požrtvovalnem delu za ohranitev življenja in imetja bližnjega. Kdor le malo čuti, koliko revščine in gorja so preprečili naši vitezi-gasilci, ko so stokrat in tisočkrat reševali može, žene in otroke, ko so reševali vasi, hiše in gospodarska poslopja, bo spoštoval to organizacijo in bo postal njen prijatelj. Delo gasilcev je delo za dobrobit naroda in na tako delo gledata z veseljem kralj in domovina. Srčno želim, da bi se ravno letos, ob priliki kongresa vsi oni, ki še stojijo ob strani in zlasti v onih krajih, kjer se niso ustanovile gasilske čete, vzdramili in da bi poklonili gasilskemu pokretu vso ljubezen in agilnost.

Ko Vas je Vaš zvesti starešina in moj dragi prijatelj in sodelavec g. minister Franc Snoj na občnem zboru Gasilske zajednice dravske banovine navduševal za delo za kongres, Vam je govoril: »Mnogo bo še truda in dela, mnogo bo žrtev, toda kongres je naša častna naloga.« K temu bi želel danes dodati le tole: »Ostanite agilni in vztrajajte v požrtvovalnosti za skupne dobrine! Mogočna udeležba na kongresu v Ljubljani in vzoren nastop Vaših čet naj navduši vse Vas in vse goste za delo v bodoče in naj bo, kakor seme naše velike gasilske bodočnosti!«

Minister Snój Franc, starešina Gasil. zveze:

Od zagrebškega do ljubljanskega gasil. kongresa

V dneh ljubljanskega gasilskega kongresa obhajamo 2. obletnico I. jugoslovanskega gasilskega kongresa v Zagrebu. Ker je imel ta zagrebški kongres zaradi znane, sicer neuradne resolucije velik vpliv na razvoj prilik v vodstvu naše Gasilske zveze in tudi na jugoslovansko gasilstvo splošno, je prav, da v kratkih potezah to dobo in vplive pogledamo in analiziramo.

Početkom leta 1937. je končala prva perioda funkcionarjem gasilskih edinic po reorganizaciji gasilstva. Vse gasilske edinice so izvedle nove volitve svojih odborov in tako je v maju tega leta tudi Gasilska zveza v Beogradu dobila svojo prvo voljeno upravo.

Na prvi seji uprave Gasilske zveze, na kateri se je volilo starešinstvo zveze, je vladala sicer popolna enodušnost in je bila izvolitev soglasna. Videlo se je pa že takrat iz razgovorov in debat, kako različna gledanja imajo posamezni delegati zajednic na naše gasilske probleme. Če pomislimo, v kako različnih okoliščinah se je razvijalo gasilstvo v posameznih pokrajinah Jugoslavije in nato, da se je v večini banovin gasilstvo šele formiralo, dočim je drugod imelo že 60 in večletno tradicijo, se temu ni čuditi. Poudariti je tudi treba, da je bilo v tem času pri nas politično življenje močno razgibano (konkordat) in da so tudi ti vplivi na posamezne delegate bili razmeroma močni.

Ko se je na eni starešinskih sej razpravljalo o 50 letnici Gasilske zajednice v Zagrebu, se je sprožila misel, prirediti istočasno v Zagrebu gasilski kongres. Namen kongresa naj bi bila skupna manifestacija vsega jugoslovanskega gasilstva in s tem poizkus, vse različne sile in gledanja članov uprave gasilske zveze usmeriti v delo za ta kongres in jih tako privedi do neke skupne točke in akcije. Pokazalo pa se je, da je bila naloga pretežka, doba predpriprave za kongres, ki naj doseže tak cilj — prekratka. Posamezni člani uprave gasilske zveze so že pred početkom kongresa stopili v opozicijo in vodili proti njemu borbo, drugi so se sicer kongresa udeležili, toda so glasno izražali svoje pomisleke, češ da ima proslava preveč hrvatski značaj. Le redki so bili, ki so se resno trudili, da kongres vsaj v neki meri doseže svoj cilj. Med domačimi hrvatskimi gasilci pa je prevladal političen vpliv, želja da se hrvatsko gasilstvo javno opredeli za hrvatski narodni pokret. Hrvatsko gasilstvo je namreč pod prejšnjimi režimi bilo mnogokje potegnjeno v politiko ter je bilo s tem

pred narodnim vodstvom kompromitirano. Kongres, na katerem je bilo zbranih več tisoč hrvaških gasilcev, je nudil ugodno priliko, da se tako organizacije kakor nje voditelji operejo vsakega suma in da bo potem tudi hrvaško gasilstvo priznano kot narodna organizacija.

Vsebina resolucije, način, kako je bila podana, zadržanje posameznih predstavnikov hrvaškega gasilstva, vse to je dalo slutiti, da se je z resolucijo hotelo le demonstrirati, da se je hotelo le opozoriti na hrvaško gasilstvo kot organizacijo in da se pri tem ni mislilo na dejanski prelom z Gasilsko zvezo

Vendar je bil kraj in čas za tako demonstracijo zelo nesrečno izbran. Na kongresu je bilo navzočih več tisoč slovenskih in srbskih gasilcev, bili so navzoči inozemski gostje, predstavniki oblasti, in je razumljivo, da je resolucija po svoji vsebini in po kraju in času, kjer je bila podana, izzvala med nehrvaškimi člani uprave zveze hudo reakcijo in nezadovoljstvo. Mnogi od njih so v svoji ogorčenosti zahtevali hude represalije, kar pa bi v praksi pomenilo dejansko izvedbo resolucije in razcep v gasilstvu ter na hrvaškem poleg legalne tudi ilegalno gasilsko organizacijo.

Zmagali so končno zmernejši člani uprave ter se je vzel na znanje odstop delegatov Gasilske zajednice v Zagrebu, ki so se z resolucijo solidarizirali, ugotovilo pa se je istočasno, da se zajednica kot taka za resolucijo ni izjavila, da se radi tega proti njej ne more podvzemanj nikakih korakov in da je treba počakati nadaljnega razvoja.

Kljub temu, da je bilo iz dela zajednice in zadržanja posameznih vodilnih članov hrvaškega gasilstva kmalu razvidno, da hrvaško gasilstvo dejansko ne misli na razcep, da se je zadovoljilo z demonstracijo in da skuša biti z zvezo zopet v rednih odnosih, pa je nastala v upravi gasilske zveze velika borba, ki je trajala kar poldrugo leto.

Prva skupina je hotela, da se nastopi proti hrvaškim gasilcem z energičnimi merami, da se odstavi uprava zajednice v Zagrebu in istotako uprave vseh gasilskih čet in žup, ki so se izjavile za resolucijo.

Druga skupina je opozarjala, da se zajednica oficijelno sploh ni izjavila za resolucijo, da zato ni povoda za kaznovanje. Dalje je opozarjala na uspele priprave, da se v doglednem času pride s hrvaškimi gasilci do normalnih odnošajev in pa da spričo takratnega političnega položaja in izjemnih razmer na hrvaškem dejansko ni mogoče izvesti takih drakoničnih ukrepov, ki bodo zaradi tega ostali le na papirju in s tem ugled zveze le oslabil.

Dejansko je zmerni skupini uspelo, da so se v Zagrebu pričele priprave za skupščino zajednice, ki naj bi postavila namen in pomen resolucije na pravo mesto in naj bi istočasno izvolila nove delegate v upravo Gasilske zveze.

Ko so se priprave za to skupščino že vršile, pa je prva — radikalnejša skupina — izposlovala pri takratnem ministru za telesno vzgojo naroda, da je na izpraznjena mesta delegatov zajednice Savske banovine imenoval nove delegate. To imenovanje je bilo v direktnem nasprotju z zakonom. Zajednica v Zagrebu je proti temu imenovanju vložila tožbo na Državni svet, dočim se je zmernejša struja v upravi Gasilske zveze proti temu imenovanju borila z obstrukcijo. Bila je v manjšini, imela pa je v rokah vodstvo zveze, ki ni hotelo sklicevati sej.

Kljub temu pa se je koncem maja l. 1938. le vršila nameravana skupščina Gasilske zajednice v Zagrebu, ki je Dolanskijevo resolucijo označila le kot demonstracijo, vzela na znanje, da je slovensko in hrvatsko gasilstvo za nadaljnje delo v Gasilski zvezi napravilo poseben dogovor, ki je tvoril bazo za sklep, da skupščina izvoli in ponovno pošlje svoje delegate v Gasilsko zvezo.

Delegati so bili izvoljeni, toda nastale so nove težave, ker je minister za telesno vzgojo naroda odlašal s potrditvijo teh delegatov. Umešale so se razne sile, ki so delale za in proti potrditvi in šele v začetku leta 1939. — ko je preteklo že več kot pol leta od izvolitve — je uspelo merodajne kroge prepričati, da je ta potrditev delegatov nujno potrebna.

Končno je bila po presledku enega leta, letos v februarju, zopet sklicana seja uprave Gasilske zveze, katere so se udeležili tudi novi delegati zajednice v Zagrebu. Izvolilo se je novo starešinstvo zveze in pričelo z rednim delom. S tem je bil končan spor v Gasilski zvezi, ki je nastal v času gasilskega kongresa v Zagrebu in je trajal eno leto in pol. V polnem obsegu je dobila zadoščenje zmernejša struja v Gasilski zvezi, ki se je ves čas borila proti izrednim ukrepom, proti razcepu gasilskih vrst in za ponoven vstop hrvatskih gasilcev v Gasilsko zvezo.

Razumljivo, da je v tem trenju in boju zastalo delo Gasilske zveze. Vendar tudi ta doba za naše celokupno gasilstvo ni ostala brezplodna. Ta doba sporov je bila doba preizkušnje — preizkušnje značajev, preizkušnje moči naše gasilske ideje in gasilske organizacije.

Složno in uspešno delo, ki ga v zadnjih mesecih vrši Gasilska zveza, je dokaz, da smo preizkušnje dobro prestali. Ljubljanski kongres pa naj nam da novega ognja, novih pobud, da bomo nadoknadili to, kar smo z zagrebškim zamudili.

DRŽ. PRIZNANO TRGOVSKO UČILIŠČE

CHRISTOFOV UČNI ZAVOD

S PRAVICO JAVNOSTI

LJUBLJANA, DOMOBRANSKA CESTA ŠTEV. 15

TELEFON DIR. 48-43

ČEK. RAČ. 17.506

NAJVEČJI IN NAJMODERNEJŠI ZAVOD TE VRSTE V DRŽAVI

Lasno novo moderno šolsko poslopje - Specijalne učilnice za praktične pisarniške vaje, knjigovodske vaje - Največja strojepisnica s 50 pisalnimi in računskimi stroji - Kino-predavalnica - Izpričevala služijo kot dokaz sposobnosti za razne pisarniške službe in še posebej kot dokaz dovršene vajeniške dobe in dve leti pomočniške prakse v trgovski obrti - Redni učenci imajo pravico do dijaških voznih kart in rodbinskih doklad.

ZAVOD JE POTRJEN OD MINISTRSTVA TRGOVINE IN INDUSTRIJE

ZAHTEVAJTE NOVE ILUSTRIRANE PROSPEKTE

Stevan J. Marković, II. potstar. Vatrogasnog Saveza kraljevine Jugoslavije, Beograd:

Tehnička organizacija vatrogastva kraljevine Jugoslavije

Vatrogastvo u našoj domovini počelo se širiti od 1860 g. Ono hvata korena u Hrvatskoj-Slavoniji, Sloveniji i Vojvodini, gde se javljaju prva dobrov. vatrogasna društva, da se tokom vremena usnuju i u ostalim mestima ovoga dela naše domovine. Kao narodna ustanova i potreba, naše vatrogastvo u tim krajevima, imalo je pored svog humanog zadatka da štiti narodno dobro i imovinu od požara i nacionalno obeležje i misiju,

ono je u okviru dobrovoljnih vatrogasnih društava bilo stecište za podizanje narodne svesti i otpora u borbi protiv nadiranja tuđina i njegove sile. Kao takovo razvijalo se naše vatrogastvo do 1914 godine pod dosta teškim prilikama, jer vlasti austro-ugarske monarhije ne samo da nisu za unapredjenje vatrogastva ništa davale, već su njegov razvoj ometale, ono pak samo nije bilo u stanju da se sem organizatorne strane usled slabih finansijskih sredstava tehnički usavrši, opremi i snabde. Od 1918. god. naše narodno vatrogastvo dolazi u period naglog razvijanja i porasta, jer nestaju prepreke, ono nalazi punu slobodu svom razvoju.

Do 1914 imademo ukupno svega 752 društva, dočim ovaj broj 1936 godine penje se na 2.576 četa. I ako i u ovom periodu svoga razvoja prepušteno samo sebi, ono je uhvatilo dubokog korena u našem narodu, jer je u širokim narodnim masama našlo puno razumevanje in svaćanje, te je dobrovoljnim priložima, prinosima i davanjima sela i grada osnovano, uzdržavano i opremljeno tako, da odličnom organizacijom stekne imovinu, koja u nekretninama i tehničkoj opremi vredi oko 139,491.000 dinara, a u svojim redovima okuplja preko 150.000 članova od kojih je 83.000 izvršujućih članova.

Ovako organizovano, naše vatrogastvo moralo je postati predmet pažnje državne vlasti, jer je kao narodna i državna potreba nesumnjivo važan faktor našeg javnog života u miru, a kamo li za slučaj rata. Svaćajući ulogu i značaj vatrogastva, zakonodavac je donošenjem Zakona o organizaciji Vatrogastva od 15 jula 1933 godine želio, da vatrogastvo organizuje u jednu celinu, da mu zakonom prizna značaj i važnost koju u javnom životu zauzima, da postojeće vatrogastvo pomogne a na području gde ono nije postojalo organizuje, osiguravajući mu novim Zakonom potrebna sredstva za organizovanje, tehničko usavršavanje i opremu, a time podigne na stepen, na kome će ono odgovarati stvarnim potrebama naroda i države u miru i za slučaj rata. Zakon o organizaciji Vatrogastva od 15 jula 1933 namenio je našem vatrogastvu nove zadatke i dužnosti a samim tim, stavio naše vatrogastvo pred nove probleme i potrebe, kao u pravcu organizacije, tako i u pogledu tehničkog rada, sprema i opreme.

Nov Zakon o organizaciji Vatrogastva, primilo je naše vatrogastvo sa oduševljenjem i sa puno poleta pristupilo radu, da reši postavljene zadatke. Ovaj rad išao je paralelno i to u dva pravca: upravno-administrativnom i tehničkom. O prvom je dovoljno poznato vatrogasnoj javnosti, stoga ću se ovde osvrnuti samo na tehničko poslovanje Vatrogasnoga saveza, kao veoma važnom zadatku, koji je u tehničkom pogledu postavljen Z. o. o. V.

Obzirom na to, da su do donošenja novoga Z. o. o. V. postojali samostalni pokrajinski savezi, (Slovenački, Hrvatsko-Slavonski, Bosanski, Bački i Banatski) trebalo je doneti odgovarajuće Propise, koji će vatrogastvo unificirati, kako u internom administrativno upravnom, tako i u tehničkom poslovanju i vanjskom izgledu. Ova pitanja bila su rešena: Pravilima vatrogasne službe, Propisom o uniformi, Propisom za škole i tečajeve i konačno Vežbovnikom, kao najvažnijim za tehnički rad našega vatrogastva. Pitanje vežbovnika bilo je jedno od najtežih rešenja i ono se povlačilo od samog donošenja zakona i nije moglo da se reši onako lagano, kako se to u prvim počecima mislilo. U raznolikosti običaja, sistema i vrsta po kojima je vatrogastvo vršilo svoju tehničku izobrazbu, trebalo je doneti Vežbovnik, koji će odgovarati savremenim potrebama i unificirati tehničko delovanje sa spravama kod naših izvršnih jedinica, pri tečajevima, školama i vežbama. Kolika je potreba bila za novim Vežbovnikom nije potrebno naročito naglašavati, ta se potreba osećala koliko tamo gde je bio u primeni pojedini postojeći Vežbovnik dotične pokrajine, toliko i tamo, gde je naše vatrogastvo pretežno u rukama nacionalnih manjina a najviše u krajevima, gde je vatrogastvo donošenjem novoga zakona tek stvoreno i počelo živiti i raditi. Naš novi jedinstveni Vežbovnik, može se smelo reći je jedan od najvažnijih udžbenika, koje je Savezna Uprava dala našem Vatrogastvu i spada u naj-savremenije delo ove vrste. Ovaj nov propis našeg tehničkog rada iziskuje od svih nas nove napore da ga naučimo, ali su ti naponi daleko manji od koristi, koje nam daje njegova jednoobrazna primena u našem tehničkom delovanju i radu u miru i za slučaj rata. Tako je i ovaj problem tehničke organizacije rešen, i on će primenjen u tehničkom radu naših organizacija naći puno ostvarenje. Naše vatrogastvo je time rešilo zadatke, koje mu je postavio Zakon o organizaciji Vatrogastva, pa je sada ostalo da se reši pitanje tehničkog snabdevanja i opreme, za koje državna vlast treba da nadje sretstva i načina, ako želi da naše vatrogastvo kao narodnu i državnu potrebu osposobi, da u potpunosti odgovori zadacima i dužnostima koje su mu namenjene Z. o. o. V. u miru, i u slučaju rata. Sretstva koja su za te potrebe osigurana Z. o. o. V. jedva dostaju za troškove organizacije i tečajeve, ta su sretstva u nekim krajevima kao Sloveniji, Hrvatskoj i Vojvodini tako malena, da ne pokrivaju niti najnužnije potrebe, a da o nabavkama opreme i tehničkih sprava i ne govorimo. Ona su nedostatna još više tamo, gde se naše vatrogastvo tek organizuje i gde se te potrebe još u većoj meri ukazuju. Za tehničku opremu i usavršavanje vatrogastvo treba mnogo većih finansijskih sretstava od onih, kojima ono pored državne pomoći raspolaže. Oni koji su pozvani da vatrogastvo u tom pravcu pomognu, opreme i snabdu, nesmeju ga prepuštiti samom sebi, privatnoj pomoći i ekonomskoj mogućnosti sela i grada, oni nebi trebali da smatraju ovo pitanje kao prevelik finansijski

teret, koji treba svaliti na drugoga ako je naše vatrogastvo potreba države. Kao god što je vojsci potrebno oružje, tako je i našem vatrogastvu potrebno orudje i sprave ako se želi, da ono u zadatku odbrane narodne i državne imovine od požara u miru i u ratu, izvrši svoju dužnost.

Rad naših organizacija kroz 70 godina pokazao je i pored ovakovih okolnosti velike i nepobitne rezultate. Altruizam kojim je naše vatrogastvo prožeto — ljubav kojom ono vrši svoj uzvišeni poziv — snaga i delovanje kroz toliki niz godina u gradu i na selu je očito, korisno i plodno. Dužnosti i rad, koje naše vatrogastvo istinskim marom nesebično i predano, sa puno discipline i požrtvovanja obavlja pri požarima i drugim nesrećama, nemaju premca i primera u nijednoj organizaciji i ustanovi, našega javnog života. Ovoj snazi i poletu treba dati samo orudje da posluži još korisnije svome Narodu i Državi.

Ilija Pintar, vrhovni inspektor vatrogasne službe:

Značaj i stanje organizacije vatrogastva u kraljevini Jugoslaviji

Vatrogastvo u našoj Kraljevini datira od 1864 godine, dakle 75 godina. Te je naime godine osnovana prva vatrogasna četa u našim krajevima i to u gradu Varaždinu pod imenom »Prvi hrvatski dobrovoljni vatrogasni zbor«. Od toga vremena počele su se osnivati i u drugim mestima naših krajeva vatrogasne čete, no sve pod imenom »dobrovoljnih vatrogasnih društava«. U ono doba, barem kod nas, nije bila svest za vatrogastvo i vlastitu samoodbranu u pojedinim gradovima toliko razvijena, niti se na to mislilo da je potrebno imovinu građana stalno čuvati od požarne opasnosti, usprkos velikih požara koji su uništavali velike imovine i neprocenjive vrednosti našeg narodnog dobra.

Državne vlasti bivše Austro-Ugarske monarhije nisu doduše sprečavale osnivanje i podizanje vatrogastva u našim krajevima, ali ga nisu ni potpomagale onako kako su to činile u Austriji i Mađarskoj. U tom pogledu izuzetak su činile zemaljske vlade u Gracu za Štajersku, u Celovcu za Korušku i u Ljubljani za Kranjsku, t. j. područje koje danas sačinjava Dravsku banovinu. One su se tačno povele prema drugim zemaljskim vladama austrijske polovine bivše dvojne monarhije, jer nisu htele da vatrogastvo njihovog područja zaostane za vatrogastvom susednih područja, već su se takmičile u tom pogledu, pa su prema tome činile na svom području dosta, i zato je danas vatrogastvo Dravske banovine najbrojnije.

Nažalost mora se konstatovati činjenica, da bivše zemaljske vlade za Hrvatsku i Slavoniju u Zagrebu, i Bosnu i Hercegovinu u Sarajevu, pa ni njihovi zemaljski sabori, nisu u prilog vatrogastva učinili ništa, već su ga prepustili njegovoj sudbini. Opštine i druga samoupravna tela sledile su taj primer svojih vlada (isključivši nekoliko časnih izuzetaka), te su ravnodušno gledali na razvitak vatrogastva kao neke sporedne i nevažne ustanove. Prema tome, vatrogastvo s tih područja bilo je prepušteno samo sebi, t. j. privatnoj inicijativi, što znači dobroj volji stanovnika svakog pojedinog mesta, pa zahvaljujući baš toj pojedinačnoj

dobroj volji, ono se ipak u lepom broju osnovalo, samoodržavalo, pomagalo i napredovalo, sve do današnjeg, rekao bih zavidnog nivoa.

Kako sam rekao, državne i samoupravne vlasti nisu uzimale učešća u podizanju vatrogastva u tim krajevima, ali su zato ipak budnim okom pratile njegov nacionalni rad. Dogadjalo se, da su pojedina vatrogasna društva bila upozoravana od strane vlasti, da je njihova uloga jedino gasiti požar, i prema tome daleko stajati od svakog nacionalnog (da baš ne kažem političkog) rada i akcije, ma da vatrogasna društva kao takva nisu nikada politizirala niti se politikom bavila, jer je njihovo članstvo, i ako nacionalno kompaktno, ipak bilo raznih političkih mišljenja. Ovakva primedba državnih vlasti dolazila bi redovno nakon kakve nacionalne svečanosti, gde su vatrogasne organizacije bile uvek dobro i dostojno zastupane. Nacionalna svest našeg vatrogastva nije zato mirovala, već se jasno ispoljavala već u prvim godinama vatrogasnog pokreta. To se naročito istaklo kada su vatrogasna društva počela uvadljati svoju nacionalnu (hrvatsku i slovenačku) komandu u izvođenju svih svojih radova, jer je u početku kod nekih četa bila nemačka komanda, no tada su te primedbe od strane vlasti bile češće i oštrije. Uvek se našlo nekakvog razloga da se makar čemu prigovori.

Tako je bilo u krajevima koji su pripadali Austro-Ugarskoj monarhiji, i time bi se nekako dao opravdati taj srazmerno dosta spori napredak u pogledu podizanja vatrogastva u krajevima preko Drine, Save i Dunava, sve do Ujedinjenja i Oslobođenja.

U krajevima predratne Srbije, gde je narod stalno patio od raznih trzavica i mučen čestim ratovima, organizacija vatrogastva nije mogla naći plodno tle za svoj razvitak ni u onoj meri kako je to bilo u Austro-Ugarskoj, koja skoro 40 godina nije bila u ratnom stanju. Taj razlog svakako opravdava slabo stanje vatrogastva u ovim krajevima, ali i to samo do Oslobođenja i Ujedinjenja.

Od 1918 godine pa ovamo ništa ne stoji na putu kao zapreka podizanju i razvijanju vatrogastva u našoj ujedinjenoj Kraljevini. No, ono ipak nije pokazalo očekivane rezultate obzirom na primenu ratnih sredstava i uloge vatrogastva za slučaj rata. Koliko se vatrogastvo i podizalo u zadnje vreme, to je uglavnom u t. zv. prečanskim krajevima, gde je uhvatilo korena, dok je u starim granicama Srbije porast i opšte podizanje vatrogastva vrlo slabo i skoro neprimetno.

Najznačajniji dan za naše vatrogastvo bio je 15. julij 1933. godine, kada je Blaženopočivši Viteški Kralj Aleksandar I. Ujedinitelj potpisao Zakon o organizaciji vatrogastva. Ovim Zakonom ne samo da je omogućeno podizanje vatrogastva, nego je i državnim vlastima stavljeno u dužnost da na tom saraduju aktivnim učestvovanjem. Tim Zakonom vatrogastvu je priznat javno-pravni karakter u vršenju njegove službe, kao što je i inače važan faktor u našem privrednom i socialnom životu, jer je čuvar i zaštitnik naše nacionalne imovine od požarne opasnosti.

Rad našeg vatrogastva

Prema podacima koje je Vatrogasni savez Kraljevine Jugoslavije prikupio od svojih ustanova gde one postoje (dakle nepotpunim) broj požara u toku 1937. godine bio je 2377 slučajeva. Šteta prouzročena ovim požarima procenjena je ukupno na dinara 59,349.635 od koje sume

otpada dinara 49,723.170 na osigurane i dinara 9,626.465 na neosigurane objekte. Sem požara, vatrogasne čete ukazivale su svoju pomoć u raznim drugim elementarnim nepogodama medju kojima je bilo 12 poplava, 2 rušenja kuća, 1 odron brega i raznih drugih slučajeva.

Na spomenutim požarima radilo je ukupno 39.904 vatrogasaca, u vremenu od 5.755 časova što pretstavlja 239 dana i 13 časova. Prilikom rada zadobilo je 115 lica što lakše što teže povrede, 2 vatrogasaca su stradala životom, dok je medju gradjanima bilo 71 slučaj povreda i 4 smrtna slučaja.

U 1936 godini bilo je 2.724 slučaja požara, dakle za 347 slučaja više, a u 1935 godini bilo je 3.134 slučaja požara, dakle za 757 slučaja više. Iako se broj požara brojčano smanjuje u zadnjim godinama, ipak je požarom prouzročena šteta u 1937 godini za 14,786.749 dinara veća od one u 1936 godini. U 1935 godini štete učinjene požarom iznosile su 132,360.707 dinara, dakle najviše. Ova je žalosna istina i kod ovako nepotpunih podataka sa kojima raspolaže Vatrogasni savez.

Uzmemo li u obzir vreme koje je od strane vatrogasaca žrtvovano za 50 tečajeva koje su priredile vatrogasne zajednice, a koje iznosi 3792 radna časa, ili 474 dana, dolazimo do jednog sigurnog dokaza, da ni jedna druga organizacija u zemlji, ma kako ona bila velika i jaka, ne donosi na oltar opšte koristi one pojedinačne i skupne lične žrtve, moralne i materialne koristi našem opštem nacionalnom, državnom i privatnom dobru, koje daje vatrogastvo. Kada bi ovamo uračunali još i ono vreme koje vatrogasne čete troše za svoje večernje tečajeve, predavanja i praktične vežbe, onda bi te žrtve bile daleko veće.

Prema tome, rad vatrogastva ma da nije u većini naših banovina još na potrebnoj organizacionoj i tehničkoj visini, on je ipak aktivan, koristan i plodonosan.

Bilo je dosta slučajeva, da su vatrogasne organizacije ukazale svoju pomoć i u drugim nesrećnim slučajevima, koji nisu imali ništa zajedničkog sa požarom, a gde su naši vatrogasci baš kao i kod svakog požara radili jako požrtvovno po nekoliko dana neprestano.

Brojno stanje našeg vatrogastva

Nažalost, organizacija našeg vatrogastva uz prkos 75-godišnjeg opstanka i svog humanog poziva, još uvek ne zadovoljava. Ona je preslaba i premalena, ma da obzirom na brojno stanje svog izvršujućeg članstva stoji na prvom mestu medju svima organizacijama u Kraljevini Jugoslaviji. Broj vatrogasnih četa u našoj Kraljevini iznosi sada 2.576 sa 82.881 izvršujućih članova, ne računajući ovamo podmladak i pomažuće članove, što bi značilo da na 178 stanovnika dolazi jedan vatrogasac. To bi bio onako opšti, prosečni procenat prema broju stanovništva u zemlji. Medjutim, Zakon o organizaciji vatrogastva propisao je da gradovi koji imaju više od 50.000 stanovnika moraju imati na svakih započelih 4.000 stanovnika po jednog stalnog (plaćenog) vatrogasca, bez obzira na broj dobrovoljnih vatrogasaca, a gradovi i mesta od 10.000 do 50.000 stanovnika u kojima postoje dobrovoljne vatrogasne čete, moraju pored dobrovoljnih vatrogasaca imati na svakih započelih 5.000 stanovnika još i po jednog stalnog (plaćenog) vatrogasca, koji je dodeljuju dobrovoljnoj vatrogasnoj četi i pod njenom su komandom. Sem toga Zakon je propisao da u svima zaokruženim (grupisanim) naseljima

sa najmanje 2.000 stanovnika, mora postojati vatrogasna četa bez obzira na naziv. To znači, da ako se ne može osnovati profesionalna ni dobrovoljna vatrogasna četa, onda je dužna opština da odredi potreban broj ljudstva od svojih službenika, koji će kao vatrogasci biti stručno obučeni u rukovanju vatrogasnim spravama, koje je opština dužna nabaviti.

Medjutim ni jedno ni drugo nije se do danas moglo ostvariti iz prostog razloga, što kod nas manjka svest i spoznanje što znači vatrogastvo, njegova važnost i korist, ma da je ta potreba Zakonom ustanovljena i propisana.

Vatrogastvo kod nas

Odnos obzirom na površinu, broj stanovnika i broj domaćinstava prema broju vatrogasaca medju pojedinim banovinama je ovakav:

U *Dravskoj banovini*: na 1 km² dolaze 2 vatrogasca; na 37 stanovnika i na 8 domaćinstava dolazi 1 vatrogasac.

U *Savskoj banovini*: na 6 km² dolazi 5 vatrogasaca; na 83 stanovnika i 17 domaćinstava dolazi 1 vatrogasac.

U *Vrbaskoj banovini*: na 17 km², 845 stanovnika i 141 domaćinstava dolazi 1 vatrogasac.

U *Primorskoj banovini*: na 35 km², 1.614 stanovnika i 283 domaćinstava dolazi 1 vatrogasac.

U *Drinskoj banovini*: na 24 km², 1.384 stanovnika i 257 domaćinstava dolazi 1 vatrogasac.

U *Zetskoj banovini*: na 150 km², 4.441 stanovnika, 793 domaćinstava dolazi 1 vatrogasac.

U *Dunavskoj banovini*: na 3 km², 223 stanovnika, 51 domaćinstvo dolazi 1 vatrogasac.

U *Moravskoj banovini*: na 18 km², 1.005 stanovnika, 185 domaćinstava dolazi 1 vatrogasac.

U *Vardarskoj banovini*: na 28 km², 1.176 stanovnika, 203 domaćinstava dolazi 1 vatrogasac.

Na području *Uprave grada Beograda*: na 1 km² dolaze 2 vatrogasca, na 565 stanovnika i 150 domaćinstava dolazi 1 vatrogasac.

U *celoj zemlji*: na 3 km², 178 stanovnika i 35 domaćinstava dolazi 1 vatrogasac.

Vatrogastvo u drugim zemljama

A sada radi bolje ilustracije da sravnimo brojno stanje vatrogastva u drugim zemljama prema našem. Uzećemo za primer bivšu Čehoslovačku, Poljsku, bivšu Austriju, Švajcarsku i Nemačku.

Bivša Čehoslovačka Republika ima oko 14 miliona stanovnika, 13.522 vatrogasne čete, sa 515.338 aktivnih vatrogasaca, što znači da na svakih 27 stanovnika dolazi jedan vatrogasac. Republika Poljska ima oko 32 miliona stanovnika, 10.180 vatrogasnih četa, a 560.000 aktivnih vatrogasaca, što znači da na svakih 57 stanovnika dolazi jedan vatrogasac. Bivša Austrija ima 6,705.000 stanovnika, 4.726 vatrogasnih četa, sa 205.611 aktivnih vatrogasaca, što znači da na svakih 32 stanovnika dolazi jedan vatrogasac. Švajcarska ima 4,700.000 stanovnika, 2.700 vatrogasnih četa, sa 300.000 aktivnih vatrogasaca, što znači da na svakih 15 stanovnika dolazi po jedan vatrogasac. Nemačka ima oko 70 miliona stanovnika, 29.028 vatrogasnih četa, sa 4,300.000 aktivnih vatrogasaca, što znači da na svakih 16 stanovnika dolazi jedan vatrogasac.

Dakle u Poljskoj je svaki 57, u Austriji svaki 32, u Čehoslovačkoj svaki 27, u Nemačkoj svaki 16, a u Švajcarskoj svaki 15, dok je u Jugoslaviji svaki 178 stanovnika vatrogasac, iz čega se jasno vidi da smo mi na tom polju u jako velikom zastoju.

Vatrogasna služba

U većim gradovima gde postoje zvanične odnosno profesionalne vatrogasne čete požarna služba je prilično, no još uvek nedovoljno osigurana, i ako to stanovnici ne primećuju. Za slučaj požara stanovnici vide kako vatrogasci na svojim automobilima jure da pogase nastali požar i onda svako misli dobri su i brzi. U mestima gde postoji dobrovoljna vatrogasna četa vatrogasna služba zaostaje za onom prvom, jer se mnogo vremena gubi na pozivanje vatrogasaca na dužnost, što kod profesionalnih otpada, jer su stalno u svojoj kasarni i čekaju samo da se požar pojavi pa da odmah idu. Dobrovoljni vatrogasci moraju napustiti svoje domove i poslove, pa najpre ići u vatrogasnu kasarnu a odande na požar, u čemu se gubi dragoceno vreme. No svakako i ovaj drugi slučaj sa organizovanom dobrovoljnom vatrogasnom službom još je uvek bolji nego li sa obaveznom ili nikakom.

Zakon propisuje da mesta koja nemaju profesionalne ili dobrovoljne vatrogasne čete moraju uvesti obaveznu vatrogasnu službu. To je nužna mera. Ja lično nikome ne preporučujem uvadjanje obavezne vatrogasne službe, jer obavezne vatrogasne čete čiji članovi vrše vatrogasnu službu prisilno, u najviše slučajeva bez volje, ne mogu biti onakvi vatrogasci kao oni čija je to profesija ili kao dobrovoljci koji iz čiste ljubavi hitaju da pomognu bližnjem u nevolji, koja se najbolje oseća onda kada mu gori krov nad glavom. Sem toga profesionalne i dobrovoljne vatrogasne čete drže često svoje vežbe, škole, predavanja itd., što kod obaveznih nije slučaj. Prema tome u mestima koja nemaju stručno obučene profesionalne ili dobrovoljne vatrogasne čete, imovina građana stoji u stalnoj opasnosti za slučaj požara, koji kad nastane, postaje neograničeni gospodar i kao neobuzdana neman uništava sve što dohvati.

Vatrogastvo za slučaj rata

Rekli smo kako je sa stanjem i radom vatrogastva u mirno doba. Za slučaj rata vatrogastvo dobija mnogo veće značenje, jer mu se nameću i mnogo veće dužnosti. Kao jaka organizacija za pasivnu odbranu zemlje od neprijateljskog napada iz vazduha, njegova je uloga da brani našu nacionalnu ekonomiju, naše domove, pa i živote svih građana od neprijateljskih razornih a naročito zapaljivih aero-bombi, a to nam je dovoljan dokaz šta znači i od kolike je potrebe za zemlju i narod dobra organizacija vatrogasne službe. Današnje brojno stanje ne zadovoljava, a za slučaj rata ne može se ni zamisliti da bi moglo odoliti svom zadataku, možda i u trostrukom broju.

Rezultat

Taj veliki nedostatak u pogledu organizacije našeg vatrogastva dužni smo svi da popravljamo, jer je to u našem vlastitom interesu, jer neznamo kad će koga zadesiti nesreća od požara.

Budimo spremni uvek i svakog časa, pomažimo svaku akciju koja ide u prilog podizanju vatrogastva, saradjujmo na način kako ko može, jer će svaka pomoć u tom pogledu svima dobro doći.

Franjo Kobal, starešina Vatrogasne zajednice:

Vatrogastvo Vrbaske banovine

Vatrogastvo na području Vrbaske banovine pojavljuje se u godini 1880. Tada su osnovana prva vatrogasna društva u Banjoj Luci, Bos. Novom i Jajcu. To su bila prva dobrovoljna vatrogasna društva koja i danas postoje. Ova društva bila su posve samostalna i nisu bila učlanjena u ni jednom savezu. Tek 1925 godine pojavila se ideja za osnivanje Vatrogasnog saveza na području

tadanje Bosne i Hercegovine. Vatrogasni savez za BiH osnovan je u Brčkom 3. oktobra 1926 g. i prvi predsjednik toga Saveza bio je brat Ilija Pintar, današnji vrhovni inspektor vatrogasne službe Kr. Jugoslavije.

Podelom države na upravnu područja-banovine vatrogasna društva i čete pristupili su osnivanju samostalne jedinice »Zajednice vatrogasnih društava i četa za Vrbasku banovinu«. To je bilo na kongresu u Banjoj Luci 1930 godine i tada je u tu Zajednicu učlanjeno 11 dobrovoljnih vatrogasnih društava i 3 industrijske čete. Prvi predsjednik Zajednice bio je brat Stojan Bijelić, direktor trgovačke škole u penziji, vrlo zaslužan za vatrogastvo u Vrbaskoj banovini, a prvi zapovjednik zbora Zajednice bio je brat Muhamed Krličbegović, zapovjednik d. v. d. u Bos. Novom.

Odmah sledećih godina pokazao se je znatan napredak jer su osnovana nova d. v. društva i čete, tako da već 1931 g. Zajednica broji 17 d. v. društava i 5 industrijskih četa, koje stanje je ostalo sve do donošenja Zakona o organizaciji vatrogastva 1933 godine. Već naredne godine po proglašenju Zakona broj vatrogasnih četa se povisuje na 30 dobrovoljnih i 8 industrijskih. Daljim intenzivnim radom starješinstva Zajednice postignut je rezultat da ova Zajednica danas broji 42 dobrovoljne čete i 12 industrijskih sa oko 1400 izvršujućih članova.

Kada se ima pred očima čitavo područje jedne banovine na prvi pogled reklo bi se da je navedeni broj vatrogasnih četa malen, ali obzirom na terenske prilike Vrbaske banovine t. j. na raštrkanost naselja po brdskim i nepristupačnim krajevima ne postoji veća mogućnost niti potreba za osnivanjem za sada većeg broja vatrogasnih četa (osim malog izuzetka u nekoliko siromašnijih mesta zašto ni Zajednica ne raspolaže potrebnim materijalnim sredstvima). Stoga je Zajednica svoj rad uputila na to da postojeće čete što bolje osposobi za vršenje vatrogasne dužnosti.

Postignuto je da su danas u svim većim mestima naše vatrogasne čete snabdevene motornim štrcaljkama i modernim sredstvima za gašenje požara. U manjim mestima novoosnovane čete Zajednica snabdeva ručnim štrcaljkama i potrebnim priborom.

Veliku važnost Zajednica je posvetila da se vatrogasci stručno izobrazе, a kako Zajednica nema vatrogasnih župa to vatrogasni inspektor ove Zajednice održava stručne vatrogasne tečajeve kod vatrogasnih četa, kako

bi se vatrogasci osposobili teoretski i praktički, ne samo za potrebe redovnog stanja, već i za slučaj rata. Stoga se naročita pažnja posvećuje obučavanju za odbranu od napada iz vazduha. Ovi tečajevi pokazuju izvanredno dobre rezultate. Prilikom održavanja ovih tečajeva naš vatrogasni inspektor drži i javna popularna predavanja za gradjanstvo o opasnosti od napada iz vazduha i o pasivnoj odbrani protiv otrovnih plinova i požarnih bombi. Ovakvih predavanja održao je naš inspektor 34 unazad dvije godine.

Na području Vrbaske banovine pored drugih znatno je razvijena šumsko-pilarska industrija i Zajednica je preduzela mere da se kod svih industrijskih preduzeća osnuju vatrogasne čete u svrhu požarne bezbednosti. Kod manjih preduzeća, gde nije moguće osnovati četnu, a u istom mestu postoji d. v. četa postiže se to, da dotično industrijsko preduzeće materijalno pomaže mesnu d. v. četnu, te da ova može pojačana služiti za požarnu odbranu u slučaju požara i kod dotičnog preduzeća.

Nesumnjivo je da bi se rad na daljem širenju vatrogastva mogao ipak razviti u nešto većim razmerama, ali za to Zajednici nedostaju materijalna sredstva, te kao što je napred rečeno Zajednica je ograničena na rad sa postojećim četama. Doprinos iz Vatrogasnog fonda koji pripada Zajednici i četama tako je malen da ne pokriva ni najosnovnije potrebe vatrogastva stoga je našem vatrogastvu potrebna pomoć osim Vatrogasnog fonda i sa druge strane.

Vodeći računa o obezbedjenju vatrogasaca Zajednica je našla za potrebno da vatrogasce osigura za slučaj nezgode pri vršenju vatrogasnih dužnosti, bilo na požaru bilo na vježbama, te je u tu svrhu osnovala 1938 godine vlastiti fond za osiguranje vatrogasaca u koji svaki osigurani član preko svoje vatrogasne čete uplaćuje propisani doprinos.

Dr. Ivan Pavičić, starješina Vatrogasne zajednice Drinske banovine:

Vatrogastvo u Drinskoj banovini

Teritorij Vatrogasne zajednice Drinske banovine prostire se s obje strane rijeke Drine i obuhvaća jedan dio bivše Bosne a drugi dio nalazi se u krajevima predratne Kraljevine Srbije.

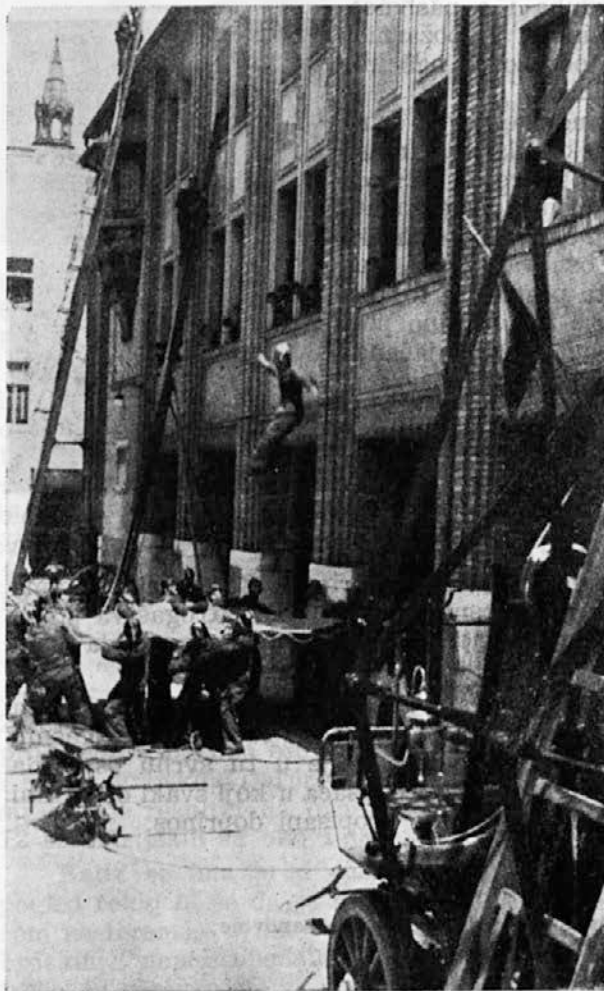
Radi toga se je i vatrogastvo u današnjoj Drinskoj banovini razvijalo pod raznim okolnostima.

Na bosanskom teritoriju počimlje pravi i sistematski razvitak vatrogastva odmah nakon okupacije Bosne i Hercegovine po Austro-Ugarskoj monarhiji 1878 godine i već godine 1879 osnovano je u Travniku Dobrovoljno vatrogasno društvo, koje i danas s uspjehom radi.

Počasni starešina Bijelić

Na srbijanskom dijelu naše banovine nema gotovo ni govora o organizaciji vatrogastva sve do iza svršetka svjetskog rata, a i danas je ono u tim krajevima istom u prvim počecima. Sva naša nastojanja, da se podigne i razvije vatrogastvo u tim krajevima, nisu do sada imala željena uspjeha. U tom dijelu naše banovine koji broji oko 900.000 stanovnika

ima organizovanih samo 12 Dobrovoljnih vatrogasnih četa, od kojih zapravo sa uspjehom rade samo 5.

Dok u bosanskom dijelu naše Zajednice ima svako sresko mjesto a i mnoga manja mjesta svoju Dobrovoljnu vatrogasnu četu, dotle u krajevima s lijevu stranu Drine većina sreskih mjesta nema u opće vatrogasnih organizacija.

Nakon donošenja Zakona o organizaciji vatrogastva počelo je jače interesovanje za vatrogastvo u našoj banovini, a to interesovanje pojačano je u zadnje vrijeme radi organizacije i rada na pasivnoj obrani civilnog stanovništva od napada iz vazduha, gdje vatrogastvo ima važnu i odlučujuću zadaću.

Danas ima u Drinskoj banovini organizovanih 64 vatrogasne čete, od toga 44 dobrovoljne, 2 zvanične i 18 industrijsko-prometnih sa 1865 izvršujućih članova.

Prije osnutka Vatrogasnog saveza Kraljevine Jugoslavije postojao je u

Bosni i Hercegovini »Bosansko-hercegovački vatrogasni savez«, koji je osnovan 1926 g. u Brčkom, a kome je bio prvim predsjednikom brat Ilija Pintar, današnji vrhovni inspektor vatrogasne službe Kr. Jugoslavije.

Prvim starješinom Vatrogasne zajednice Drinske banovine po novom Zakonu o organizaciji vatrogastva izabran je brat Dr. Ivan Pavičić iz Sarajeva, koji i danas vrši tu funkciju.

Radi pomanjkanja materijalnih sredstava nije sprema naših vatrogasnih četa u spravama i ostalom vatrogasnom priboru bila zadovoljavajuća, dok je ljudstvo bilo odlično izvježbano, agilno i požrtvovno.

Za vrijeme od 6 godina dana t. j. od stupanja na snagu Zakona o organizaciji vatrogastva nabavila je Vatrogasna zajednica Drinske banovine za svoje dobrovoljne čete: 2500 m konopljenih cijevi, 120 pari spojnice, 50 komada opasača i sjekirica, 3 mlaznice, 2 trube, 12 m sisaćih cijevi, 3 ljestve, 80 komada šljemova od duraluminijuma i 10 komada motornih štrcaljki, dok su i pojedine čete same nabavljale razni materijal, a naročito vatrogasne odore.

Ukupno je u sve to utrošeno do danas preko 600.000 dinara.

Za isto vrijeme podignuto je u Drinskoj banovini što spremišta što vatrogasnih domova 6, dok se jedan veliki vatrogasni dom u Travniku nalazi u gradnji. I za ovu svrhu utrošeno je ukupno oko 400.000 dinara.

Kako u četama nije bilo dovoljno stručno izobraženog vatrogasnog osoblja, naročito zapovjednika, Zajednica je za zadnje 3 godne obrazovala i održala u Sarajevu 3 stručna vatrogasna tečaja za časnike i potčasnike sa trajanjem od 15 dana, u kojima je sa uspjehom položilo stručne ispite 81 vatrogasac.

Svi vatrogasci u našoj Zajednici osigurani su na trošak Zajednice za slučaj nezgode ili smrti i to sa dnevnicom od 40 din za slučaj prolaznog invaliditeta i na 100.000 din za slučaj trajnog invaliditeta odnosno smrti.

Stručne listove odnosno udžbenike ova Zajednica ne izdaje.

Kad bi imali više materijalnih sredstava, a naročito kad bi općine, banovina i država, posvećivala vatrogastvu više potrebne pažnje i pomoći, dalo bi se mnogo više postići.

To nas ipak neće ometati u našem teškom, odgovornom i plemenitom radu. Mi smo svjesni svojih dužnosti i svih onih velikih zadataka, koji nas čekaju i u sadašnjosti i u budućnosti za pomoć i dobrobit naroda i države i mi ćemo svladati sve zapreke, jer nas vodi jedna uzvišena ideja puna bratske ljubavi i moralne snage uz poznatu vatrogasnu nesebičnu požrtvovnost.

Vatrogastvo u Primorskoj banovini

Za tudjinskih režima, vlast je u bivšoj pokrajini Dalmaciji rado pogodovala razvoju tudjeg življa na štetu domaćeg. Nastojanja patriotskih elemenata u ovim krajevima oko budjenja nacionalne svijesti i oko kulturnog podizanja širokih slojeva, nailazila su na najveće zapreke i na najteži progon od strane vlasti. Društvima sa patriotskim programima pravile su se, u to doba, sve moguće poteškoće.

Uza sve ove neprilike nikne godine 1883 nekolicini splitskih rodoljuba plemenita zamisao, da u Splitu — središtu tadašnje nacionalne borbe — zasnuje ustanovu, čija će svrha na oko biti samo humanitarna, a kojoj će u stvari glavni zadatak biti da splitsku mladež nacionalno odgaja i potiče na otpor protiv narodnih tlačitelja. Pozivu utemeljača odazvaše se brojni Splitsani. Novo osnovanom društvu bi nadjenuto ime »Dobrovoljačko vatrogasno društvo u Splitu«. Uz bok lijepoj kiti intelektualaca, koji su pripadali najuglednijim splitskim obiteljima i koji su sa svojih nauka po najvećim centrima Evrope u svojoj zavičaj donijeli mnogo

dragocijenog duhovnog blaga, stajali su u čvrstoj i bratskoj vezi mnogi čestiti splitski težaci, radnici i zanatlije. Svi su oni bili zadojeni pravim patriotskim osjećajem — svi su oni bili spremni da za opću dobrobit stave u opasnost i vlastite živote. O podvizima ove prve splitske vatrogasne čete dale bi se napisati mnoge zanimljive stranice. Posebno je pak mjesto u društvenim analizama posvećeno uspomeni jednog od prvih članova splitske vatrogasne čete, koji je pogodjen od jednog Italijana nožem, u borbi poginuo, a društvo mu je upriličilo veličanstven sprovod.

Ali ne iskazaše se prvi članovi splitske vatrogasne čete samo kao neustrašivi nacionalni borci, već takodjer kao odlični vatrogasci. Svi oni prionuše odmah u početku oduševljeno na posao i njihovim požrtvovnim radom i međusobnim skladom, društvo je kroz najkraće vrijeme lijepo uznapredovalo.

U drugim većim centrima bivše pokrajine Dalmacije nije ideja osnivanja dobrovoljnih vatrogasnih četa bila odmah zahvatila jačeg zamaha. Vatrogasne čete u Dubrovniku, Kotoru, Šibeniku, Trogiru i Sinju, te Kninu pojaviše se kasnije. Ove su čete bile osnovane u vremenu od godine 1885 do godine 1907.

Na preostalom području Primorske banovine (bosansko-hercegovački dio) postojale su prije zakonske reorganizacije vatrogastva samo vatrogasne čete u Mostaru (osn. 1885 god.), Gornjem Vakufu (osn. 1929 god.) i Konjicu (osn. 1932 god.). Vatrogasna četa u Mostaru bila je općinska institucija, a njeni članovi bili su općinski namještenci i kao takova ostala je sve do god. 1933.

Po obnarodovanju Zakona o organizaciji vatrogastva nastaje za vatrogastvo na teritoriji Primorske banovine bolje i sretnije razdoblje. Vatrogasna zajednica nastoji svim silama oko osnivanja novih dobrovoljnih vatrogasnih četa, ali pri svom radu nailazi na svakom koraku, na mnoge poteškoće, a naročito na one novčane prirode. Unatoč tome pošlo je Zajednici za rukom, da u razmjerno kratkom vremenu podigne dobrovoljne vatrogasne čete u Metkoviću — 1933, Kaštel Sućurcu — 1935, Makarskoj — 1936, Obrovcu — 1937, Ostrošcu — 1937, Kaštel Lukšiću — 1938, Staromgradu — 1938 (na otoku Hvaru, to je ujedno prva otočka vatrogasna četa) i u Vodicama — 1939. Bile su još k tome osnovane: Industrijska vatrogasna četa u tvornici »La Dalmatienne« na Dugomratu i saobraćajne čete u Splitu, Mostaru i Konjicu.

Sve čete na području Vatrogasne zajednice Primorske banovine broje ukupno 519 aktivnih članova.

Spravama i ostalim potrebštinama najbogatije su opskrbljene dobrovoljne vatrogasne čete u Splitu, Mostaru i Šibeniku. Ove čete posjeduju takodjer svoje udobne vlastite domove, u kojima vrše službu zvanični vatrogasci, koji su dodijeljeni četi. Motornim su štrcaljkama snabdjevene takodjer i čete u Trogiru, Kninu, Sinju, Konjisu, Gornjem Vakufu, Metkoviću i Makarskoj. Preostale čete služe se ručnim štrcaljkama.

U provadjanju svog opsežnog programa brine se Zajednica uz ostalo i oko toga, da tek osnovane čete opskrbljuje ručnim štrcaljkama, koje nabavlja kod već postojećih četa, a ove posljednje pomaže na taj način što odnosnim utrškom omogućava njima nabavku motornih štrcaljka. Time se postizava dvostruki efekat: motorizuju se stare čete, a novima se omogućuje da odmah aktivno djeluju. Tako na teritoriji Primorske bano-

vine ima 6 automotornih, 9 motornih i 8 ručnih štrcaljka uz ostali znatni broj pomoćnih sprava i uz kompletnu ličnu opremu aktivnih vatrogasaca.

Kod svih četa zavedena je praksa, da se jednom u tjednu, poslije teoretskog časa, održavaju praktične vježbe. U julu i augustu nastupaju sve čete, zbog vrućine, ljetne ferije. U ovim mjesecima članovi su oslobođeni od redovnih vježba, ali je i u tom vremenu njihova dužnost da obavljaju stražu i da sudjeluju pri društvenim ili ostalim aktivnim nastupima.

U novembru — decembru 1937 godine održan je, u režiji Zajednice, u Splitu pokusni tečaj za stručnu naobrazbu časnika, kojemu su prisustvovali pojedini članovi iz svih četa. Pri tome su postignuti zamjerni rezultati, jer su kao predavači bili iz redova aktivnih ili bivših vatrogasaca izabrani najbolji poznavaoi vatrogasne struke. Njihova su predavanja bila umnožena i razaslana svim četama radi daljnje poduke. Po održanom tečaju do danas bilo je 5 lic osposobljeno za zapovjednike, a 26 ih je što časnika, što potčasnika položilo stručni vatrogasni ispit za časnike.

Zajednica najuže saradjuje sa vojnim i civilnim vlastima na upućivanju stanovništva o načinu odbrane u slučaju neprijateljskog napada iz vazduha. Po ovom pitanju održala je Zajednica, preko svojih prestavnika, brojna uspjela predavanja, a naročito za kućne vatrogasce.

Od Zajednice mnogi zadaci čekaju na svoje izvršenje. Tako bi na primjer u smislu Zakona o organizaciji vatrogastva, na području Primorske banovine, trebalo da bude 49 vatrogasnih četa, dok ih je osnovano tek 16.

Vatrogasne ustanove trpe na svom auktoritetu i njihov je rad otešćan činjenicom, da u postojećim zakonskim propisima nijesu, za slučaj neizvršenja tih propisa, predviđene shodne kaznene sankcije. Ovaj nedostatak u Zakonu nadomješta Zajednica svojom skladnom saradnjom sa nadležnim vlastima, čija joj je pomoć uopće, a osobito pri osnivanju novih vatrogasnih četa, od dragocijene vrijednosti.

Kako je već istaknuto, mnogo se toga na siromašnom području Primorske banovine ima još da učini na polju vatrogastva, brojna se još pitanja imaju da riješe. Dobrom voljom i složnim radom bez razlike svih nas, ukloniće se sve zapreke i naši će se ciljevi postepeno ostvariti. Svrha je naša korisna i plemenita i za nju je vrijedno djelovati i žrtvovati se. Neustrašivo, dakle, nastavimo započetim poslom!

Petar Markus, inspektor VZVB:

Vatrogastvo u Vardarskoj banovini

Vatrogastvo na našem Jugu kao ideološki pokret nije ni bilo poznato sve do oslobodjenja. Naš narod na Jugu u toku svog vekovnog ropstva morao je da se bori za svoj nacionalni opstanak, za svoju veru i narodno ime te njegovi gospodari nisu mu dozvoljavali da ispoljava svoja altruistična osećanja.

Samo veće varoši odnosno opštine imale su neku službu požarne bezbednosti organizovanu prema mesnim prilikama; obično su na gašenju

požara radili cigani ili panduri koju su za njihov rad dobijali izvesnu nagradu u vidu napojnice. Poneka opština imala je i nešto primitivnih sprava dok neke organizovane vatrogasne službe nije bilo uopšte.

Posle oslobodjenja južnih krajeva u većim mestima se počinje sa uredjenjem »požarnih četa« pri opštinama. Ljudstvo čete sastajalo je obično iz opštinskih službenika, koji su bili dužni da intervenišu u slučaju požara uz svoje redovne opštinske poslove.

Sa stupanjem na snagu Zakona o organizaciji vatrogastva služba u Južnoj Srbiji stupila je na put širokog ostvarenja ideja vatrogasnog pokreta ne samo kao altruističkog delanja, nego i kao čisto stručnog

Središnji odbor i zapovednici vatrog. četa Vardarske vatrogasne zajednice

uredjenja službe požarne bezbednosti i to planski i u svemu prema intencijama Zakona i savremenim ekonomskim i socialnim potrebama naroda.

Za pet godina postojanja Vatrogasna Zajednica Vardarske banovine, koja je po Zakonu nadležna ustanova za organizaciju vatrogastva na Jugu, uspela je da pored izuzetno velikih teškoća postavi solidne temelje podizanju vatrogastva u Vardarskoj banovini i da pristupi planskom snabdevanju novo osnovanih vatrogasnih četa spravama i priborom za gašenje požara kao i stručnom pripremanju vodjstva u četama i osposobljenju vatrogasaca za njihovu službu putem otvaranja tečaja i ideološke propagande vatrogasnog pokreta.

Sada imamo u Vardarskoj banovini svega 53 vatrogasne čete sa ukupno 1845 izvršujućih članova i 815 pomažućih.

Vatrogasne čete na Jugu raspolažu sa 5 autoštrcaljki, 2 automobila za momčad, 9 motornih štrcaljki, 50 ručnih štrcaljki, 3 mehaničke lestvice, 4 rastegače lestvice, 63 prislonjače, 11 autotenkova za vodu, 39 buradi

za vodu sa konjskom zapregom, 3 sanitetskih automobila, 10 nosila, 8 ručnih apoteka i potreban alat. Tlačnih cevi imaju čete oko 4700 metara sa 95 mlaznica. Zatim vatrogasci raspolažu sa 32 ručna aparata za gašenje pomoći hemikalija, i merzerom za gašenje penom, sa 45 maske za rad u dimu i plinovima, 1 izolacionim aparatom »Dreger«, 1 uskočnicom i 1 izbavnicom za službu spasavanja.

Od lične opreme ima kod sviju četa ukupno 250 odelo-uniforme, 59 kaputa, 21 čizama, 240 radnih opasača, 65 šlemova i 89 sekirica.

Ukupna vrednost celokupnog pribora ceni se na oko 3.000.000 dinara.

Rezerva vode koja stoji na raspoložanju za potrebe vatrogasne službe u pokretnim zapreminama iznosi svega 32.000 litara, dok zapremina vode u rezervoarima iznosi ukupno oko 370.000 litara.

Materialna sredstva, kojima raspolaže Vatrogasni fond za pomoć četama, a koja se jedino mogu smatrati stalnom i sigurnom bazom za materialni opstanak vatrogasnih četa, dostižu godišnje sumu od svega oko 70.000 dinara.

Ostali materialni izvori za čete — pomoć opština, članarina i t. sl. — nemaju karaktera stalnih kredita i na njima se ne može bazirati budžetiranje istih. Zato mlade vatrogasne čete na Jugu ostaju sa oskudnim prihodima koji su nedovoljni za njihov normalni razvitak u tehničkom pogledu.

Naročito veliku pažnju obratila je Vatrogasna Zajednica na stručno obrazovanje i osposobljenje vodjstva u mladim četama, koje bi bilo sposobno da dalje radi na osposobljenju vatrogasaca i podmladka. Pre dve godine bio je organizovan stručni tečaj za instruktore a zatim je bio sproveden tečaj za zapovednike četa kroz koji je prošlo 42 slušaoca, koji su se osposobili teorijski i praktički te su položili prvo vatrogasni i posle potčasnički ispit u svemu prema Propisu o stručnom obrazovanju. Vatrogasna zajednica izradila je jedan »Plan za stalne stručne škole pri četama«, koji je snabdeven programom za nastavu i štampanim materialom za nastavu iz sviju predmeta označenih u Propisu za stručno obrazovanje vatrogasaca. Jedan deo četa već je počeo sprovoditi pomenuti Plan od kojega se mogu očekivati dobri rezultati u pogledu jednoobraznog i temeljnog stručnog osposobljenja vatrogasaca. Nastavu u ovim stalnim školama pri četama vode zapovedništvo, koje kooptira potrebna stručna lica iz redova gradjanstva, dok praktički deo programa sprovodi zapovednik sa časnicima, koji su prošli kroz tečaj.

Usled malog broja četa na Jugu nemamo stručnih vatrogasnih časopisa ali je zato svaka naša četa pretplaćena na stručne časopise drugih bratskih Zajednica iz kojih sledi razvitak vatrogasnog pokreta u našoj zemlji i crpi stečeno stručno iskustvo starije braće vatrogasaca. Putem raspisa i stalnog dopisivanja sa svojim četama Zajednica teži da iste drži uvek u što tešnijem kontaktu sa razvitkom vatrogastva uopšte i da upoznava sa tekovinama savremenog vatrogastva u zemlji i van nje. 1937 godine Zajednica je organizovala jednu izložbu vatrogasnih sprava, pribora i preventivnog vatrogastva u okviru proslave 25-togodišnjice oslobođenja Južne Srbije. Izložba, iako skromna, imala je ogroman propagandni značaj i uspela je da zainteresuje široke slojeve naroda, koji je posetio proslavu u Skoplju.

U svom radnom programu Vatrogasna Zajednica ima pre svega zadatak da što pre i bolje naoruža vatrogasne čete spravama i priborom za njihovu službu a to je vezano sa potrebom da se nadje jedno praktično rešenje pitanja materialnih sredstava za plansko snabdevanje četa spravama i priborom u toku nekoliko godina. Bez veće pomoći ili nekog specijalnog zajma za rešenje pomenutog pitanja nema nade, da će tehničko stanje vatrogasnih četa odgovarati savremenim potrebama našeg Juga, koji ima tri državne granice.

Mora se naročito naglasiti, da potreba u uredjenju vatrogastva na našem Jugu dolazi ne samo kao posledica prešnje potrebe za što efikasnijom odbranom narodne imovine od požara, poplava i drugih narodnih nevolja, nego i kao posledica dubokog uvidjenja da altruističkim osećanjima našeg naroda na Jugu treba dati jednu racionalnu osnovu. Ovde u Južnoj Srbiji vatrogasni pokret ima ne samo kulturno, ekonomsko i socialno značenje, nego i jednu duboko vaspitnu tendenciju i visoko etičko nastojanje: on ne organizuje samo čuvanje materialnih dobara narodnih od stihije vatre i vode nego organizuje društveni svest i savest omladine, neguje osećanja simpatije i društvene solidarnosti i radi na odgoju čoveka i gradjanina.

Vatrogasna Zajednica ulaže svu volju da svoje pionirsko pregalaštvo uputi zdravim putem razvitka i jačanja mladog vatrogastva na Jugu, koje treba da bude dostojan član viteških redova našeg Jugoslovenskog vatrogastva.

Vatrogastvo župe Zemun-Beograd-Pančevo

Vatrogastvo župe Beograd-Zemun-Pančevo organizovano je u 10 četa sa ukupno 605 izvršujućih članova. U župi je učlanjeno 5 dobrovoljnih vatrogasnih četa, 1 zvanična vatrogasna četa Gradskog Poglavarstva, Beograd, 1 industrijska vatrogasna četa »Predović a. d.« i 3 zavodske vatrogasne čete.

Nastojanjem župe osnivaju se po svima većim tvornicama industrijske vatrogasne čete, te su iste već na području grada Zemuna agilnim radom Dobrovoljne vatrogasne čete »Matice« Zemun u više industrija osnovane i to: fabrici aviona »Ikarus«, fabrici aviona »Zmaj«, fabrici obuće »Mira«, fabrici avionskih motora, Rakovica, te u industrijskom preduzeću »Tekstilind« i »Alda« po 1 vatrogasna četa, sastavljena isključivo od žena radnica dotičnih fabrika. Nastavnike za teorna i praktična predavanja i vežbu daju u pojedinim mestima Dobrovoljne vatrogasne čete, iz čijih se redova regrutuju svi nastavnici za održavanje tečajeva koje župa na svome području svake godine održava. U cilju da našu omladinu što više angažuje i privuče u vatrogasne redove i to našu školsku omladinu iz viših razreda trgovačke akademije i realne gimnazije, »Matica« je od 1937 god. pa nadalje svake godine održavala vatrogasne tečajeve za djake, te je uspela da izobrazila dve ekipe od 80 školskih omladinaca koji su svršili vatrogasni tečaj i tečaj pasivne odbrane, i tako zainteresovala iste za naše vatrogastvo da su mnogi od njih danas članovi vatrogasnoga podmlatka a neki već postali i izvršujući članovi posle

svršene mature. Dobrovoljne vatrogasne čete Pančeva i Zemuna vršile su do danas putem specijalnih tečajeva izobrazbu kadrovaca garnizona Zemuna i Pančeva i obučili iste u svim disciplinama vatrogasne službe. Svake godine do danas, izvestan broj kadrovaca prošao je kroz ove tečajeve što je bilo od koristi kako našoj vojsci tako i našem vatrogastvu, jer su ovi mladi ljudi kako se to iz očitih primera osvedočilo, bili najbolji rasadnik i propagator našega vatrogastva baš u našim južnim krajevima, gde su presadili sve ono što su u radu i životu našeg vatrogastva u ovim četama, kao tečajci mogli primeniti u svome rodnome mestu.

Župa održava tečaj za nastavnike koji će biti instruktori ekipama, koje će biti dodeljene za slučaj rata na službu u vatrogasnim jedinicama grada Pančeva, Beograda i Zemuna. Ovi specijalni tečajevi za pomenute ekipe održati će se svake godine, a ljudstvo ovih ekipa regrutovaće se poglavito iz redova djaka i zanatlija.

Na taj način privući ćemo našu omladinu u vatrogasne redove koja i ako posle svršenih škola odilazi na univerzu ili u službu, biva najbolji nosioc vatrogasnog rada tamo gde dodje, jer odgojena u duhu druželjublja, solidarnosti i uzajamnog pomaganja ostaje zadahnuta ovim radom. Ovo su ukratko smernice rada naše župe.

Tehnička izvežbanost dobrovoljnih vatrogasnih četa je na zavidnoj visini, jer se međusobno potpomažu a nastojanjem župe, novo osnovane čete u Beogradu i to Dobrovoljna vatrogasna četa Beograd I i Beograd II uživaju bratsko gostoprimstvo kod »Maticе« koja im svojim nastavničkim osobljem pruža mogućnost teornog i praktičnog vežbanja kako u krugu »Maticе« tako i u skromnim nastanima koje za sada ove uživaju. Nastojanje župe ide za tim, da u našoj prestolnici osnuje potreban broj dobrovoljnih vatrogasnih četa i da prema našem vatrogastvu probudi kod nadležnih faktora u opštini potrebno razumevanje o važnosti i koristi dobrovoljnog vatrogastva, što ali do danas nije bilo krunisano uspehom, jer ova nastojanja radi izvesnih smetnji nisu uspele.

Župa izdaje svoj stručni vatrogasni list »Požarnu odbranu« koji je svojom opremom i sadržinom vrlo dobar i ako tek u drugoj godini svoga izlaženja pored veoma skromnih sredstava može da se ubroji kao doličan takmac ostaloj vatrogasnoj štampi ove vrste.

D. v. č. Zemun-Matica ima 98 članova, osnivana 1868.

D. v. č. Zemun-Novi grad ima 48 članova, osnivana 1880.

D. v. č. Pančevo ima 57 članova, osnivana 1871.

D. v. č. Beograd I ima 115 članova, osnivana 1935.

D. v. č. Beograd II ima 35 članova, osnivana 1938.

Zv. v. č. Gradsko Poglavarstvo Beograd ima 73 člane, osnivana 1925.

Industr. v. č. Predović a. d. ima 70 članova, osnivana 1938.

Zavodske v. č. Rečne plovidbe, državne markarnice i državnih željeznica imaju 109 članova, osnivane 1937.

Dr. Kodre:

Slovensko gasilstvo

Organizirano gasilstvo najdemo že pri Rimljanih. V mestih starorimskega imperija so že v najstarejši dobi posvečali posebno pažnjo varstvu proti požarom in gašenju požarov. Že pred Kristom je imel Rim organizirano gasilno moštvo. Pozneje je cesar Augustus ustanovil vojaško organizirane »vigiles« — čuvarje, ki so tvorili: centuriae in cohortes vigilum. Vsaki cohorti je bila poverjena požarno-varnostna služba v rimskih okrajih. V Rimu je bilo 49 gasilskih čet (centuriae), ki so štejele armado ca. 8000 gasilcev. Četam so poveljevali stotniki (centurioni). Poveljnik vsega gasilstva pa je bil »prefectus vigilum« ter je bil v Rimu

zelo vplivna oseba. Moštvo gasilcev so rekrutirali večinoma iz »libertinov«, iz osvobojenih sužnjev. Oficirji so bili v činu vojaških častnikov. Vsaka cohorta je imela v kasarni svojo stalno stražo.

Slično je bilo tudi v provincialnih mestih. Mesto Flavia Solva je bilo še majhno mesto, pa je imelo svoje gasilce. Tudi naša najstarejša mesta Ptuj, Celje, Ljubljana so imela na ta način organizirano gasilstvo.

Vendar pa so se v rimski dobi pričele pojavljati organizacije društvenega, oziroma cehovskega gasilstva. Zasebne organizacije raznih rokodelcev so se pečale tudi z gašenjem požarov. Iz latinskih pisateljev in ohranjenih spomenikov je razvidno, da so bile organizacije kovačev, drvarjev, tesarjev itd. klicane na pomoč pri požarih. Take organizacije so bile tudi v naših krajih v Trstu, Splitu, Lipnici, Celju, Sisku in Ljubljani. Poleg svojega stanovskega namena so imele tudi obče koristne namene, radi tega so jih podpirali tako zasebniki kakor tudi država. Taki stanovski organizaciji je stal na čelu »magister« (mojster). Toda gasilske posle je vodil poseben prefekt (načelnik). Društva so imela celo svoje društvene domove (shole) ali vsaj društvene prostore, kjer so vežbali. S propadom rimskega cesarstva je zamrlo tudi njegovo gasilstvo.

V srednjem veku pa prevzemajo obrtniška združenja (cehi) velik del požarne službe. Posamezni cehi so morali v vsakem mestu postaviti vsaj po dva moža za gasilsko službo, ki sta morala biti v stalni pripravljenosti. Cehi so morali skrbeti tudi za primerno gasilno orodje: lestve, sekire, vedra, vrvi. Veliki požari po mestih pa so srednjeveškim knezom in vladarjem povzročali velike skrbi. Da uredijo požarno službo in omejijo požare, so pričeli urejevati požarno policijo s požarnimi, odnosno gasilnimi redi. Avstrijci so bili med prvimi. Cesar Rudolf je izdal leta 1278. prvi gasilni red. Najobširnejši gasilni red pa je izdala cesarica Marija Terezija v letu 1759.

Prvi gasilni red je izšel na bivšem Kranjskem l. 1785. Pisan je bil v stari slovenščini.

V srednjem veku ne najdemo sistematično organizirane obrambe proti požarom. Način gašenja in gasilne priprave so bile kaj primitivne. Vse gašenje je bilo odvisno od spretnosti ročnega podajanja vode z vedri. Sicer pa je bilo glavno delo rušenje poslopj.

V 18. stoletju so pričeli uporabljati za gašenje ročno brizgalno (berglavko), ki pa je metala vodo samo v pretrganih curkih. Današnja ročna brizgalna je nastala šele z izumom vetrnika.

Izum parnega kotla ni ostal brez posledic na razvoj tehnike gasilnega orodja in gasilske taktike. Ročni brizgalni je sledila parna brizgalna. Nekatere naše čete so si jo kmalu nabavile: Ljubljana, Novo mesto, Maribor, Ptuj, Žiri. Njena doba je kratka. Razvoj strojne tehnike je močno vplival na tehniko gašenja. Ko so zabrnili motorji v zrak, je že nastala prva motorna brizgalna. Gasilstvo jo je osvojilo v nepričakovani meri.

Organizacija prostovoljnega gasilstva pričenja šele pred 100 leti. Leta 1831. je ustanovila tobačna tovarna v Schwazu na Tirolskem prvo požarno brambo, katero bi danes imenovali industrijsko. Čez dvajset let pa so v Reichstadtu na Češkem ustanovili prvo prostovoljno požarno brambo; v letu 1853. je sledila ustanovitev v Grazu.

Mestne občinske uprave so se pričele zanimati za nov način organizirane brambe proti požarom. V Ljubljani zasledujemo prve početke prostovoljnega gasilstva v letu 1861. Mestni svetnik Gutman je pritegnil v požarno službo magistratne uslužbenca. Mesto je izpopolnilo svoje gasilno orodje. Leta 1863. pa se je obrnil ljubljanski župan Miha Ambrož na telovadni društvi »Južni sokol« in nemški »Turnverein« z vprašanjem, ako bi hoteli prevzeti gasilne posle. »Južni sokol« je odgovoril pozitivno ter obljubil, da je pripravljen izvežbati 30 do 40 članov v gasilstvu. To so pričetni pojavi prostovoljnega gasilstva v Ljubljani, toda razvilo se ni. Beseda je bila tu, toda meso je postala šele l. 1870. Pravi oče in ustanovitelj ljubljanskega in bivšega kranjskega gasilstva je Trnovčan Doberlet Franc, ki je prevzel načelstvo prvega odbora ljubljanskega gasilnega društva. Vse do leta 1913. vodi bivše kranjsko gasilstvo.

V istih letih pa so nastale prve požarne brambe tudi po drugih mestih. Pred ljubljanskim je bilo ustanovljeno v Laškem, katero je letos obhajalo 70 letni jubilej. Iz spisov tega društva se da sklepati, da je bilo ustanovljeno že par let poprej. To je najstarejše gasilno društvo v mejah sedanje Slovenije. V letu 1870. je sledil Ptuj, v letu 1871. pa Celje, Maribor in Krško.

V začetku so gasilna društva rasla le počasi. Leta 1888. imamo na bivšem Kranjskem 46 društev. Ko je pokojni Doberlet ustanovil »Slovensko deželno zvezo prostovoljnih društev na Kranjskem«, je štela l. 1913. že 185 društev s 5941 člani. Zaradi političnih razmer se je kmalu razcepila v dve zvezi. Poleg nje sta obstojali na bivšem Štajerskem »Zveza slovenskih gasilnih društev za Spodnje Štajersko« s sedežem v Žalcu, katera je bila ustanovljena leta 1899. s 13 društvi, imela pa je ob koncu vojne 63 društev. Nestor slovenskega gasilstva na Spodnjem Štajerskem, širca Josip, je leta 1889. proglasil v Žalcu slovenski poveljevalni jezik. Skoraj istočasno pa je na Dolenjskem v Dolenji vasi pri Ribnici sestavil prvi slovenski vežbovnik še sedaj živeči Merhar Nace. Poleg omenjene zveze v Žalcu je obstojala (l. 1899.) tudi »Muropoljska gasilska zveza v Cvenu pri Ljutomeru« s 30 društvi, katero je ustanovil Rajh Joško. V Prekmurju je bilo precej madžarskih, na Kočevskem pa nekaj nemških gasilnih društev.

Ljubljana postaja voditeljica slovenskega gasilstva. V ospredje stopa vodja ljubljanskih prostovoljnih gasilcev Barle Franc kot strokov-

njak in organizator. Podpirata ga pokojni starešina naše zajednice Turk Josip, v Žalcu pa pokojni zdravnik dr. Bergman Josip ob sodelovanju svojega tajnika Pristovška Franceta. V Celju pa orje brazde gasilstva do svoje prerane smrti pokojni Jernej Vengust, a v Prekmurju pokojni Geza Vezer.

Barle Franc ustanovi l. 1919. (1. VI.) »Jugoslovansko gasilsko zvezo Ljubljana« z 239 društvi, 17 župami, ki je štela l. 1925. 457 društev, 31 žup in 15.000 članov. Gasilna društva spodnještajerskih mest Maribora, Celja in Ptuja pa pristopijo v Gasilsko zvezo šele v letu 1930. Tedaj je zveza štela že 675 društev, 37 žup in nad 20.000 članov.

Dne 15. VII. 1933 je izšel za našo državo zakon o organizaciji gasilstva. S tem so tudi še nevčlanjena društva na ozemlju naše banovine postala članice enotno izvedene organizacije. Z novim zakonom naj bi po vsej naši državi zavel nov duh edinstva, ki naj bi se izražalo v mogočni organizatorični sili gasilske ideje. Novi zakon je našel v Sloveniji 44 gasilskih žup s 728 društvi in 22.000 člani. Na podlagi zakona se je preustrojila »Jugoslovanska gasilska zveza Ljubljana« na skupščini dne 10. decembra 1933 v Gasilsko zajednico dravske banovine v Ljubljani, ki šteje 964 čet, in sicer 955 prostovoljnih, 6 industrijskih, 2 zavodski in 1 poklicno. Razdeljene so v 26 gasilskih žup in štejejo 32.000 izvršujočih članov. Vsak 37. prebivalec Slovenije je že gasilec. Dočim zavzema dravska banovina 6 % celotne površine Jugoslavije ter šteje njeno prebivalstvo 8 % vsega prebivalstva naše države, dosega število slovenskih gasilcev 37 % celotnega gasilstva Jugoslavije.

Družina je osnovna celica družbe, je temeljni kamen vasi, občine, naroda in države. Ako je osnova zdrava, so zdrave tudi družabne tvorbe javnega in zasebnega življenja. Niti občina niti država se ne sme oddaljiti od moralnih načel, osnovnega občestva.

Bistvo naroda je komponenta svojstev njegovih osnovnih celic. Dobro blaži in dviga človeka, je moralna kvalifikacija človeške notranjosti. Zlo človeka ponižuje, sramoti dušo. Oboje regulira naše odnose do našega bližnjega, do sočloveka. Dobra dela vsebujejo čustva blaženega zadovoljstva in dušnega miru. Za dobra dela niso potrebne osebne ali materialne žrtve. Ako žrtvujem sebe ali svoje materialne dobrine v dobro bližnjemu, je to heroično delo, ki znači visoko plemenitost človeške duše.

Slovenstvo je komponenta vseh duševnih sil slovenskega naroda, ki jim daje duška na zunaj, je izraz njegovega življenja na koščku zemlje, kamor ga je ukoreninila božja Previdnost.

Poleg svojega izčiščenega jezika imamo vse polno lastnih svojstev, ki nas temeljito razlikujejo od drugih jugoslovanskih narodov.

Pretežni del našega naroda živi v hribih. Po značaju smo kmečki narod, po gospodarstvu pa smo bili. Novih kmetij ne ustanavljamo več. Postajamo služabniki industrije, obrti in trgovine. Iz kmetije se vrši beg v mesto in industrijske kraje, postajamo proletarijat.

Toda ves narod, delavstvo, meščan, trgovec, obrtnik, inteligent izhaja iz kmetov. Slovenci nimamo meščanskih rodov. Vse meščanstvo pri nas preveva še kmečki duh, v njem se preliva še kmečka kri. Pri nas vse še raste iz kmečke zemlje. Naš inteligent, obrtnik, delavec je še ves povezan s kmečko grudo, s svojo krvjo na kmetih.

Kmet je najbolj izpostavljen elementom prirode. Proti nji čuti svojo veliko slabost in onemoglost. Vse njegovo delo in trud je ničvredno, ako mu tudi priroda ne pomaga. Kmetje so povezani medsebojno z gruntom, ki ima korenine v srcu zemlje, z njimi ravna priroda različno v vsakem letnem času, vsi živijo življenje, ki je odvisno od istih elementarnih sil. Povezanost kmetjskih gruntov ne bo minila. Radi tega tvori kmečka vas občestvo, ki ne bo nikdar prešlo. Tega v mestu ni.

Naša kmečka vas tvori v bistvu eno družino, povezano pa ne samo po zemlji (gruntu), ampak tudi po enakem načinu življenja. Križi in težave, delo na polju, njivah in livadah, oranje, setev, košnja, žetev, mlatev, vinograd, šola, kmečki običaji, navade, cerkev, nedelje in prazniki, ženitve, cerkvice po holmih in hribih, božja pota, pesem, fantje na vasi, narodne noše, naš planšar, naš dežnik, narodne umetnine, domača obrt itd., vse to so vezi, ki drže od pamtiveka.

Kmetsko ljudstvo živi vzajemno. Na videz ne zgleda vse tako, toda v odporu proti hujšim nasprotnikom vsa nasprotstva ponehajo, v ospredje stopi z mogočno in zavestno silo na dan vzajemnost, zavednost skupnosti, občestvene povezanosti.

Tu je jedro dejanske ljubezni do bližnjega. Dasi se naši sosedje večkrat sporečejo med seboj, jih veže kljub temu vaška in farna zavest. V sili pozabijo na vse spore.

Iz tega dejansko realnega življenja je izšlo naše gasilstvo. Iz narodne povezanosti, iz krepostne ljubezni do bližnjega, se je rodila velika požrtvovalnost, katere sad je močna organizacija gasilstva na naši zemlji.

Naše gasilstvo je izšlo iz globljih korenin, kakor mnoge druge organizacije. Te imajo z malimi izjemami za cilj dosego lastnega namena, so torej egocentrične, dočim je delo gasilstva posvečeno svojemu bližnjemu. Narod to čuti.

Usidrano je globoko v narodu; noben vihar ne more tega sidra iztrgati iz njegove duše.

Naše gasilstvo je nastalo iz žrtev, ki jih je doprinesel narod sam. Gasilstvo je v obrambi našega narodnega premoženja prva armada naše domovine.

Gasilstvo na naši slovenski zemlji se je pričelo razvijati v dobi narodnih taborov. V letih 1870. do 1888. je nastalo na bivšem Kranjskem že 46 gasilskih društev ali požarnih bramb. V tem letu imamo že ustanovitev Doberletove: »Slovenske deželne zveze prostovoljnih gasilnih društev na Kranjskem.« Pristopilo pa jih je samo 26. Počasi le so gasilski kladivarji in zidarji zgradili današnji mogočen gasilski dom. Posamezne zveze naših gasilnih društev so bile včlanjene v avstrijski gasilski zvezi. Že leta 1903. se na zborovanju kranjskih gasilskih društev v Postojni na predlog pok. Barleta pojavi resolucija, ki zahteva izstop iz Zveze avstrijskih gasilnih društev in pristop v Zvezo slovanskih gasilnih društev v Pragi. Isto leto vidimo zastopnike našega gasilstva na zborovanju Slovanske gasilske zveze v Pragi.

Odslej so stalno hodili slovenski gasilci na zborovanja Slovanske gasilske zveze (njena pravila so izšla leta 1900.) in na prireditve češkega gasilstva. Vendar se je formalen pristop slovenskega gasilstva v Zvezo slovanskih gasilnih društev izvršil leta 1904. Slovensko gasilstvo je na bivšem Kranjskem že 35 let član Slovanske gasilske zveze. Združitev vsega

slovenskega gasilstva se je izvršila po pokojnem Barletu dne 15. XII. 1918 v enotno »Jugoslovansko gasilsko zvezo Ljubljana«, ki je afirmirala svoj obstoj na občnem zboru dne 1. VI. 1919. Zadnja društva (Maribor, Celje, Ptuj in Kočevje) pa so pristopila šele pred vseslovenskim gasilskim kongresom 1. 1930.

Vendar se tudi v novih političnih razmerah Barletu do njegove smrti leta 1928. ni posrečilo, da bi združil vse jugoslovansko in slovansko gasilstvo.

Dasi so bila prva gasilna društva ustanovljena v dobi taborov in ustanovitve čitalnic, vendar ni povsod vladal slovenski duh, zlasti ne po mestih in trgih na Spodnjem Štajerskem, poveljevanja pa so bila povsod v nemškem jeziku. Vendar ne dolgo.

Mogoče bi se dalo trditi, da so po spodnještajerskih slovenskih mestih pričeli Nemci ustvarjati svoje prve trdnjave ravno z gasilnimi društvi. Dejstvo je, da so v Ptuj, Mariboru, Celju in Laškem med prvimi ustanovitelji bili Nemci ali nemčurji, da je bil tako v teh družtvih, kakor tudi v drugih, v začetku povsod nemški poveljevalni jezik, a v gori imenovanih tudi nemška administracija. Poveljevalni jezik se je v teh mestih ohranil še v prevratno dobo; Ptuj, Maribor in Celje so vse do leta 1930. ohranili nemški duh, dočim je gasilno društvo v Laškem leta 1919. zavrglo nemški poveljevalni jezik, ko je naš župski starešina tovariš Guček pričel poveljevati v slovenskem jeziku. Iz tega se vidi, kako velik je bil vpliv nemštva vse do 20 let nazaj.

Hvala Bogu, da se je duh taborov uveljavljal po deželi mnogo prej. Leta 1888. je gasilno društvo v Žalcu sklenilo slovensko poveljevanje; nemško čuteči člani so izstopili. Istočasno je mladi in agilni gasilec Merhar Nace v Dolenji vasi pri Ribnici zaklical slovenskim gasilcem: »Nemškega poveljevanja ne potrebujemo! Še lepše se da poveljevati v našem domačem jeziku. Držal je besedo. Takoj je sestavil prvi slovenski gasilski vežbovnik. Širca v Žalcu in Merhar v Dolenji vasi sta prva pionirja slovenskega poveljevanja pri gasilstvu.

Ljubljana je prišla šele za njima. Slovensko poveljevanje pri ljubljanskem gasilnem društvu se je pričelo šele pod načelnikom Štricljem leta 1899., ki je sledil Doberletu.

Sistematično delo za slovensko poveljevanje pa sledi šele z Barletom Francetom, ki je izdal slovenski poslovnik s prostimi in redovnimi vajami, vaje z orodjem in nauk o znamenjih.

Buditi in vzgajati narodno zavest je kulturno delo. Dvig veljave slovenskega jezika v zasebnem in javnem življenju je bilo veliko in zaslužno narodno delo. Z uveljavljanjem slovenščine pri gasilnih družtvih so gasilski pionirji visoko dvignili slovensko zavest med slovenskim narodom. S tem se je pričel zavedati svoje enakovrednosti z drugimi narodi.

Na te može bomo gledali s posebnim spoštovanjem ter jih moramo uvrstiti ne samo med gasilske pionirje, ampak med prave narodne buditelje in voditelje.

Z uvedbo slovenskega poveljevanja njihovo delo ni bilo končano. Slovenskemu gasilcu je bilo treba dati dobre strokovne izobrazbe. Svoje znanje so črpali predvsem iz nemške gasilske literature in prakse, ki jim je bila najbližja. Kar so povzeli tam, so podajali tovarišem v slovenskem jeziku. Toda to jim ni zadostovalo. Tisoči slovenskih gasilcev so želeli

slovenskega gasilskega časopisa. Pričeli so izdajati list »Gasilec«, ki letos obhaja na tihem 42 letnico svojega obstoja.

»Gasilec« je strokovni list in je naš najboljši voditelj in učitelj. Prinaša strokovne članke iz vseh panog gasilstva, prinaša pa tudi članke vzgojno načelnega značaja. List propagira samo gasilske ideje, vzgaja članstvo k ljubezni do države in do npravstvenega življenja. K delu je pri-tegnil lep krog strokovnjakov.

Poleg strokovnega glasila, je centrala slovenskega gasilstva leta 1912. pričela izdajati tudi koledarček, ki prinaša zlasti statistične po-datke, kratke strokovne in informativne članke, male igrice za oder itd.

Gasilska zajednica v Ljubljani izdaja gasilske strokovne knjige.

Dobili smo leta 1935. prvo sistematično urejeno poučno knjigo o so-dobni gasilski službi izpod peresa gasilskega strokovnjaka Furlana Ja-neza, sedanjega poveljnika poklicne gasilske čete v Ljubljani.

Za strokovno izobrazbo članstva prireajo gasilske edinice posebne tečaje. Pri tem delu sodelujejo tudi številni delavci iz krogov slovenske inteligence: inženjerji, zdravniki, pravniki, stavbeniki, uradniki, učitelji, gospodarski strokovnjaki itd. Skratka, tudi gasilstvu se je posrečilo pri-tegniti k njegovemu humanemu delu vse sloje slovenskega naroda.

Zlasti pa prehaja samarijansko delo pri četah vedno bolj v roke zdravnikov, ki so se od slovenske inteligence najbolj odzvali našemu vabilu. Oni vzgajajo naše članstvo za prvo pomoč, zlasti pri požarih.

Kljub temu, da je gasilstvo vedno le v pomoč bližnjemu, da zanj žrt-vuje ure in ure za pouk, da zanj žrtvuje ne samo denar, ampak predvsem zdravje in pogosto tudi življenje, vendar ni našlo za vse te žrtve pravega razumevanja pri oblastvih. Vse kar so oblastva dala gasilstvu, so bile do leta 1933. podpore iz 2 in 1 % gasilskega sklada in podpornega sklada. Sedaj obstoji po § 79 zakona o organizaciji gasilstva štiriinpolodstotni gasilski sklad, ki ga pobirajo banovine. Kakor iz prejšnjih, tako prihaja tudi iz sedanjega sklada za vsako gasilsko četo letna subvencija okrog 500 do 1000 din. Ta podpora zadostuje komaj za administrativne stroške. Odkod pa drugo? Kdo skrbi za nabavo orodja, za njegovo vzdrževanje, kdo za gradnjo gasilskih domov in orodišč? To je prepuščeno članstvu. Glavno breme za vzdrževanje gasilstva nosi prostovoljno naše gasilstvo samo.

Toda to še ne bi bilo najhujše. *Za gasilske žrtve se nihče ne briga.* Banovina daje v izrednih slučajih kako malenkostno podporo ponesre-čencu ali njegovim.

Tudi tu je mislila gasilska organizacija na samopomoč. Za slučaj smrti deluje skoro pri vseh župah posebna organizacija »Samopomoč«, kakršno ima tudi gasilska zajednica. Le malo članstva razume pomen te socialne ustanove, a vsi tudi ne zmorejo prispevkov. Bolj pa je članstvo seglo po zavarovanju za slučaj nezgode v gasilski službi. Zavarovana je nad 1/5 članstva. To zavarovanje je bilo izvedeno šele leta 1938.

Poskusi, da bi gasilstvo ustanovilo lastno zavarovalnico, so se pone-srečili, ker bi to zahtevalo velika finančna sredstva, katerih pa članstvo ne bi zmoglo.

Naše gasilstvo stremi tudi za gospodarsko osamosvojitvijo. Z usta-novitvijo lastne Nabavljalne zadruge se hoče polagoma otresti posredo-

valcev pri vseh gasilskih potrebščinah, tako pri osebnih, kakor pri gasilskem materialu.

Zakon o organizaciji gasilstva je naložil tudi našemu gasilstvu nove naloge. Poleg nacionalnega in prosvetnega dela še tako zvano pasivno obrambo, t. j. obvarovanje civilnega prebivalstva pred napadi iz zraka in njih posledicami. Sem spadajo: sodelovanje gasilstva z vojaštvom pri napadih, obramba pred njimi, pouk o strupenih plinih, o uporabi protiplinskih mask, o vedenju prebivalstva pri napadih iz zraka, uničevanje strupenih plinov, obramba proti napadom z vžigalnimi bombami, organizacija hišnega gasilstva itd.

Narodnoobrambno delo je naše gasilstvo že vršilo in ga še vrši na naših mejah; potrebno je in koristno tako za naš narod kakor tudi za državo. Po vsem svojem delovanju je gasilstvo eminentno pozitiven tvorec narodne in državne misli. Gasilstvo more biti po svojem namenu agresiven element samo proti elementarnim nezgodam ognja in vode; ne more pa odrekati enake pravice pripadnikom drugih narodnosti, ki z nami živijo v naši državni zajednici. Gasilstvo je propagator mirnega sožitja z vsemi državljani, pa naj pripadajo temu ali onemu narodnemu občestvu. Naše gasilstvo zahteva spoštovanje do državne skupnosti, spoštovanje in pokorščino našim zakonom ter naši državni suverenosti. V teh mejah priznavamo kulturni, gospodarski in ideološki razvoj vsem manjšinskim narodnim skupinam do popolnosti.

Slovensko gasilstvo se ne mara mešati s tujerodnimi elementi; od našega narodnega občestva jih bomo držali daleč proč. Hočemo biti živo in plodnosno drevo v naši državi, toda naše njive hočemo obdelovati z lastnim plugom in motiko.

Radi tega odklanjamo vsake nasilne metode tudi v gasilstvu. Zahtevamo pravico zase, a ne odrekamo pravice drugemu. Le na ta način moremo doseči visoko poslanstvo gasilske ideje.

K strokovni in narodni vzgoji našega gasilstva moramo predvsem pridružiti vzgojo na pozitivnih нравstvenih načelih; ta so: ljubezen do Boga, do bližnjega, do domovine, države, ljubezen do pravice. V napisih na naših zastavah »Bogu v čast, bližnjemu v pomoč« je vse to že povedano. Vsaka drugačna vzgoja bi bila že v temelju zmotna. Naš zaščitnik je sv. Florijan. Gasilsko delo je kakor molitev. Vzgoja značajev temelji na teh imenovanih osnovnih pojmih. Hočemo vzgajati narod k нравstvenemu preporodu.

Kot nepolitična organizacija nudi naše gasilstvo odpor proti vsakemu poskusu zlorabe po raznih političnih sistemih. S tem pa nočemo reči, da bi se gasilstvo ne smelo pridružiti splošnemu narodnemu gibanju po bolj-ših eksistenčnih pogojih. Saj je gasilstvo vzraslo iz naroda. Gasilstvo mora živeti po volji naroda.

Izvršujoč svoje poslanstvo je gasilstvo prvo našlo pot do sporazuma vseh treh narodov Jugoslavije. Mi smo se z brati Hrvati in Srbi že sporazumeli. S tem smo dokazali, da vsi enako ljubimo naš skupen dom, da smo vsi enakovredni, da hočemo skupno braniti interese vseh treh narodov proti kateremu koli napadu. Gasilstvo treh jugoslovanskih bratov je dalo dober vzgled našim političnim voditeljem. Mi lahko s ponosom rečemo: »Slovenec, Srb, Hrvat za vedno bratu brat.«

Ko je brat Dolanski prečital na gasilskem kongresu v Zagrebu dne 15. avgusta 1937. znano resolucijo, je slovensko gasilstvo razumelo, da je to krik iz naroda, da je to odmev narodove duše po pravici do samostojnega življenja, do enakopravnosti. Naše gasilstvo ni oklevalo, da temu kriku preskrbi zadoščenje. Slovencu tov. Snoju Francetu, sedanjemu starešini Gasilske zveze kraljevine Jugoslavije, se je z neumorno voljo, energijo, taktom, skrbjo, ljubeznijo in doslednostjo posrečilo doseči, da stoji danes gasilstvo cele Jugoslavije kot en mož v borbi za svoj napredek.

Razvoj slovenskega gasilstva ni ostal neopažen tudi od ostalih bratov Slovanov pod bivšo Avstrijo. Slovenska zveza gasilnih društev na bivšem Kranjskem je že pred letom 1900. držala osebne vezi s češkim gasilstvom. Bratsko občevanje in prijateljski stiki tako s severnimi brati kakor tudi z Bolgari niso več prenehali; postali pa so posebno živahni po prevratu. »Jugoslovanska gasilska zveza Ljubljana« je v tej dobi imenovala za svoje častne člane odlične gasilske delavce izmed Čehov, Poljakov in tudi Bolgarov.

Čehi in Slovaki so se v velikem številu udeležili vseslovanskega gasilskega kongresa leta 1930. v Ljubljani. Tudi Bolgari so poslali svojo delegacijo. Kljub temu po prevratu dolgo časa ni prišlo do ustanovitve Vseslovanske gasilske zveze kot centralne zveze državnih gasilskih organizacij. Dolgo so se vršili razgovori. Pri nas niso bile za to ugodne razmere. Te neugodnosti je odstranil šele naš zakon o organizaciji gasilstva leta 1933., ki je združil gasilstvo cele Jugoslavije v enotno gasilsko zvezo. Mednje leto so bila sestavljena pravila za skupno zvezo vseh slovanskih gasilskih društev.

Politične razmere pa niso bile ugodne za njen razvoj. Poljaki, Bolgari so izostali, o Rusih ne more biti govora. Z ustanovitvijo protektorata in slovaške države pa so razmere postale popolnoma nejasne.

Moč slovenskega gasilstva ni toliko v številkah, kakor v gasilski zavesti in v njegovem vkoreninjenju v ljudstvu. Vendar lahko trdimo, da smo kvalitativno in kvantitativno najmočnejša gasilska organizacija v Jugoslaviji. Številčno stanje naše organizacije smo že omenili spredaj. V tehnični opremi stojimo absolutno v premoči nad vsemi drugimi.

Stanje gasilskega orodja koncem leta 1938.:

500 motornih, 1100 ročnih brizgaln, 140 gasilnih avtomobilov, ca 230.000 m gasilnih cevi. Gasilskih domov in orodišč imamo nad 600. Drugega gasilnega materiala niti ne omenjamo.

Naši samarijski odseki štejejo nad 2.000 članov s sanitetnim materialom in številnimi avtomobili. Prevozili so leta 1938. nad 78.057 km z nad 7.863 ponesrečenci. Naraščaj šteje čez 1.000 mladcev.

Premoženje naših gasilskih čet znaša nad 55 milijonov, dolga imajo čete ca 5 milijonov. Letno nabavijo naše čete čez 30 motornih brizgaln.

Za uspešen nastop pri požaru je poleg opreme potrebno predvsem izurjeno moštvo. Že starosta bivše Jugoslovanske gasilske zveze Ljubljana pok. Barle Franc je leta 1920. izdal »Vežbovnik za redovne in orodne vaje«; temelje za nadaljno delo. Leta 1938. pa smo izdali nov »Vadnik za redovne vaje« po predpisih sedanje Gasilske zveze. Vrednost strokovne izobrazbe pa je poudaril gasilski zakon, ki predvideva za gasilce tudi izpite. Gasilska zajednica v Ljubljani je takoj pričela prirejati tečaje po župah. Sistematično delo pa se je pričelo koncem leta 1937. Doslej se je

vršilo 20 štiridnevnih tečajev s poveljniškimi izpiti. Vseh tečajnikov je bilo 857, poveljniški izpit pa je napravilo 730 tečajnikov.

Gasilstvo postaja že veda. V Nemčiji polagajo že doktorske dizertacije iz gasilske stroke.

Poleg poznavanja orodja, opreme, gasilske taktike, mora sodoben gasilec poznati osnovne pojme fizike, kemije, elektrotehnike in strojne tehnike; poznati mora tudi stavbarstvo, prvo pomoč pri nezgodah. O vseh teh panogah se predava na tečajih.

Poleg tečajev skrbimo za strokovno izobrazbo gasilcev tudi s strokovnim glasilom »Gasilec«, ki izhaja v 3.500 izvodih. Izdajamo gasilsko knjižico s strokovnim čtivom. Tudi koledarček služi strokovni izobrazbi, letos smo ga razprodali 5.000.

Poleg teoretičnega pa potrebujejo gasilci tudi praktičnega pouka. Temu pa služijo pogoste vaje po župah in četah.

Nudimo pa članstvu tudi splošno izobrazbo s prirejanjem predavanj, z diletanskimi nastopi, deklamacijami, petjem, godbo itd.

Z gasilnim orodjem dobro opremljeno in strokovno izvežbano moštvo pa ne bo samo uspešneje nastopalo proti besnemu elementu ognja, zmanjšale se bodo tudi nezgode pri izvrševanju težke službe.

Kljub gori navedenim dejstvom naše gasilstvo še vedno ni tako opremljeno, kakor zahteva današnja doba. Razvoj tehnike in empiričnih ved grozi uničiti sedanjo kulturo in civilizacijo. Življenje posameznika kakor tudi družbe skuša teči vzporedno z napredkom v tehniki. Vse blago drvi. Toda v tem jih mnogo opeša, zastanejo, drugi jih pohodijo.

Pouk je drag. Napredek zahteva ogromnih žrtev. Ni mogoče slediti vsemu. Komaj se nekaj izkaže kot praktično, že drugi iznajde nekaj boljšega. Stremeti pa moramo za tem, da po svojih dopustnih in razpoložljivih sredstvih tudi z žrtvami, korakamo z napredkom onih, ki so pred nami. Majhen in siromašen narod smo. Naše gospodarske moči, naše materialne dobrine so šibke, ekonomično moramo ravnati z vsako našo drobtino.

V našem narodu je mnogo hrepenenja po znanju, po izpopolnitvi naše notranjosti. Te lastnosti je treba samo s prave strani prijeti in usmeriti.

Tako je tudi v gasilski organizaciji.

Pri pregledih čet sem le malokje naletel na brezbriznost in malomarnost, skoro povsod pa le na resno miselnost, posebno pri starejšem članstvu. Orodje negujejo skrbno, motorne brizgalne božajo kot nežne otročiče, hvalijo jih, varujejo jih pred mrazom. Ko človek vse to opazuje, vidi, da je od ljudstva naložen kapital v dobrih, skrbnih rokah.

Na gasilskih tečajih so vztrajali dnevno po 8 ur pri pouku; pri nikomur nismo opazili utrujenosti, mlačnosti ali celo brezbriznosti za kak predmet. Vsak predmet jih je zanimal.

Toda videli smo, da taki tečaji ne morejo zadostovati, ker dajo samo osnovne pojme o raznih učnih materijah. Na podlagi tega gasilec tečajnik lahko čita in razume naše strokovne članke v »Gasilecu« in se izobrazuje tudi sam. Vzbuja mu s tem zanimanje za strokovno izobrazbo. Tečaji so prekratki. Toda veliko število gasilskih čet in mala pičla denarna sredstva so nam narekovala ta način splošnega strokovnega pouka.

Pravi strokovni in uspešen gasilski pouk pa je mogoč le z metodično in sistematično urejeno gasilsko šolo. Gasilska šola si lahko pritegne stalen kader predavateljev, ki vsako snov lahko podrobno, sistematično in praktično obdelajo. V gasilski šoli je mogoče prirejati poleg splošnih tečajev tudi specialne. Le šola si more izpopolniti poučna materialna sredstva

Izšolan gasilec bo tudi doma mogel med svojimi tovariši širiti strokovno izobrazbo. *Omogočite nam gasilsko šolo!* To je naš klic!

Naše gasilstvo more ostati vzor napredka ostalim bratom gasilcem širom Jugoslavije tako po svoji gasilski izobrazbi, tehnični popolnosti, narodni in državljanski zavednosti. Hočemo, da postane naša gasilska družina ne samo notranje povezana po svoji strokovni in srčni izobrazbi; hočemo da bo udarne stala na braniku imetja svojega bližnjega.

Prostovoljci smo v službi naroda. Naše gasilstvo se bode strumno, disciplinirano in zavestno odzvalo klicu naše domovine in kralja

»NA POMOČ!«

Ing. Dolenc Franc, gasilski inspektor:

Naše bodoče delo

V kongresnih dneh hočemo pokazati svojo moč in svoje delo. Precej nas je, močna je naša organizacija. Tudi svojega dela se nam ni treba sramovati. Ne smemo pa mirovati — ogromno dela nas še čaka. Poleg borbe s požarom je naša naloga pomagati tudi pri raznih nesrečah in v času vojne pri napadih iz zraka.

Za uspešno borbo proti požaru nam je predvsem potrebno dobro in moderno gasilno orodje, uspešna gasilna sredstva in izvežbanost moštva, predvsem pa poveljnikov.

V pogledu orodja smo sicer mnogo na boljšem kot so ostale banovine, kljub

temu pa nam še marsikaj manjka. Pri nabavi novih motornih brizgaln moramo upoštevati sledeče krajevne prilike: 1. gorati predeli: a) z obilo vode in b) z malo vode ter 2. ravninski predeli: a) z obilo vode in b) z malo vode. Pretežna Slovenija je hribovita, zato potrebujemo brizgalne s sorazmerno visokim pritiskom. Primeren tip motorne brizgalne naj bi oddajal v minuti okrog 500 litrov vode s pritiskom 10 atm. Za potrebe v krajih pod toč. 1 b in 2 b motorne brizgalne seveda ne pridejo v poštev ali pa le v izjemnih slučajih in to takšne, ki oddajajo majhno količino vode. V zadnjem času se zaradi enostavnosti zelo uveljavljajo brizgalne z motorjem na avtomatsko zračno hlajenje.

Upoštevati moramo, da zlasti na deželi primanjkuje dobrih strojnikov in je zato umestno nabavljati čim enostavnejše stroje. Tudi motorizacija gasilskih vozil še ni v pravem razmahu. Glavne ovire so gmotnega značaja, ker so dobri avtomobili sorazmerno še zelo dragi. Ravno

zato si mnogo gasilskih čet nabavlja stare avtomobile, ki so nezanesljivi in potemtakem takšne nabave niso priporočljive.

Gašenje s peno se v večjem obsegu zaradi ogromnih stroškov še ne more uveljaviti, gledati pa moramo na to, da si čim več gasilskih čet nabavi male, prenosne ročne brizgalne z vedrom, ki lahko brizgajo peno ali pa tudi vodo.

Več pažnje bomo morali v bodoče posvečati gasilski opremi. Skrbeti bo treba za novo, moderno opremo, staro pa skrbno pregledovati in negovati. Poglavje za se so aparati za dihanje s kisikom. Pri sedanjih malenkostnih dohodkih si jih gasilske čete zaradi ogromnih nabavnih stroškov ne morejo omisliti, dasiravno so za vsak notranji napad skoro neobhodno potrebni. Zato nameravamo v bodoče uvesti med našo opremo 5—10 m dolge cevi, slične sesalnim, le precej ožje, ki bi se dale pritrditi na masko, tam kjer je sicer cedilo. Če je konec cevi na svežem zraku gre lahko gasilec z njo in masko opremljen v še tako gost dim.

Eno najbolj perečih vprašanj v nekaterih delih naše ožje domovine (n. pr. Suha krajina, Prekmurje itd.) pa je preskrba z vodo. Kjer ni tekoče vode in velikih vodnjakov, v katerih pa ne sme biti gladina vode pregloboko, bi morale občine na vsak način skrbeti za vodne rezervarje. Pri gradnji takšnih rezervarjev bo nujno potrebno, da merodajni činitelji ne dovolijo gradnje vodnih rezervarjev, če ni predviden še poseben prekat, ki mora vsebovati vsaj 2 m³ vode, ki jo smejo uporabljati le gasilci. Takšna naprava, ki je zgrajena na istem principu kot so rezervarji pri avtomobilih, je silno važna zlasti tedaj, če porabimo vso vodo v rezervarju, za slučaj požara pa ostane še vedno železna rezerva za prvo silo. Občine bi morale posvečati tudi več pažnje čiščenju mlak. Neočiščena mlaka je nehigijenska in otežava tudi gašenje, ker se od blata in vodnih rastlin hitro zamaši sesalna košara. Zato je čiščenje mlak gotovo potrebno in bi morale občine tozadeven predpis točno izvajati.

Naša naloga pa ni le gašenje požarov — mnogo važnejše je požar preprečiti ali pa mu vsaj onemogočiti večji razmah. Res je, da spada to v delokrog oblasti, vendar je naša sveta dolžnost, da pri tem pomagamo in tudi sami prevzamemo iniciativo za protipožarno zaščito. Predvsem je potreben pouk prebivalstvu, da se seznanijo z nevarnostmi ognja in kako se ga najlažje obvaruje. Samo v naši banovini uniči letno požar za okoli 25 milijonov dinarjev narodnega premoženja v celi naši državi pa nad 100 milijonov dinarjev. Pri tem pa moramo upoštevati, da podatki za kraje, kjer še ni gasilstva niso točni in so v resnici gotovo precej višji.

Po drugih državah vcepijo že otroku v ljudski šoli osnovne pojme o nevarnosti požara in ga seznanijo z zaščitnimi ukrepi. Z živo besedo, modeli, filmi, slikami itd. mu prikažejo nevarnega sovražnika človeškega življenja in imetja in vzbudijo tako v njem čut za odgovornost. Koliko požarov povzroči malomarnost, lahkomiselnost in nevednost, ki bi jih moral vsak človek, ki ima le trohico strokovnega pouka z lahkoto preprečiti. Če poznamo dobro nevarnost in se zavedamo, da jo lahko preprečimo, se ne bomo preveč preplašili in bomo ohranili mirno kri. Največ napak pa delamo v strahu in razburjenju. Zato bo potrebno v tem oziru še mnogo pouka širšim masam za kar je poklicana v prvi vrsti ravno naša organizacija.

Kot že uvodoma navedeno, je poleg borbe s požarom naloga gasilskih čet tudi pomoč pri raznih nesrečah. Tudi v te svrhe je potrebno dvojno: primerno orodje in oprema ter strokovna usposobljenost. Ravno za reševanje pri nesrečah je treba obilo najraznovrstnejših pripomočkov, orodja in opreme. Vsaka panoga reševanja zahteva svoje. Treba bo sistematsko nabavljati najprej splošne, pozneje pa specialne pripomočke in se pri tem ozirati na krajevne prilike. Po mojem mnenju bi za naše razmere, ko se borimo pri tako nizko odmernih podporah za vsak najmanjši znesek, uredili tehnično pomoč na sledeč način: Ker bi bila nabava tudi najpriprostejših sredstev za tehnično pomoč za posamezne čete le težko zmožljiva naj bi Gasilska zajednica sporazumno z župskimi upravami razdelila celo svoje področje na posamezne okoliše in pri razdelitvi upoštevala krajevne, prometne in druge prilike. V vsakem okolišu naj bi prevzela ena gasilska četa tehnično pomoč za celo področje. Ta četa bi posvetila vso svojo pažnjo organizaciji tehničnega pomožnega oddelka ter bi si postopoma nabavljala potrebne pripomočke. Seveda bi morala takšna četa prejemati sorazmerno višje podpore. Vso opremo, orodje in stale pripomočke bi shranjevala na avtomobilu, ki bi bil zgrajen samo za te svrhe. Za prvo silo bi bil uporaben navaden tovorni avto, ki bi bil opremljen z lopatami, sekirami, vrvmi, podpiralnimi drogi, dvigalom itd. Ščasoma bi uvedli seveda poseben enoten tip avtomobila, katerega motor bi se dal sklopiti z dinamostrojem za razsvetljavo in pogon raznih specialnih orodij. Vse investicije bi se bogato obrestovale že v miru, posebno važne pa bi bile v vojnem času.

V krajih, ki so stalno ogroženi od poplav bi morali uvesti posebne oddelke za reševanje na vodi z vso potrebno opremo in pripomočki. Imeti bi morali ne samo čolne, reševalne vrvi in pasove, ki pridejo v poštev pri reševanju, ampak tudi vse potrebno za obrambo obrežja in nasipov.

Tretja dolžnost, ki jo predpisuje od nas zakon o organizaciji gasilstva je zaščita prebivalstva pred napadi iz zraka. Mnogo se zahteva ravno v tem oziru od nas in tudi to bomo izvršili, seveda le s primernimi podporami. Podrobneje o tem delu se je že mnogo pisalo, povdaril bi le eno: Že sedaj, še bolj pa v bodoče bomo morali pri vseh nabavah orodja gledati na to, da bo odgovarjalo ne le zahtevam mirnega, ampak tudi vojnega časa. Le na ta način se bomo lahko ubranili nepotrebnih izdatkov in tudi dela.

Vsaka akcija bodisi na požarišču, bodisi na kašnem drugem kraju nesreče pa je uspešna le, če so dani vsi predpogoji in sicer: primerno orodje in oprema, dober in strokovno podkovan poveljnik in izvežbano ter strokovno usposobljeno moštvo. Če manjka le eno naštetih dejstev trpi vse. Zato bo v bodoče ena glavnih nalog strokovna usposobljenost gasilcev, posebno pa še poveljnikov. Gasilska zajednica je sicer že prirejala tečaje in izpite ter imamo že 730 gasilcev, ki so napravili poveljniški izpit. Pri ogromni tvarini, ki jo mora obvladati že navaden gasilec, še več pa poveljnik, so navedeni tečaji le zasilna rešitev, ker je mogoče v štirih dneh nuditi na tečaju le najosnovnejše pojme. Zato ima Gasilska zajednica v načrtu otvoriti, čim ji bo to mogoče, stalno gasilsko šolo. V tej šoli bo potrebno prirejati stalne tečaje za poveljnike, gasilske častnike, strojnike, vodje oddelkov za tehnično pomoč in sicer za vsako skupino posebej.

Vse težavne naloge more izvršiti le telesno krepak in odporen gasilec. Mnogo panog gasilske službe zahteva le mlajših, močnih ljudi. Ravno zato moramo gledati na potreben dotok in posvetiti zadostno skrb vzgoji naraščaja. V mladini je moč vsake, posebno pa še naše organizacije.

Ogromno je torej delo, ki nas še čaka. Kljub še tako veliki požrtvovalnosti vseh, pa so nam brez primernih denarnih podpor vezane roke. Je pač žalostno, da igra denar vedno odločilno vlogo, s tem moramo pač računati. Merodajni činitelji morajo zato poskrbeti za primerne podpore, da bomo lahko uresničili svoj program. Le na ta način bo mogoče ohraniti pri prostovoljnih gasilcih potrebno požrtvovalnost,

Naša organizacija ne sme ostati na sedanji stopnji, moramo jo še okrepiti in izpopolniti. Le naprej, nikoli nazaj — to naj bo naše načelo!

Japelj Pavle, predsednik kongresnega odbora:

Kako smo pripravljali II. jugoslovanski gasilski kongres

Pred vsako zajednično skupščino ima navadno osrednji odbor Gasilske zajednice svojo sejo, na kateri obravnava samostojne predloge žup. Tov. Snój Franc je predlagal pri neki taki priliki, naj se vrši v letu 1939. II. jugoslovanski gasilski kongres v Ljubljani. Predlog je bil soglasno sprejet po osred. odboru naše zajednice in potrjen tudi prihodnji dan od skupščine, ki je najvišji forum slovenskega gasilstva. Da se vrši kongres v letošnjem letu, je narekovalo več vzrokov, oziroma več namenov, ki jih hočemo doseči s kongresom.

Leta 1919. se je v Ljubljani ustanovila »Jugoslovanska gasilska zveza«, prva v svobodni jugoslovanski državi. Prav je, da se ta pomembni jubilej še posebej poudari, saj je misel Jugoslovanske gasilske zveze združila v sebi vse, kar slovensko in jugoslovansko misli in čuti.

Nepobitna resnica je, da je ravno v Sloveniji gasilska organizacija najbolj razvita, da posega že v vsako faro in občino, skoro vsako vas. Nobena druga organizacija se s tem dejstvom ne more ponašati; lahko trdimo, da je gasilstvo res narodovo, zraslo iz njega, se živi in dela za njega. Narod je čutil potrebo po gasilcih in gasilci mu vračajo dan za dnem ob vsakem času in ob vsakem vremenu. Kongres sam naj dokaže vso našo ljubezen do rodne grude, globoko vdanost svojemu narodu in naši skupni državi.

Za delo, ki ga vršimo, je nujno potrebna strokovna izobrazba našega članstva. Prve gasilske tekme rojev in posameznikov, orodne vaje in drugi nastopi, naj bi nudili članstvu strokoven pouk. Še toliko pisanja in navodil ne more nuditi onega efekta kakor praktičen nastop in delo.

Vsi ti vzroki so nas vodili, ko smo sklepali, da kongres priredimo in za katerega se je izrekla skupščina. Na podlagi sklepa skupščine se je iz-

volil propagandni odsek, ki je do 1. avgusta v preteklem letu izdelal ves program kongresnih prireditev. Takoj nato je pričel z delom tehnični odsek, v katerega smo morali povabiti tudi negasilce, da so nam s svojo staro prakso pomagali v našem težavnem delu. Ker je bil tehnični odsek preveč številčen, se je radi lažjega dela ustanovil izvršni odbor teh. odseka, ki ga tvorijo tov. Rupnik Jože, starešina župe Ljubljana-okolica kot predsednik, tov. inspektor ing. Dolenc kot tajnik ter Ivanc Boris in gg. Hvale in Kermavner. Ta eksekutiva je imela skozi tri mesece redno vsak ponedeljek sejo, da je lahko pripravila vso tvarino za tehnične nastope in tekmovanja. Poudariti je treba dejstvo, da se v letošnjem letu prvič izvajajo gasilske tekme, kar je dalo brez dvoma ogromno dela. Tehnični odsek je že pozimi prirejal tečaje po posameznih župah in v ta namen nastavil dva inštruktorja, tov. Hlastana in Presetnika, ki sta obšla vse župe, katere so prijavile svoje sodelovanje. Ko pa je nastopil čas prireditev, so se v mnogih krajih izvajale tudi vaje članov in naraščaja, katerim je vedno prisostvoval odposlanec kongresnega odbora. Vse letošnje prireditve so bile v znamenju priprav za kongres. Obilo truda, ljubezni do stvari same je bilo potrebno, da je ta odsek pripravil vse, da bo nastop res prava podoba moči gasilstva dravske banovine. V teh zadnjih dneh pa se mora sestajati skoro neprestano, da uredi vsa podrobna vprašanja, ki jih je seveda vse polno. Vse to neumorno delo pa bo kronano na dan 15. avgusta z mogočnim nastopom v ponosnem Stadionu.

Ker je delo raslo z dneva v dan, smo organizirali 18 odborov, kateri so pričeli s svojim delom že 13. marca. Uredili smo si posebno kongresno pisarno in polagoma nastavljali uslužbence. Vodstvo pisarne je prevzel tov. Ivanc Boris, tajnik kranjske gasilske župe. Posamezni odseki delujejo popolnoma samostojno v mejah odobrenega proračuna.

1. Prvotni organizatorični odsek pod mojim predsedstvom se je po potrebi pretvoril v izvršni kongresni odbor, v katerem so vsi predsedniki odsekov. Organizatorični odsek se je prvotno bavil z organizacijo samo v vseh podrobnostih.

2. Propagandni odsek, katerega vodi tov. Boris Ivanc, je organiziral predavanja po radiu, in sicer 6 po 10 minut ter 6 nacionalnih ur. Po časopisih je skrbel za primerno reklamo in opozarjal članstvo širom naše domovine na važnost in pomen kongresa. Njegovo delo so tudi plakati, katere je razposlal po vsej naši državi. Organiziral je radio-prenose samih slovesnosti in filmanje posameznih skupin, ki naj prikažejo kongres tudi tistim, kateri se ga ne bodo mogli udeležiti.

3. Stanovanjski odsek, katerega vodi g. Langus Jože, je imel ogromno posla, da je lahko pripravil prenočišča za naše članstvo. Vse šole v Ljubljani so dale na razpolago vse svoje prostore. Tudi privatniki, ki imajo svoje odvišne sobe, so pokazali veliko razumevanje za našo gasilsko stvar. Organizirati je moral posebne stanovanjske pisarne, ki delujejo v različnih delih mesta.

4. Prehranjevalni odsek je pod vodstvom priznanega strokovnjaka g. Kosa Antona pripravil za kongres potrebno hrano. Za telovadce brezplačno hrano v konzervah, za druge pa poskrbel ceneno hrano po raznih ljubljanskih gostilnah. V njegov delokrog spadajo tudi vsi paviljoni, ki se postavljajo na Stadionu za kongresne dni. Umevno je, da je od tega od-

seka mnogo odvisno, kako bodo kongresisti kongres sprejeli in kako jim bo ostal v spominu.

5. Avtomobilski odsek pod vodstvom g. Cirila Vidica je moral preskrbeti dovoljno število osebnih in tovornih avtomobilov za prevažanje odličnikov in vseh drugih potrebnih stvari iz mesta na Stadion in nazaj.

6. Železniški odsek pod vodstvom g. svetnika Raspergerja Antona je organiziral brezhiben in točen dovoz članstva in drugih udeležencev po železnici. Po prijavi posameznih čet je moral urediti vozne rede posebnih in drugih vlakov.

7. Rediteljski odsek, katerega vodi g. Snój Ivan, je organiziral 500 rediteljev, ki skrbe za red na kolodvorih, na Stadionu, zbirališčih itd. Reditelji bodo obenem vodili tudi informacijsko službo po vseh delih mesta in bodo za pomoč vsem ostalim odsekom, v kolikor bodo iste rabili.

8. Finančni odsek pod vodstvom tov. Pogačnika Bogdana je odobril proračune posameznih odsekov in preskrbel sredstva, da so odseki lahko nemoteno delovali. Glavno delo finančnega odseka pa se prične šele po končanem kongresu, da se izvede dokončna likvidacija. Kakor povsod, tako se mora tudi pri nas ta odsek boriti z velikimi finančnimi težkočami.

9. Gradbeni odsek pod vodstvom g. ing. Porente je zgradil potrebne paviljone za defile in oltar ter tribuno na Kongresnem trgu.

10. Dekoracijski odsek pod vodstvom ing. arh. Mesarja, ki je v tesni zvezi z gradbenim odsekom, je preskrbel dekoracijo vseh paviljonov, kolo-dvora, kongresne dvorane itd.

11. Zdravstveni odsek, ki ga vodi g. dr. Franta Mis, je preskrbel zadostno množino samarijank in zdravnikov, ki so ves čas kongresa neumorno delovali in čuvali zdravje kongresistov. Organiziral je več zdravstvenih postaj po mestu in na Stadionu po začasnih ambulantah. Njemu so vneto pomagali skavti, ki so tudi važna humana organizacija.

12. Odsek za sprevod vodi g. Čeč Vilko, ki je napravil pester in lep spored za mogočen sprevod. Po tolikih sprevodih, ki jih je Ljubljana videla, je gotovo gasilski sprevod eden izmed najbolj pomembnih po svoji tradiciji in po svoji pestrosti.

13. Sprejemni odsek pod vodstvom tov. dr. Šmajda je pripravil vse, da bo s častno četo sprejemal na postaji vse odličnike, ki so prihiteli na naš kongres.

14. Godbeni odsek pod vodstvom g. Dolinarja Franca je preskrbel zadostno število godb za sprevod in druge prilike. Za kongres smo dobili tudi 6 novih gasilskih koračnic, ki bodo kaj prav prišle godbam, ker so doslej pogrešale pristne gasilske godbene komade.

15. Razstavni odsek pod vodstvom poslovodje zadruga tov. Šlechta Srečka pripravlja razstavo v realni gimnaziji v Vegovi ulici. Razstava sama naj pokaže zgodovino, razvoj in vso moderno opremo gasilstva. Ker je ravno elektrika po naši ožji domovini tako razširjena, je prav, da pokažemo vse nepravilnosti električnih napeljav in vse možne nesreče s to važno moderno pridobitvijo.

16. Loterijski odsek, ki ga vodi tov. Dolinar Jože, starešina litijske gasilske župe, je pripravil prvo veliko efektno loterijo, katere čisti dobiček je namenjen za prvo slovensko in jugoslovansko gasilsko šolo, ki bo

v Ljubljani. Ogromno je bilo posla z razpošiljanjem srečk in večina naših čet se je klicu odzvala in prav pridno prodajala srečke. Po končanem žrebanju, ki bo 16. avgusta, pa bo še vsem tov. četam sporočil izid žrebanja in razdelil dobitke.

17. Izletniški odsek bo za tov. goste iz drugih banovin, ki si bodo hoteli ogledati našo lepo Slovenijo, organiziral avtobusne izlete.

To naj bi bil v kratkem pregled vsega kongresnega dela. Člani, ki boste prihiteli na naš kongres, pač ne boste čutili vsega ogromnega dela, ki je bilo izvršeno samo radi tega, da bi vi, tovariši, bili čim bolj zadovoljni in da bi kongres sam uspel v vseh pogledih.

Mežek Franc, tajnik Gas. zajednice za drav. banovino:

Spomini na gasilski kongres v Ljubljani v letu 1930

Tretja prestolica naše države sprejema v svečanem razpoloženju desettisočere množice onih, ki ne poznajo v svojem življenju le sebe, temveč jim je pri srcu tudi vedno in ob vsaki priliki blaginja svojega bližnjega, blagor svojega naroda in dobrobit države. V slovensko metropolo prihajajo te dni gasilci iz cele naše Jugoslavije, da v naši beli in vsikdar gostoljubni Ljubljani proslavijo 20 letnico ustanovitve bivše »Jugoslovanske gasilske zveze Ljubljana«. Pred 20. leti so se združile posamezne do takrat razcepljene

gasilske zveze v enotno močno organizacijo vsega slovenskega gasilstva. »Jugoslovanska gasilska zveza Ljubljana« je štela ob ustanovitvi 239 društev z 8.365 člani. Današnja Gasilska zajednica dravske banovine, ki je po zakonu o organizaciji gasilstva iz leta 1933. naslednica prejšnje »Jugoslovanske gasilske zveze Ljubljana«, pa šteje danes že 964 čet z nad 32.000 mož broječo gasilsko armado.

Gasilčeva pota niso posuta z rožicami — zlasti v današnjih težkih, razburkanih časih ne. Ako pa so se naše vrste v dveh desetletjih kljub temu silno pomnožile, potem to dokazuje, da je gasilska organizacija res najpotrebnejša, ki jo je narod sam ustvaril, ki za narod živi in dela ter da stoji na trdnih temeljih. Gasilstvo ni in tudi nikdar ni bilo last nikogar posameznika, temveč je last celeg naroda, iz katerega potrebe je tudi zrastle. Kako visoko ceni narod delo svojih sinov, nam priča velika udeležba iz vseh krajev naše domovine. Prav poseben pečat in poudarek pa dajejo proslavi naše 20 letnice številne in svečane naše narodne noše.

Po vseh krajih naše domovine so že mesece in mesece vzbujali gasilci mnogo pozornosti. V njihovih domovih je bilo vedno več žilavosti in vrvenja. Že zgodaj spomladi pa so pričeli prirejati javne nastope, na katerih so nastopali člani s prostimi in orodnimi vajami. Naša javnost je začela opazovati, da gasilstvo posveča vso pozornost tudi naraščaju in samarijanstvu. Vse te priprave so vzbujale slutnje, da se naša organi-

zacija pripravljala nekaj izrednega. In res bodo naši prostovoljni gasilci v strnjjenih masah in v polni disciplini pokazali, kaj so se v prostem času priučili, kaj zmorejo in kaj znajo ter s svojimi nastopi dostojno proslavili naš 20 letni jubilej.

Nehote se nam ob pogledu na te velike gasilske dneve vzbujajo spomini na leto 1930. Takrat smo priredili v Ljubljani prvi gasilski kongres v naši svobodni državi. Bil je to prvi kongres v okviru enotne takratne »Jugoslovanske gasilske zveze Ljubljana«. Bil pa je tudi prvi kongres, ko je po ljubljanskih ulicah strumno korakalo v kolonah nad desettisoč gasilcev. In kar je najvažnejše, je poudariti strumen nastop več tisoč gasilcev pri vajah na bivšem sportnem prostoru »Ilirije« ob Celovški cesti. S tem je že takrat naša organizacija napravila prelom s preteklostjo. S svojimi strumnimi nastopi pri prostih in pri rodnih vajah je postalo gasilstvo deležno še večjih simpatij pri javnosti. Z discipliniranimi nastopi so gasilci dokazali, da se v naših gasilskih domovih vedno in neprestano žilavo dela, ker se vsak naš gasilec zaveda težkih nalog in velikega poslanstva, ki ga današnja naša organizacija ima. Tudi pri letošnjem kongresu bodo gasilci z različnimi nastopi na ljubljanskem »Stadionu« pokazali, v koliko lahko narod na nje zida. Storili pa smo korak naprej. Ob priliki letošnjega kongresa opazimo tudi tekme tako posameznikov kakor gasilskih rojev. Kjer ni dela in kjer ni veliko borbe, tam tudi velikih uspehov ne moremo beležiti. Le v medsebojnem ostrem, a tovariškem tekmovanju se bodo naši gasilci usposobili telesno in duševno tako, da bodo zmogli tudi v času najtežjih preizkušenj z vsem uspehom nastopiti in pomagati povsod, kjer bo njih pomoč potrebna. Nismo nikaka telovadna organizacija, temveč nam je telovadba le sredstvo, da se naši gasilci telesno in duševno izvežbajo ter šele na podlagi tega pridobe potrebne sposobnosti, da morejo uspešno nuditi v miru ali vojni svojo pomoč. Hočemo razbliniti še zadnje predsodke, ki morda tu in tam še obstojajo.

Gasilski kongres v letu 1930. se je vršil ob priliki proslave 60 letnice matične gasilske čete Ljubljana-mesto. Četa je ob tej priliki blagoslovila svoj prapor z napisom pokojnega gasilskega kurata dr. Opeke: »V ognju ljubezni do bratov plamtimo, a ogenj sovraštva krotimo, gasimo!« Sleherni naš gasilec mora nositi te velike besede v svojem srcu. Slehernega gasilca življenje in delovanje mora biti usmerjeno v pravcu gornjih besedi. Ako je imel kdo pomisleka glede prirejanja našega kongresa v današnjih težkih in nesigurnih časih, potem stoji naše celokupno gasilstvo neomajno na stališču, da je kongres jugoslovanskega gasilstva danes bolj potreben kakor morda kdaj koli preje ali pozneje. Ako vse okrog nas tekmuje v sovražnosti in kopičenju materialnih dobrin, potem je dolžnost naših gasilcev toliko bolj vzgledno nastopati med svojim narodom in usmerjati njegova pota k idealizmu ter učiti Kristusovega nauka, ki je tudi gasilsko načelo: »Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe!« V narodu samem pa je treba buditi samozavest ter ga odvracati od slehernega malodušja.

Kakor so bila leta 1930. na kongresu razna zborovanja, tako zboruje tudi na letošnjem kongresu gasilstvo, kaj in v koliko je potreba organizacijo izpopolniti ter v katerem pravcu je potrebno naše delo poglobiti. Gasilstvo mora vedno nujno slediti naglemu dnevnemu tehničnemu raz-

voju. Tudi v slučaju sovražnih zračnih napadov bo imelo naše gasilstvo težko in odgovorno delo, za kar se mora temeljito izobraziti in pripraviti.

Tudi na tem kongresu vidimo zelo poučno gasilsko razstavo, ki pa je mnogo nazornejša in popolnejša od one v letu 1930.

Čim bolj razglabljam o nalogah gasilstva za človeško družbo, tem bolj se nam utrjuje prepričanje, da je za naše gasilce sistematična izobrazba nujno potrebna. Vsled tega smo se lotili tudi zadnjega vprašanja, ki je vsekakor najtežje, da si namreč omislimo v Ljubljani stalno gasilsko šolo. Ako naj bo naš gasilec telesno, duševno in srčno dovolj naobražen, mu je treba dati šole. In ker je gasilec poklican, da nudi narodu svojo pomoč v najtežjih trenutkih človeškega življenja, da se takorekoč samega sebe stavi popolnoma na razpolago v rešitev imetja svojega bližnjega ali v ohranitev življenja svojega sočloveka, potem bo gotovo tudi celokupen narod zmogel žrtev, da postavi prostovoljnemu gasilcu dostojno šolo, kjer naj dobi potrebno predizobrazbo ter črpa izkustva moderne tehnike za izvrševanje svojega prostovoljnega poklica. In tudi v tem obstoji pomen našega kongresa.

Na vseslovenskem kongresu leta 1930. so bili močno zastopani tuji narodi. Posebno Čehi in Slovaki so se odzvali v večjem številu. Letos prirejamo jugoslovanski kongres, na katerem sicer pogrešamo naše severne brate, zato pa imamo čast pozdraviti v Ljubljani močna zastopstva naših bratov iz cele naše države, ki so se odzvali našemu vabilu v mnogo večjem številu kakor leta 1930.

Kakor se je leta 1930. naše gasilstvo oddolžilo ustanovitelju bivše Gasilske zveze tov. Barletu s postavitvijo lepega spomenika na pokopališču, tako se tudi letos vsak gasilec s hvaležnostjo spominja velikega dela umrlih in preizkušenih borcev za gasilske ideale, katerim v svojem srcu postavi tak spomenik, da sleherni skuša mu biti enak.

Veličasten je bil pogled pri zadnjem kongresu z balkona univerze po Kongresnem trgu, na katerem je bilo razvrščenih nad deset tisoč gasilcev. Še veličastnejšo sliko nudi Kongresni trg ob letošnjem kongresu, ko dajejo slikovitost poleg stoterih gasilskih praporov tudi tisočere pestre narodne noše. Ako je gasilstvo že v letu 1930., ko še niti nismo imeli zakona o organizaciji gasilstva, nastopilo s tolikim uspehom, da je očaralo našo javnost, ki se je soglasno pohvalno izražala o gasilskem delu, potem nam je to le dokaz, da stoji naša organizacija na trdnih in zdravih temeljih ter da je naš gasilec na pravi poti svojega dela in ustvarjanja. Mnogokrat se v življenju prilasča ob raznih prilikah značaj in naziv viteštva, ki se je doslej gasilstvu odrekalo. Vprašam pa samo, kako naj se imenuje potem žrtvovanje lastnega življenja za ceno svojega bližnjega?

Gasilstvo se zaveda vloge, ki jo v človeštvu igra in naša organizacija se tudi zaveda položaja, ki ji pripada in ki ga tudi hoče in mora zavzeti. Naš gasilec pa bo pod najvišjim pokroviteljstvom Nj. Kr. Vis. kraljeviča Tomislava tudi v bodoče korakal v začrtani poti, čigar delovanje bo vedno Bogu v čast in bližnjemu v pomoč!

Ljubljana, dne 29. julija 1939.

Prof. Modic Stanko, ban. instruktor za pasivno brambo:

Gasilstvo v pasivni brambi po novih predpisih

Vse države so oprezne v svojem tisku — dasi ne tako kakor v zadevah čisto vojaškega značaja — kadar gre v organizaciji njihove pasivne brambe za posebnosti, ki bi omogočale ugodnejše rekrutacije pomožnega osebja in pripravnejši način financiranja. Zato moramo, če proučujemo inozemske načine v organizaciji in delu pasivne brambe, vselej računati s to okolnostjo, upoštevati pa jo je treba tudi, kadar govorimo o lastnih razmerah. Če obravnavamo tu naloge gasilstva v zvezi z novo uredbo o zaščiti pred napadi iz zraka, nam je mogoče ostati

v mejah splošnega značaja, ker gre za zadeve, ki jih najdemo v sličnih uredbah tudi drugod ter moremo zaenkrat pokazati le na načela, po katerih se bo treba ravnati pri podrobnem delu, ki nas še čaka.

Naš sistem pasivne brambe prišteva dr. ing. F. Welle, Berlin tistemu, ki gradi na čisto vojaški podlagi: Izdajanje splošnih povelj, pravi, se vrši po vojaški poti, vojaška so tudi vsa povelja v mirnem kakor v vojnem času. Po imenovanem piscu namreč razlikujemo štiri glavne sisteme pasivne brambe po sledečih značilnostih: 1. Vse delo opravljajo privatne (zasebne) brambne organizacije brez nadzorstva vojnega ministrstva, vojaški krogi so jim le svetovalci. 2. Zasebna društva so pod nadzorstvom vojnega ministrstva ter je možno, da to v pravem času prevzame tudi vrhovno poveljstvo. 3. Pasivna bramba je v rokah civilnih oblastev, navadno notranjega ministrstva, vrhovno poveljstvo pa pripada vojaštvu. 4. Vse delo nadzoruje in vodi vojaško oblastvo.

Naša nova uredba vsebuje v glavnem vse, kar nam je dala stara, odpravlja pa razne prejšnje nedostatke; tako urejuje tudi eno od najtežjih vprašanj, ki je prizadejalo dosedaj največ težkoč, namreč denarno vprašanje (Gasilec 1939., str. 59.). K dosedanjim obveznikom operativne in rezervne vojske pridejo v bodoče še obvezniki za zaščito pred napadi iz zraka, ki imajo vse pravice in dolžnosti vojaških obveznikov.

Obča organizacija za zaščito države in prebivalstva pred napadi iz zraka se deli — kakor prej — v aktivno in pasivno brambo, pasivna pa se deli po sredstvih, ki jih uporablja, na organizacijo kemijske, zdravstvene in tehnične službe — s posebnimi vrstami teh služb po njih znanstveni in stvarni delitvi za namene zaščite pred napadi iz zraka (čl. 2.). Gasilska služba je tu zapopadena kot posebna vrsta tehniške službe. Posebič je to poglavje ne omenja. — Pripravljalna dela za pasivno brambo opravljajo banske uprave ob podpori vojaških oblastev, v Beogradu pa uprava mesta Beograda (čl. 4.). Vrhovna uprava za posle pasivne brambe je državnobrambni inšpektorat, ki skrbi pod vodstvom ministra za vojsko in mornarico za celotno organizacijo zaščite pred napadi iz zraka (3. čl.). Predsedniki krajevnih odborov za pasivno brambo so — kakor prej — poveljniki mesta, in sicer povesod tam, kjer so vojaške edinice

(6. čl.), organizacija in opravljanje poslov za zaščito pred napadi iz zraka pa spada poglavitno v področje in pristojnost civilnih oblastev in naprav (čl. 6.), to se pravi v kompetenco občin. S tem v skladu je tudi določba, da so predsedniki, oziroma podpredsedniki občin namestniki ali pomočniki predsednikov krajevnih odborov za zaščito pred napadi iz zraka. V krajih brez vojaških edinic so predsedniki krajevnih odborov starešine civilnih oblastev ali samostojnih uradov in naprav, pripravljala dela vodijo lahko za to določene druge osebe, toda pod nadzorstvom krajevnih odborov (čl. 7.). — Iz teh členov uredbe o zaščiti pred napadi iz zraka izhaja, da pripada velik del pripravljalnega dela in odgovornosti predvsem občinam. V podeželju pa prihajajo v poštev gasilci kot prvi pomočniki občinam za skoro vsa pripravljala dela po potrebah pasivne obrambe, ker tvorijo čvrste edinice, od katerih pričakuje občinstvo vsakršno pomoč.

Na deželi je gasilstvo edina ustanova, ki lahko skrbi za pouk prebivalstva iz vseh vprašanj pasivne obrambe in tudi za potrebne vaje. Vsa navodila banskih uprav podeželskim občinam morajo, kakor pokaže praksa, dejansko prevzemati gasilci. Ni torej dovolj, če čakamo na tisti del pravilnika, ki bo uredil gasilsko službo posebič, ker se mora gasilstvo itak iz praktičnih razlogov pečati z vsemi vprašanji pasivne zaščite, ne pa samo z gašenjem požarov, ne glede na predpise gasilskega zakona, ki nalaga gasilstvu itak tudi organizacijo zaščite zoper dušljive pline in ostalo (§§ 5., 6.).

Glede proračunov nas zanima določba, da morajo banske uprave predložiti vsako leto v obliki seznamov podatke za ocenjevanje kreditov za podpore banovinam in krajevnim odborom. Potrebe gasilstva za pasivno obrambo spadajo v pristojnost ministrstva za telesno vzgojo (čl. 8., t. 9.). Pristojnim ministrstvom se mora predlagati v obliki seznamov, za katera dela je potreben denar in kolikšna skupna vsota z navedbo, koliko je na razpolago krajevnim odborom od banovine in občine. Glede omenjenih podpor je treba upoštevati točko 8. člena 8., ki omejuje možnosti za take podpore. Tudi ne smemo pozabiti, da je vmesna instanca vselej banska uprava.

Glede izdelave načrtov o zaščiti pred napadi iz zraka velja za gasilstvo predvsem predpis 4. t. 19. člena uredbe, kjer pravi, da morajo vsebovati načrti pododborov naslednje podatke:

1. Nižji organi pododborna (poimensko), s katerimi mora leta opravljati njemu namenjene dolžnosti. Sem spada sestav ekip in postaj, ki jih pa je treba tudi takoj sestaviti, ako še ne obstojajo.
2. Potrebna sredstva za delo posameznih organov dotičnega pododborna, kakor maske, zaščitna sredstva vobče in gasilsko orodje.
3. Članske sezname za banovinski odbor.
4. Približna skupna denarna vsota po posameznih vrstah poslov.
5. Finančna sredstva, ki se določijo za bodoče leto v občinskem (banovinskem itd.) proračunu in
6. koliko je iz tega predvidenega za dotični (gasilski) pododbor.
7. Začasno navodilo o delu pododborna za priprave in za izvršitev mobilizacije. Navesti se morajo potem še vsi predmeti, ki jih je treba nabaviti, in vsi posli, ki jih zahteva izvedba načrtov ter so zapopadani v zahtevanih kreditih, določenih v bodočem letu.

Glede osebja, ki je potrebno za dopolnjevanje posameznih ekip, bo treba upoštevati tiste ljudi, ki niso obvezniki operativne vojske. Obvez-

niki rezervne vojske od 40. do 50. leta starosti se smejo eventuelno uporabljati za gasilsko službo, ako ni sposobnih obveznikov poslednjega poziva. Sestav gasilskih ekip mora namreč računati zaradi potreb pasivne zaščite s stanjem vojnega časa. V smislu točke 8. člena 18. se smejo strokovne osebe za gasilsko službo v najpotrebnejši meri oprostiti vojaške službe, ako niso mlajše kakor 40 let (čl. 20.). Naglašena so pa tu predvsem važna industrijska podjetja ter bodo izšle podrobnosti glede možnih oprostitev šele s posebnim pravilnikom.

Pri sedanjem sestavu naših gasilskih čet bo javno gasilstvo v primeru vojne nenadoma ob večino svojega članstva, ki bo odhajalo v operativno in rezervno vojsko ter bi bilo treba vpreči v gasilsko službo naše rezervno članstvo, ki je po 25 letih prostovoljnega gasilskega udejstvovanja bilo stavljeno v rezervo po lastni želji ali pa po sklepu poveljstva (§ 9. gas. zak.). Z redkimi mlajšimi člani, ki niso vojaški obvezniki, ki tedaj tvorili jedro naših gasilskih čet. Zato je izredne važnosti, da pri tejnem v javno gasilstvo obveznike za zaščito pred napadi iz zraka, ki jih je mogoče rekrutirati na podlagi čl. 20. naše nove uredbe. Učinek tega člena glede števila in kakovosti razpoložljivega osebja se trenutno še ne da predvideti, ker so sezname oseb, ki niso vojni obvezniki, šele v delu, obenem pa še manjka pravilnik, ki predpisuje vse potrebne podrobnosti. Jasno pa je, da ljudje, ki niso sposobni za vojaško službo (na pr. zaradi srčne napake), pri gasilskih lestvah ne bodo dovolj uporabni.

Organizacija gasilske službe in njene naloge v pasivni brambi ostanejo v glavnem tiste, ki smo jih že večkrat obravnavali. Vlogo gasilstva je podal »Gasilec« lani v dveh člankih. Člen 12. nove uredbe pravi glede gasilske službe, da je nje namen v določitvi in razdelitvi poslov med vse mirnodobne gasilske organizacije, njih popolnitvi z osebjem, kar smo zgoraj ravno poudarjali, in s sodobnimi sredstvi pod nadzorstvom banovinskih odborov — v določevanju v z a j e m n e pomoči med bližnjimi kraji v banovini (potreba premičnih motoriziranih gasilskih enot, »Gasilec« 1938, str. 346) in v pripravljanju vsega prebivalstva za gašenje požarov, predvsem ob njegovem začetku (postavljanje hišnega in blokovnega gasilstva).

Seveda zahteva tudi hišno gasilstvo obveznike za zaščito pred zračnimi napadi, kajti tudi hišniki so po večini vojni obvezniki, kar bo delo precej oviralo. Osebe ženskega spola se smejo uporabljati poglavitno le v zdravstvenih in kemičnih službah (tu za ugotavljanje in preiskovanje bojnih strupov), ne pa v gasilskih organizacijah.

Pododbor za gasilsko službo (kot del odbora za mesto Beograd in analogno temu tudi v drugih krajih) naj proučuje vprašanja, ki se tičejo obrambe pred požari sploh, predvsem pa pred požari zaradi napadov iz zraka. Taki požari so nevarni po svojem velikem številu in po razsežnosti, pravi uredba v čl. 16., t. 7. Predsednik tega odbora je en svetnik mestnega poglavarstva, dalje sestavljajo ta odbor vrhovni inšpektor gasilske zveze, poveljniki gasilskih čet Beograda, Pančeva in Zemuna, po en odposlanec uprave mesta Beograda, orožniškega poveljstva in društva inženirjev in arhitektov. Ta pododbor sestavlja sezname gasilcev, ki so vpisani pri poveljstvu, v četah in v gasilskih patroljah, — izdaja navodila, naroča, nabavlja in shranjuje materialno opremo ter organizira pouk in

vaje. Posamezni posli se morajo opravljati pri gasilskih organizacijah v Beogradu, Pančevu in Zemunu s pomočjo njihovega članstva. Podobna je tudi sestava pododborov za gasilsko službo v manjših mestih in krajih, članstvo njihovih gasilskih čet bo pa zaposleno na sličen način pri pouku in pri vajah.

Isti člen opozarja za primer napada iz zraka tudi na razdelitev gasilstva v rajone po mestu, v tako zvane požarne okraje (decentralizacija), katerih zasedba po gasilcih naj odgovarja večji ali manjši nevarnosti za nastanek požarov. Glede nastanitve gasilskih postaj je potrebno sodelovanje s tehnično-stavbenim pododborom. — Pododbor naj prireja tudi za vse prebivalstvo tečaje in vaje v gašenju požarov, ki jih povzročajo termične vžigalne bombe. Najbrž bodo morali prevzemati to delo tudi ostali pododbori za gasilsko službo, ker se mora poučevati v se prebivalstvo.

K sklepu naj citiram še enkrat besede Lindnerja (»Gasilec« 1938, 315), veljavnih še nedavno za gasilstvo v Nemčiji: »Lahko smo prepričani, da bo postal razvoj orožja za napade iz zraka gasilstvo še pred nepričakovane naloge. Dozdeva se žalibog, da še ni prodrlo v najvišji krog strokovnjakov spoznanje o pravem pomenu gasilstva v bodočih vojnah.

Karel Luckmann, poveljnik g. č. KID Jesenice:

Sodobna gasilska taktika

Uspeh gasilske borbe ter gasilskih reševalnih del je v glavnem odvisen od taktike, katere se poslužujejo napadalci, branilci in reševalci. Trenutni položaj morajo presojeti pravilno in hladnokrvno. Po njem morajo s primernimi sredstvi hitro, preudarno in odločno posredovati.

Gasilska taktika je način, po katerem izvedemo gasilsko borbo in reševanje na kraju nesreče. Gasilska taktika je le tedaj sodobna, če se:

1. poslužuje najučinkovitejših sredstev, ki so ji po zaslugi iznajdljivih tehnikov na razpolago;
2. ravna po najnovejših izkustvih na gasilskem polju in po zadnjih tozadevnih izsledkih znanosti;
3. hitro prilagodi vsakokratnemu položaju, ki se često menja, ker je odvisen od številnih okoliščin in zunanjih vplivov.

Zato morajo biti gasilci ne samo sodobno opremljeni, temveč tudi dobro izšolani in izvežbani ter dovolj iznajdljivi in duhaprisotni, da tudi ob nenavadnih okoliščinah hitro uberejo pravo pot. Takoj si morajo ustvariti pravilno sliko o vsakokratnem položaju in pravilno morajo presojeti vse možnosti napada, obrambe in reševanja. Po teh morajo uravnati svoje delovanje.

Sodobni gasilci moramo toraj v vseh slučajih postopati taktično pravilno. Saj moramo tudi v življenju postopati tako, če hočemo žeti uspehe. Tudi v nam naklonjenih okoliščinah dosežemo le malo, če delamo taktične pogoške. Zato naj ima gasilec glavo in srce vedno na pravem mestu: *napadaj, brani se in rešuj vselej taktično pravilno!*

Važno je, da ohranijo napadalci, branilci in reševalci vselej mirno kri. Hladnokrvnost, odločnost in borbenost so osebni predpogoji pravilne

gasilske taktike. Sem spada tudi temeljito znanje vseh lastnosti in metod sovražnika. Osobito moramo poznati tudi njegove slabe strani, da ga ravno tam zagrabimo, kjer je najbolj občutljiv. Zato je neobhodno potrebno, da se tudi temeljito spoznamo s teorijami gorenja in gašenja.

Poleg osebnih predpogojev za pravilno taktiko moramo seveda izpolnjevati tudi tehnične. Ti so: posest potrebnega gasilskega orodja, pribora in opreme, ter njihova izbira in uporaba. Zavest, da z njimi razpolagamo in da umemo z njimi pravilno ravnati, jači našo odločnost in borbenost. Le če so izpolnjeni i osebni i tehnični predpogoji za pravilno taktiko, bomo v vseh okoliščinah taktično pravilno ravnali in uspešno nastopali.

Kdor koli ob požaru lahko pomaga, pa naj bo to priložnostni pomagač ali gasilec, naj ravna po sledečih smernicah:

- a) Najprej in takoj moramo reševati ogrožene ljudi!
- b) Nato ogroženo živino!
- c) Manjši požar naj se takoj pogasi!
- č) Po potrebi moramo priklicati nadaljnjo pomoč!
- d) Preprečiti moramo razširjenje ognja!
- e) Prodreti moramo do legla požara in ogenj z vsemi močmi pogasiti!

Da pravilno usmeri svoje delovanje odnosno izda pravilne ukrepe za gašenje, si mora poprej vsakdo ustvariti kolikor toliko jasno sliko o položaju. V to svrhu si mora zastaviti sledeča vprašanja in si mora nanje hitro poiskati odgovorov:

- a) *Ali so človeška življenja v nevarnosti?*
- b) *So živali v nevarnosti?*
- c) *Kaj gori, kakšen je obseg in kje je leglo požara?*
- č) *Ali je nevarnost razširjenja požara in kje je ta nevarnost največja?*
- d) *Ali je nadaljnja pomoč potrebna?*
- e) *Kje je najbližja voda za gašenje?*
- f) *Kje je najkrajši in najboljši dohod do ognja?*

Ko si je o položaju kolikor toliko na jasnem, naj nemudoma stori svojo dolžnost, seveda upoštevajoč osnovne smernice pravilne gasilske taktike. Kot osnovne označimo one poglobitve smernice gasilske taktike, ki so se izkazale kot najbolj pravilne in učinkovite, pa se na splošno lahko po njih ravnamo, ne glede na število in vrsto gasilskega orodja.

Gasilska taktika nam prvenstveno nalaga dolžnost, da rešujemo ljudi in nato živino, ki so v nevarnosti. Zastaviti moramo vse sile in vsa sredstva, da jih rešimo! Naj zgorijo še tolikšne vrednosti, nikdar ne smemo dopustiti, da ogenj ugonablja človeška življenja. Ta imajo v vsakem primeru višjo ceno, nego zgradbe in druge imovine. Pa tudi napram živali bodi pravi gasilec usmiljen. Človek, ki je zasužnil domačo žival, da mu prinaša najrazličnejše koristi, naj ji hitro pomaga, ko se muči in ko ji grozi pogin.

V drugi vrsti zahteva gasilska taktika, da ugotovimo, kaj in kje gori in kolikšna je nevarnost, da se požar še bolj ne razširi. Če gre za manjši požar, ki še nikogar ne ogroža, ga moramo nemudoma in z naj-

bolj priročnim sredstvom za gašenje malih požarov (mokra cunj, vedrom vode, mokro metlo, s peskom, aparatom za ročno gašenje in slično) pogasiti. Če ni popolne sigurnosti, da bomo požar z razpoložljivimi močmi in sredstvi v najkrajšem času premagali, moramo takoj priklicati nadaljnjo pomoč.

Če pa je nevarnost, da se požar razširi, potem mu moramo prvenstveno odrezati vse poti do drugih gorljivih snovi in predmetov. Braniti mu moramo neposreden prehod na gorljive predmete v okolici, iz enega v drug prostor, iz enega v drugo nadstropje, predvsem pa z ene na drugo, tik poleg stoječo zgradbo. Ravnotako mi moramo braniti posreden prenos na sosesčino potom letočih isker ali ogorkov, ki jih prenaša veter. Nič zato, če takoj ne moremo pogasiti večjega požara, le da se ogenj še bolj ne razbesni in razširi.

Braniti je torej predvsem ono, kar ogenj še ni zajel! Zato moramo braniti vsa ogrožena mesta, najbolj ogrožena še prav posebej! Ta mesta bo preudaren gasilec kaj hitro ugotovil. S kratkim izvidom jih redoma lahko najde v smeri vetra. Proti tem točkam liže plamen, puhti vročina in se vije dim. Ravno zato jih mora posebno odločno in trdovratno braniti. Dotični branilci morajo biti zelo odporni, žilavi in borbeni, pa tudi primerno opremljeni. Kljub temu ni to nič kaj lahek posel. Vzdržati pa morajo za vsako ceno, razen za ceno človeških življenj!

Šele v zadnji vrsti nam nalaga gasilska taktika dolžnost, da moramo večji ogenj obkoliti, ga omejiti na vedno manjši obseg in končno popolnoma pogasiti.

Pri samem gašenju požara je odločilne važnosti, s čim in kako gasimo. Kadar gasimo z vodo, moramo vedeti, kako je treba z njo gasiti. Saj ne gre za to, da brizgamo, temveč kako in kam brizgamo. Ravnati se moramo pač po osnovnih pravilih taktike gašenja, osobito pa moramo biti dobro izvežbani v sami tehniki gašenja.

Z vedrom brizgamo na gorečo opažno steno drugače, kakor polivamo z njim na tleh goreči, razliti špirit. Dočim brizgamo na steno s polnim in močnim curkom, tega pri špiritu ne smemo storiti, da ga ne razpršimo po sobi. Vodo brizgamo drugače ob prizemno opažno steno, kakor jo brizgamo navzgor na strešno ogrodje. Kako, je težko opisati. Vse to je treba temeljito vaditi pri praktičnih vajah ob šolskem ogrodju. Te vaje ne smemo omejiti zgolj na polivanje, odnosno brizganje vode z vedri, škafi in raznimi drugimi posodami, niti jih ne smemo omejiti na nekaj izbranih gasilcev. Obsegati morajo tudi brizganje z berglovko, aparati za ročno gašenje in s cevovodom; izuriti pa moramo prav vse gasilce. Potem bodo tudi v raznih primerih pravilno in smotrno brizgali.

S curkom ne smemo brizgati zgolj v plamen, temveč naravnost na goreči predmet! S curkom moramo hitro pogasiti pravo leglo požara!

Ne smemo brizgati kar na slepo v dim in ogenj! Če brizgamo na slepo, povzročamo nepotrebno škodo! Povzročamo pa tudi nezaželjen dim in vodno paro. Potem težje najdemo leglo požara.

Ko smo našli leglo požara, brizgamo vanj iz neposredne bližine ter s polnim in ravnim vodnim curkom. Z njim moramo zadeti naravnost v žerjavico! V to svrhu moramo napredovati tik do legla požara! Napadalni cevovod je položiti čim bližje k ognju.

To so temeljne zahteve gasilske taktike! Da jih izpolnimo, izvršimo — če le možno — *notranji napad!*

Ob požarih zgradb imamo dve možnosti napada:

1. napad, pri katerem prodiramo v notranjost zgradbe čim bližje do legla požara in

2. napad, pri katerem brizgamo vodo z zunanjšega stojišča na tleh ali na lestvi:

a) v višje nadstropje ali na streho in

b) skozi okna ali druge odprtine v prostore, v katerih domnevamo požar.

Prvi način napada imenujemo notranji napad, drugi pa zunanji. Če pomislimo, da udarja pri drugem načinu samo malo vode na živ ogenj in da povzroča ostala voda le nepotrebno škodo, potem ležijo prednosti notranjega napada na dlani. Kdor hoče pogoditi zajca, mora meriti naravnost nanj, ne pa po drevju ali v zrak. Slično moramo pri požarih usmerjati vodni curek naravnost na živ ogenj, ne pa Bog vedi kam, kjer povzročamo le škodo in pri čemur tratimo najbolj dragocen čas.

Če splezajo napadalci na visoke lestve in odtod usmerjajo v velikem loku vodne curke na streho, ki sama kot taka morda niti ne gori, je to imeniten prizor za številne radovedneže, a z gasilskega stališča popolnoma pogrešeno in nekoristno dejanje. Pri notranjem napadu delo napadalcev sicer ni tako vidno, vendar je tak napad vselej uspešnejši. Pri požarih pa ne gre za cirkus številnim gledalcem, temveč za tiho in nesebično delo pravih gasilcev in mož. Laži-gasilci, ki jim je več za vidnejši zunanji napad, pa naj se producirajo pred javnostjo ob drugih prilikah in pod drugim imenom. *Dokler ni nevarnosti, da se zruši zgradba ali njene deli, sodoben gasilec načeloma napadaj ogenj v notranjosti zgradbe!*

Ko prodirajo napadalci proti ognju, si morajo biti povsem na jasnem o tem, kje gori in kje je najboljši ter obenem najkrajši dohod do legla požara. Če tega ne vedo, izvršijo poseben izvid. Šele nato položijo cevovod. Izbrati morajo najboljši in obenem najvažnejši dohod do legla požara. Ta pelje skoraj vselej skozi vhodna vrata, po hodnikih, vežah in po stopnicah. Odtod obvladajo napadalci s svojim curkom skoraj vse prostore in kотиčke. Najnaravnejša je večinoma tudi najboljša dohodna pot!

Napadalca z ročnikom naj prodreta do one točke, s katere lahko najbolj uspešno napadata ogenj, odnosno lahko pogasita čim več goreče površine. Ogenj morata seveda sistematično napadati. *Pričeti morata ob robu ognja, gasiti pa morata od spodaj navzgor!*

Pri notranjem napadu se vselej držimo teh temeljnih načel taktike, oziroma tehnike gašenja. Le v obrambi proti ognjenim zubljem (plamenu) postopamo drugače. Tedaj se zatečemo k razpršenim vodnim curkom. Če brizgamo sedaj sem, sedaj tja, potem ognja kajpak ne moremo pogasiti. Tramič, ki smo ga tam ravnokar pogasili, se bo medtem zopet vnel, ko drugod nadaljujemo z brizganjem. Če pa brizgamo venomer v sredino, potem se požar krog in krog hudo razdivja. Torej moramo ogenj sistematično napadati, in sicer z njegovega skrajnega zunanjšega roba ter od spodaj navzgor.

Vodni curek moramo po tem pravilu usmerjati vselej le na izvestno točko. Šele ko je tam ogenj temeljito pogasjen, ga prenesemo na drugo

točko. Prvenstveno gasimo požar nosilnih konstrukcij, predvsem spojev, kajti dokler ti drže, ni posebne nevarnosti zrušenja. Nato gasimo goreče vodoravne površine od sprednjega roba nazaj, oziroma navpične stene od spodaj navzgor. Vse lepo po vrsti!

Najbolj važen je pritisk, s katerim udari vodni curek na goreči predmet. Vodni curek napravi slično kakor kamen, ki ga vržemo, najprej skoraj ravno pot, nakar pade v vedno ostrejšem loku proti zemlji. I kamen i vodni curek imata v prvem delu poti največjo moč, sredi poti manjšo, dočim v zadnjem delu poti ta moč vedno hitreje pojema. Ko pada voda v zadnjem delu poti počasneje in prileti že precej razpršena proti ognju, se vrhu tega spreminja precejšen del vodnega curka radi izžarevajoče vročine v paro in učinek gašenja je zato manjši. Če vse to pomislimo, potem brez nadaljnjega razumemo, *da moramo ogenj zadeti s čim krajšim, ravnim in polnim curkom!*

Vodni curek naj udari z vso silo na goreči predmet, da prodre voda v njegovo notranjost (v razpoke in gube), tako da ga hitreje ohlaja. Čim pade temperatura goreče snovi izpod njenega vnetišča, preneha snov oddajati gorljive pline. Dokler le-ti zgorevajo, vidimo na požarišču plamen. Pri požaru gorita torej tako izvestna snov kakor tudi gorljivi plini, ki jih dotična snov oddaja. Le zgorevanje gorljivih plinov se nam pokaže kot plamen. Če vse to pomislimo, tudi razumemo: gasiti moramo snov samo, da ubijemo dve muhi z enim udarcem: *i požar snovi i požar plinov, ki jih snov razvija!*

Z dolgim curkom, t. j. s spodnjim lokom curka, gasimo le pri obrambi, ko na pr. poštropimo slamnate ali lesene strehe, večji kup dračja, slame ali slično. *Pri obrambi proti letečemu ognju in izžarevajoči vročini pa moramo vodni curek vselej razpršiti.* To naredimo najenostavneje s posebnim razpršilcem sodobnega ročnika. Če pa nimamo takega ročnika, potem moramo curek razpršiti s prstom, ki ga tik ob ustniku tiščimo ob vodni curek. Tako pri obrambi proti letečemu ognju in izžarevajoči vročini kakor tudi pri obrambi proti ognjenim zubljem je namreč važno, da se vodni delci porazdelijo po čim večjem zračnem prostoru, da ohladijo čim več vročega zraka (izžarevajoče vročine, odnosno gorljivih plinov) in da zbijejo ob svojem padcu proti tlom čim več letečih isker in ogorkov na tla.

Pri notranjem napadu in pri obrambi proti neposrednemu razširjenju ognja pa naj priletijo delci polnega vodnega curka s čim večjo silo ob izvestno točko, da tam tudi hujsi ogenj mahoma pogasijo. Če imamo pred očmi različno vlogo vodnih delcev pri notranjem napadu in pri obrambi proti neposrednemu razširjanju ognja na eni strani ter proti letečemu ognju, izžarevajoči vročini in zubljem na drugi strani, potem bomo vedno pravilno napadali, oziroma branili, i. s. ali s polnim ali z razpršenim vodnim curkom. Spomin pa si lahko olajšamo s prisposodob: Proti kači s palico, proti osam z metlo!

Gornja izvajanja so le kratek izvleček iz razprave o »Gasilski taktiki«, ki jo bo priobčil naš strokovni list »Gasilec«.

V njej bo temeljito obravnavana gasilska taktika. Sodoben gasilec se pač mora s to snovjo v celoti natančno upoznati. Malo vpogleda pa naj mu da ta članek.

Potreba zračne zaščite

I.

Ko je 6. oktobra lanskega leta angleški ministrski predsednik Chamberlain odgovarjal na interpelacije v spodnji zbornici, je med drugim izjavil na naslov nekaterih bojevitih poslancev tudi sledeče:

»Današnja vojna ni več vojna napoleonskih časov, niti več vojna leta 1914. Če bi danes izbruhnil konflikt, bi bili prvi, ki bi morali umreti, naši delavci, naše žene in naši otroci, ne pa vojaki.«

Priznati je treba g. Chamberlainu zaslugo, da je s temi besedami podal — čeprav ne posebno originalno — vendar zelo razumno in jasno izraženo sodbo o bodoči vojni. Pred njim so namreč že mnogi vojni pisatelji, kakor maršala Foch in Petain, generali Ludendorf in Gertsch itd. jasno in ostro potrdili, da bodo bodoče vojne imele totalni in integralni značaj: prizadeta, da bo vsa država in posledice take vojne da bo nosilo hote ali nehote civilno prebivalstvo, četudi neoboroženo.

Faktor, ki mu je uspelo tako radikalno spremeniti način vojskovanja, je letalstvo. Ta relativno mlada panoga naše tehnike, ki predstavlja uresničenje davne želje človeštva po poljubnem gibanju tudi v zračnem prostoru, nam po drugi strani služi kot jasen primer, kako hitro je znalo človeštvo izrabiti, oziroma bolje zlorabiti — mlado iznajdbo v bojne namene. Kot prvi večji uspešni polet, ki je svoječasno bil prava senzacija, zaznamujemo 25. julija 1909. leta polet Louis Bleriota z istoimenskim letalom preko Rokavskega preliva. Toda že 1. novembra 1911. je bilo že izvedeno prvo bombardiranje iz zraka, in sicer z namenom pomirjevanja upornih severnoafriških rodov. Tako je bilo letalo uvrščeno med ofenzivna bojna sredstva ter se je pričel razvoj letala skoraj izključno v smeri prilagoditve bojnim namenom.

Danes, ob 30 letnici Bleriotovega poleta, moremo le strmeti nad napredkom letalstva: v normalnem poletu so dosežene hitrosti do 757 km na uro, v padalnem poletu celo do 900 km; najvišji doseženi dvig znaša 17.300 m; koristna teža velikih nočnih bombarderjev pa je dosegla že 10 ton. Razumljivo je, da imajo letala s takimi lastnostmi veliko možnost dospeti nenadoma z največjo hitrostjo nad nasprotnikove postojanke, pa četudi so te oddaljene 1000 km in več od letalskih centrov. Tolikšna zmogljivost letal pa je v stanju izpremeniti celo sovražno državo v bojišče ter je nad celokupnim teritorijem razgrnila karakteristiko operacijskega pozorišča, katero je bilo prej vezano le na omejene odseke obmejnih pokrajin.

Neverjeten napredek, ki ga je povojna doba prinesla letalstvu, je torej istega izoblikoval v eno najučinkovitejših napadalnih sredstev. Zato so gotovi vojni strokovnjaki pričeli smatrati letalstvo kot odločujoč fak-

tor bodoče totalitarne vojne. Pod tem nazivom razumemo boj vsega naroda proti vsemu nasprotnemu narodu z vsemi možnimi in razpoložljivimi sredstvi, ki morejo pripomoči do končnega cilja, t. j. do končnega uničenja nasprotnika. Nima pomena navajati vrsto izjav že omenjenih gospodov Focha, Petaina, Ludendorfa itd., v katerih so bile izražene osnovne misli, ki zagovarjajo tako vojno. Zanimivejša je izjava, ki jo je podal angleški polkovnik Fuller o vlogi letalstva v totalitarni vojni: »Zračni napadi — ki pa morajo biti učinkoviti — se morajo izrečno usmeriti proti odporni sili prebivalstva. Mišljenje širokih krogov, da se bo javno mnenje kot nekaka »vest človeštva« obrnilo proti izvajanjem takih napadov in da bi nevtralne države take napade mogle preprečiti, je smatrati kot naivno.«

Po mnenju znamenitih letalskih strategov obstoja naloga moderne letalske sile predvsem v tem, da takoj ob neposrednem pričetku sovražnosti vdere globoko v notranjost države. Taki bliskoviti napadi, izvedeni z velikimi skupinami letal na vsa važna nasprotnikova središča, vojaške postojanke, važne industrijske, strateško pomembne prometne zveze in naprave imajo namen otežkočiti že samo mobilizacijo, dalje preprečiti prevoz čet, uničiti zbrani in pripravljeni vojni material ter s paniko streti duševno moč in odpornost prebivalstva in s tem že vnaprej onemogočiti vsa prizadevanja za uspešni odpor.

Ta način bojne taktike letalstva, nazvan *douhetizem* (po generalu J. Douhetu, ki je prvi spoznal možnosti tovrstne uporabe modernega letalskega orožja), je naletel na polno odobravanje posebno onih držav, ki razpolagajo z močnim letalstvom. Pri tem načinu bojevanja je izven dvoma, da bo vse prebivalstvo v vseh pokrajinah napadane države neposredno prizadeto z učinki vojskovanja.

O tej prisiljeni soudeležbi prebivalstva pri bodoči vojni se je mnogo razpravljalo in naravno je, da so se dvignili povsod ogorčeni nasprotniki totalitarnega značaja vojne, podčrtavajuč, da bi morale ostati vojaške operacije, napadi in obramba omejeni le na bojevnike. Odkrito in objektivno obravnavanje tega vprašanja pa nas privede do bolestne ugotovitve, da je namreč razširjenje vojne na celo državo smatrati kot logično in neizogibno, saj so gotove teorije generala Douheta z nekaterimi prilagoditvami sprejete v vojni program vseh velikih držav: le tiste države morejo upati na zmago, katere imajo tako premoč v zraku, da ob samem pričetku vojne s ponavljajočimi se napadi najostrejših oblik učinkovito stro odpor sovražnika.

V vojni je namreč postavljen samo en določen cilj: premagati nasprotno armado. Če je torej mogoče s kakšnimi posebnimi ukrepi zmanjšati bojno zmožnost te armade, njeno odporno moč in operativno sposobnost, je jasno, da bo končni cilj vojne dosežen prej in na lažji način, če se ti ukrepi tudi uporabijo. Zmogljivost armade odvisi od njenih moralnih in materialnih sil. Te sile pa črpa armada iz notranjosti države. Za bojevnika predstavlja država sintezo vseh dragih občutkov: rodbine, domovine, življenja; je torej izvor vse njegove moralne sile. Iz notranjih pokrajin države pa črpa armada tudi ogromno količino materiala, ki ji je potreben za življenje in bojevanje: notranjost države predstavlja torej tudi enak vir materialnih sil. Zato je razumljivo, da bo sovražnik usmerjal svoje s pomočjo letalstva izvedene napade proti vsem notranjim pokrajinam države.

Tako bo bodoča vojna v bistvu vsebovala dve obliki boja, oziroma boljše rečeno, boj bo deljen na dva področja: boj armade in boj celotnega prebivalstva. To bosta dva različna odseka, toda medsebojno povezana in eden od drugega odvisna; bosta dva dela istega organizma enako važna in katerih delovanje je enako potrebno. Zastanek aktivnosti, občutno zmanjšanje sile enega obeh delov bi povzročil neizogibno smrt celega organizma. Če bi bila armada na frontah premagana, bi v državo vdrl sovražnik in vojna bi bila izgubljena. Toda tudi, če bi se zrušila le notranja fronta in bi oborožena sila bila sicer nepremagana, toda odrezana od vseh svojih produktivnih baz, brez možnosti dovoza in brez moralne podpore zaledja, bi moral v gotovem času nastopiti isti efekt.

Vdajati se optimizmu v že omenjenem smislu, da bi zaradi kakršnih koli ozirov humanosti ali na podlagi mednarodnih konvencij bilo civilno prebivalstvo obvarovano pred bombardiranjem, izvedenimi v prej omenjene svrhe, bi bilo vseskozi varljivo. Izkušnje zadnjih vojn v Kini in Španiji to nedvomno dokazujejo. V veliki večini slučajev je napadalno letalstvo imelo namen porušiti važne vojne in prometne objekte nasprotnika, kar se je tudi izvršilo. Da pa je pri tem mnogokrat bilo težko prizadeto tudi mirno, neoboroženo prebivalstvo, se more pripisovati predvsem dejstvu, da so napadene naprave, kakor kolodvori, vojašnice, skladišča in pristanišča pač tvorile sestavne dele celotnega mesta. Z bombardiranjem iz velikih višin pa je že samo po sebi dokaj težavno zadeti določen prostor, čemur se pridružuje še večji ali manjši, zaradi gotovih faktorjev neenakomerno povzročeni odmik bombe od cilja. Posledica tega je nujno ogrožanje velike površine okolice napadenega objekta, s tem pa tudi ogrožanje prebivalstva samega.

Temu dejstvu moramo brez skrivanja resnice pogledati v obraz. Ne samo rušenje in požari, tudi zastrupljenja utegnejo biti posledica takih napadov. General J. Douhet pravi: »Ali je zračna in posebno še plinska vojna uničujoča, nečloveška, neviteška, nezakonita ali celo prepovedana — in kakršno koli reakcijo bi utegnila izzvati pri nevtralcih — to vse je za nas vojne teoretike brezpomembno. Nas more zanimati samo eno dejstvo: da je namreč aerokemična vojna — mogoča.« Te odkrite besede nam pravilno kažejo današnje stanje problema zračnih napadov.

II.

Toda ni mogoča samo aerokemična vojna, temveč tudi obramba pred njo. Iste panoge znanosti, ki so pomagale ustvariti moderna uničevalna sredstva, nam po zakonu neizprosne logike omogočajo tudi izvedbo obrambe pred njimi. Z današnjimi napravami in postopki je možno letalske napade ali preprečiti, ali pa vsaj omiliti in njihove učinke zmanjšati.

Kakor se je letalsko napadalno orožje postopno razvijalo v vojni I. 1914. do 1918., tako se je že takrat (sicer z rahlo zamudo) uveljavljala tudi obramba pred napadi iz zraka. Kakšen rezultat more pokazati dobra organizacija te obrambe, nam kažejo naslednji podatki:

V pričetku svetovne vojne je letalska moč zapadnih velesil znašala 1374 letal proti 860 nemškim in avstrijskim letalom. To občutno premoč sta Anglija in Francija izkoristili predvsem na tako zvani zapadni fronti, kjer je gosto naseljeno in vseskozi industrijsko važno ozemlje zapadne Nemčije nudilo privlačen cilj. Leta 1914. seveda niso bila nemška mesta

zadnjih pokrajin niti malo pripravljena za obrambo pred letalskimi napadi. Bombardiranja, čeprav izvedena s sredstvi sorazmerno majhne učinkovitosti, so povzročila občutno škodo in izgube. Računa se, da je na vsakih 66 vrženih bomb odpadlo 100 deloma ubitih, deloma ranjenih oseb. Leta 1918., potem ko so omenjena mesta tekom 4 let bila cilj sovražnih napadov ter so se postopno razvile že vse zaščitne organizacije in izvedli potrebni ukrepi na podlagi trdih izkušenj prakse in znanstvenih poizkusov — pa je padlo kot žrtev istega števila bomb, vendar to pot že modernejših in učinkovitejših, le še 10 oseb.

Istočasno pa je treba poudariti postopno naraščanje številčne moči protiletalske obrambe. Leta 1914. ob pričetku svetovne vojne je vsa nemška protiletalska obrambna sila štela 6 častnikov s 60 možmi in 12 protiletalskimi topovi. Koncem svetovne vojne pa je vrhovnemu poveljniku posebnih protiletalskih oddelkov bilo na razpolago: 21 višjih štabnih častnikov, 1050 častnikov in 20.500 mož z 9 oddelki lovskih letal, 8 oddelki specialnih balonskih zapor, 156 glavnimi opazovalnimi in prislušnimi postajami, 370 žarometi, 200 protiletalskimi strojnicami in 900 protiletalskimi topovi. Navedene številke nazorno dokazujejo, kakšen je moral biti učinek sovražnih letalskih napadov, da se je obrambi posvetilo toliko pažnje in tudi toliko gmotnih sredstev. Delo zaščite, ki ga je pri tem izvršilo prebivalstvo pod vodstvom upravnih oblasti, pa je treba še prišteti.

Iz goraj navedenih podatkov je razvidno, da so skupna prizadevanja aktivne obrambe in pa zračne zaščite dosegla s pomočjo odgovarjajočega organiziranja obrambnih in zaščitnih ukrepov lep uspeh, saj je uspelo znižati število žrtev za 90 %, kar najlepše dokazuje upravičenost tozadevnega udejstvovanja, ne glede na materialne stroške, ki so za to potrebni. Pomisliti je namreč treba, da priprava in izvedba letalskih napadov zahteva ogromne vsote in je zato razumljivo, da morajo biti tudi stroški obrambe v gotovem razmerju. Primerno ravnomočje med silami napada in silami obrambe je edina postavka, ki omogoča izvedbo učinkovite obrambe pred napadi iz zraka. Gornje številke jasno potrjujejo to stališče.

Narod, ki se ne zaveda nevarnosti, ki mu preti iz zraka in ki si ne ustvari obrambnih pogojev in zaščitnih ukrepov, kateri mu tudi v slučaju vojne dopuščajo neoviran normalen potek življenja in poslovanja, bo v slučaju vojne v kratkem času strt. Zato je razumljivo, da vse države posvečajo vprašanju protiletalske obrambe in zaščite veliko pozornost. Kakor pa si ne moremo predstavljati te obrambe brez lovskega letalstva in protiletalskega topništva, tako moramo po drugi strani smatrati tudi zračno zaščito prebivalstva kot nujno potreben sestavni del splošne obrambe. Pri še tako izpopolnjeni aktivni obrambi je namreč zaradi velikanskega zračnega prostora, ki stoji sovražniku na razpolago, vendar le mogoče, da ta preseneti in prebije obrambo, katera pač vseh delov notranjosti države ne more enako intenzivno nadzirati in zato tudi ne vsak napad v vsakem slučaju s sigurnostjo zavriniti.

Zaradi tega tudi vse zakonodaje predvidevajo organiziranje splošne protiletalske obrambe, sestavljene iz obeh delov, t. j. iz aktivne in pasivne zračne obrambe. Po členu 1. naše uredbe o zaščiti pred napadi iz zraka z dne 13. aprila t. l. (Službeni list X. št. 36, stran 381) je naloga občne

obrambe pred zračnimi napadi v tem, da najpopolneje obrani in zaščiti prebivalstvo in ljudsko imovino pred učinki vseh napadalnih sredstev, ki bi jih utegnil sovražnik uporabljati iz zraka.

Glede na načine in pripomočke, ki se uporabljajo pri tej obrambi, jo delimo na *teritorialno zračno obrambo* kot aktivno obrambo in na *zaščito prebivalstva in ljudske imovine pred zračnimi napadi* kot pasivno obrambo.

Teritorialno zračno obrambo sestavljajo: štab teritorialne zračne obrambe s svojimi edinicami protiletalskega topništva in strojnic, z reflektorskimi edinicami in prislusnimi aparati, z lovskim letalstvom, ki skrbi za obrambo važnih središč ter z opazovalniško mrežo, balonskimi zaporami in sredstvi za obveščanje. Pri obrambi države pred napadi iz zraka pa sodeluje tudi celotno letalstvo operativne vojske in vsa druga njena obrambna sredstva.

Zaščite prebivalstva in ljudske imovine pred napadi iz zraka pa sestavljajo vsa pasivna sredstva, ki se morejo uporabljati v ta namen.

Po čl. 2. zgoraj omenjene uredbe sestoji zaščita pred napadi iz zraka z ozirom na sredstva, katera uporablja:

iz organizacije kemične, zdravstvene in tehnične službe s posebnimi vrstami in pododdelki teh služb po njihovi znanstveni in stvarni delitvi za namene zaščite pred napadi iz zraka;

iz organizacije drugih pomožnih služb, kakor propagande, šol, tečajev in vaj za izvežbanje prebivalstva;

iz evakuacije prebivalstva in vsega ostalega, kar je pomembnega za državo in prebivalstvo.

Organizacija službe zaščite pred napadi iz zraka mora seveda biti v najožji zvezi z organizacijo službe aktivne zračne obrambe, posebno pa z organizacijo opazovalne in obveščevalne službe.

Vidimo, da sestoji zaščita pred napadi iz zraka iz cele vrste postopkov in ukrepov, ki segajo v najrazličnejša področja tako specialne tehnike kakor tudi navadnega življenja. Zračna zaščita po sebi ne more imeti namena popolnoma odtegniti osebe in stvari posledicam bombardiranja, ker to z obstoječimi človeškimi zmožnostmi ni izvedljivo, temveč hoče zmanjšati učinek napadov iz zraka in ublažiti in odstraniti njihove posledice.

Ta zaščita se tiče prebivalstva neposredno: če hočemo namreč imeti zares učinkovito in čim popolnejšo zračno zaščito, obstoja absolutna potreba sodelovanja vsega prebivalstva, vseh podjetij in vseh oblastev v obliki najpopolnejšega dela za moralno in materialno pripravljenost celokupnega naroda.

Zaščita prebivalstva bo dosegla svoj cilj, če bo:

1. presenečenje in panika prebivalstva tudi pri najbolj nenadnih in silovitih napadih ostala omejena na gotov minimum, kar je dosegljivo s stalno pripravljenostjo;

2. če bo odporna moč naroda nezlomljiva tudi pri dalj časa se ponavljajočih napadih;

3. če bo potekalo življenje posebno še v gospodarskem in produktivnem oziru kakor v normalnih okoliščinah tako, da na mejah se bojujoča armada ne bo niti čutila, da se mora notranjost države enako boriti in braniti proti sovražniku, kar je mogoče le z nezmanjšano proizvodnjo in z nemotenim dobavljanjem vsega potrebnega.

Da moremo pričeti z delovanjem za dosego zgoraj omenjenega cilja, se moramo predvsem odvaditi gledati v potrebnih ukrepih zračne zaščite nekaj nenavadnega. Kakor je vsakemu samo po sebi razumljiva potreba, da je vojaštvo opremljeno z orožjem in da se tudi v času miru vadi v uporabi tega orožja, tako je treba tudi obrambne ukrepe s področja zračne zaščite smarati kot samo po sebi razumljivo potrebo, ki se je pojavila s tem trenutkom, ko je tehnika vojne uvedla novo orožje — letalstvo. Z uvedbo novega načina napadanja pa se je moralo v sestav državne obrambe dodati tudi nove obrambne načine, katerih izvedba zaradi svoje splošne narave odpada deloma tudi na celokupno prebivalstvo. Vsak posameznik je torej v lastnem interesu in v interesu državne skupnosti poklican, da sodeluje pri izgraditvi zračne zaščite. Da pa bo to sodelovanje vsega naroda imelo potreben uspeh, je potrebna gotova duševna in materialna priprava vsakega posameznika.

Ker predstavlja kompleks zračne zaščite popolnoma novo panogo udejstvovanja, ne more zadoščati le nabava gotovih zaščitnih sredstev in graditev zavetišč, če si pa prebivalstvo ni na jasnem, kaj naj s tem materialom počne in kako naj ga uporablja. Zaradi tega je ministrstvo notranjih zadev določilo kot prvo etapo v izgraditvi naše pasivne obrambe ravno smotrni pouk v zaščiti pred napadi iz zraka. Prebivalstvo, predvsem pa oni organi oblastev in javnih ustanov, ki že po svoji službeni dolžnosti zavzemajo važen ali viden položaj, se mora poučiti o vseh nevarnostih, ki prete pred napadi iz zraka, ter o načinu, kako je možno take napade preprečiti, ali — če to ni več izvedljivo — kako je ravnati, da napad ne povzroči še večje škode in še številnejših žrtev.

Obramba proti napadom iz zraka je sicer težavna, toda vseskozi mogoča. Uspeh obrambe pred napadi iz zraka pa je odvisen od več činiteljev. Zato naj bi se vsakemu državljanu razvila zavest, da kakršen koli napad iz zraka ne predstavlja neizogiben pogin, temveč da je možno ta udarec prestati celo brez sleherne škode, seveda če so izpolnjeni potrebni pogoji.

Prvi teh je *objektivno znanje* o nevarnosti, ki nam utegnejo groziti iz zraka ter o načinih obrambe pred njimi. Star pregovor pravi, da je opozorjen človek že na pol rešen. Človek, ki ve kakšna je nevarnost, ki mu preti, se more proti njej tudi zavarovati. Izvor vseh uničevalnih sredstev napadov iz zraka je iskati v tehniki in kemiji. Na drugi strani pa nam ravno ti dve panogi nudita sredstva, s katerimi se moremo obraniti in zaščititi. Danes obstojajo zaščitna sredstva, in to v taki kakovosti, da se more vsak državljan obraniti pred napadi iz zraka, če je opremljen s temi sredstvi in če jih zna pravilno uporabljati. Zato je pouk v zaščiti pred napadi iz zraka ter praktične vaje tega področja vseskozi potrebna stvarnost.

Drugi najvažnejši faktor, ki omogoča uspešno obrambo, je *duševna pripravljenost*. Trezen premislek, hladnokrvnost, živci na mestu — vse to je smatrati kot nujno podlago vsake zaščite pred napadi iz zraka, tako pri organiziranju ali pri izvrševanju iste. Brez premisleka in brez hladnokrvnosti v slučaju aerokemičnega napada ni rešitve. Le narod, ki se bo mogočno duševno in materialno pripravil na zaščito pred eventualnimi napadi iz zraka, bo mogel prestati tako vojno z najmanjšim številom žrtev.

V duševno pripravljenost prebivalstva spada tudi disciplina, tako v resnih slučajih kakor tudi pri izvedbi vaj. Radovoljno izvrševanje pred-

pisov, ki jih oblastva izdajajo v ta namen, le dokazuje *duševno zrelost* tako posameznika kakor tudi celega naroda. Predpisi, ki jih izdajo upravna oblastva, stremijo za tem, da se izvede čim popolnejša organizacija civilne zaščite in čim večja pripravljenost prebivalstva. Nediszipliniranost posameznikov bi mogla v resnem primeru neizmerno škodovati ne samo kršiteljem predpisov, temveč vsej skupnosti. Zaradi tega je dolžnost vseh, da že v slučajih vaj pripravijo vse potrebno ter se nujno ravnajo po vsakokratnih predpisih, k čemur so obvezani tudi po naredbi o zadržanju prebivalstva za časa vaj, katera je priobčena v dodatku.

Iz gornjih izvajanj je razvidna potreba po izgraditvi civilne zaščite pred napadi iz zraka. Priznati je treba, da organizacija iste zahteva gotove žrtve od vseh prizadetih, tako od posameznikov kakor tudi od ustanov, podjetij in oblastev. Toda zračna nevarnost obstoja in izgraditev obrambe je možna: priporočljivo je torej, da se vse potrebno izvede in pripravi pravočasno; kar se danes izvede v miru z majhno muko, pomenja veliko zmanjšanje tozadevnega dela v času potrebe in morda tudi — rešitev življenja. N.

DOBRNA PRI CELJU

Za srčne, živčne in ženske bolezni, počitka potrebni! Topli naravni vreli ter vsa ostala zdravilna sredstva, ki vračajo človeku duševne in telesne moči. S planinskim zrakom nasičene livade in gozdovi, vabljivi nasadi, osvežujoči vetrovi bližnjih gora, krasni sprehodi in izleti, vse to ustvarja stopnjevano zavest življenjske moči vsakomur, ki je svoje sile izčrpal v borbi za obstanek. Dobrna je eno izmed najlepših zdravilišč Jugoslavije. V spomladanski in jesenski sezoni kompletno 20 dnevno zdravljenje za znižano ceno od din 1.100.— do din 1.650.—.

Sezona od 1. maja do 15. oktobra.

Zahtevajte prospekte!

»GASILEC« izhaja vsakega 20. v mesecu in stane za člane letno 20 din, za čete in župe 25 din, za občine in druga oblastva ter zasebnike pa 30 din. Naročnina za inozemstvo 40 din. Posamezna številka stane 2.50 din. — List izdaja Gasilska zajednica za dravsko banovino v Ljubljani, zanjo odgovarja Franc Kramberger, mestni uradnik v Mariboru. — Urednik Franc Kramberger, mestni uradnik v Mariboru. — Tehnični, oziroma strokovni sestavki se objavijo šele potem, ko jih pregleda zajedničin gasilski inspektor. — Tisk Tiskarne sv. Cirila v Mariboru, predstavnik Albin Hrovatin.

Hranilnica Dravske

Podružnica Celje banovine Maribor

Sprejemamo vloge na hranilne knjižice in tekoči račun proti najugodnejšemu obrestovanju. Dajemo vsakovrstna posojila. Izvršujemo vse v denarno stroko spadajoče posle točno in kulantno

*Za vse vloge pri nas jamči Dravska banovina
z osem svojim premoženjem in svo davčno močjo*

MNOŽIMO DOMAČI
KAPITAL IN NALAGAJ-
MO SVOJE PRIHRANKE V PUPILARNOVARNI

DENARNI ZAVOD

MESTNO HRANILNICO V MARIBORU

Za vse vloge in obveznosti
jamči mesto Maribor z vsem
svojim premoženjem in z vso
svojo davčno močjo

Stanje hranilnih vlog preko 90 milijonov din - Vse vloge
se vsak čas izplačujejo - Obrestna mera 3 do 5 odstotkov

PRILOŽNOSTNI NAKUP

predmetov za splošno gospodarstvo, kot betonsko, kovsko, ključavničarsko železje, nosilce, cevi, ograje, tračnice, vagonete, mreže, jermenice, konzole, zobčnike, osovine, požiralnike za kanale, vodovodne ventile v vseh dimenzijah, kakor tudi bronc, medenino, baker v palicah, belo kovino, svinec, cink, centrifuge, parne kotle, lokomobile, kmetijske stroje, polno-jarmenik 65 cm, velike rezervoarje, vozove vseh vrst, bakrene kotle, orodje za vsako obrt, svedre za premogokope, patentne lestve itd. — Poleg tega si oglejte, prosim, moje veliko skladišče, kjer se boste prepričali, da se nahajate na lipskem velesejmu, samo z razliko: kajti pri meni dobite še več predmetov kot tam, in sicer po zelo ugodnih cenah — seveda rabljenih! — Kupujem tudi vse zgoraj omenjene predmete in jih plačujem po zelo dobrih cenah. — Priporoča se

**JUSTIN GUSTINCIČ, MARIBOR, Tatenbachova ul. 14
in podružnica vogal Ptujске in Tržaške ceste**

JAKOB PERHAVEC

TRGOVINA Z ALKOHOLNIMI PIJAČAMI IN SADNIMI SOKI

MARIBOR, GOSPOSKA ULICA 9 / TELEFON 25-80

Izdelovanje likerjev, desertnih vin itd. Vedno v zalogi: pristno slivovko, brinjevec, klekovačo, droženko, tropinovec, vse vrste likerjev, Vermouth-vino in sadni sok. Na drobno in na debelo

TOVARNA AVTOKAROSERIJ

PIERGLIER FRANC

TAPECIRANJE - LAKIRANJE - AVTOGENSKA VARILNICA

IZDELUJE KAROSERIJE ZA GASILSKE
IN REŠEVALNE VOZOVE - AVTOBUSE -
OSEBNE IN TOVORNE AVTOMOBILE

MARIBOR, MLINSKA ULICA 44

TELEFON 24-61 - BRZOJAVI: AVTOKAROSERIJ

SPLOŠNA STAVBENA DRUŽBA

MARIBOR-TEZNO

Telefon int. 20-57

Brzjavni Splostad

DELAVNICA ZA ŽELEZNE KONSTRUKCIJE,
MOSTOVE IN REZERVOARJE — ODDELEK
ZA ELEKTRIČNO IN AVTOGENSKO VAR-
JENJE — TVORNICA VIJAKOV, ZAKOVIC
IN DROBNE ŽELEZNE ROBE

Opozarjamo vse gasilske čete, da dobijo trošarine prosto: bencin za brizgalne in avtobencin, kakor tudi motorna olja najboljše in najceneje pri tvrdki

Motoroil, Maribor

družba z o. z.

Obrnite se na to tvrdko, ki Vam priskrbi brezplačno dovoljenje za nabavo breztrošarinskega bencina

Na pomoč!

AVGUST EHRlich MARIBOR

TEKSTILNE TOVARNE

PREDILNICA VIGOGNE IN
VÖLNENO-ČEŠLJANE PREJE
TKALNICA • TVORNICA
VATE IN BANDAŽE •

TELEGRAM: TEKSTILEHR, MARIBOR
TELEFON INTERURBAN 22-09

Za gasilske
edince in
gasilce pose-
ben popust!

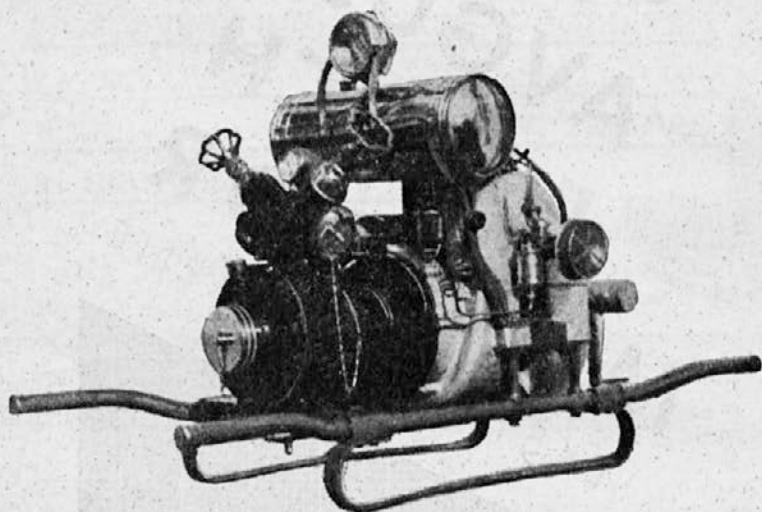
Važno za hišne posestnike in cerkveno-konkurenčne odbore
Vse strelovodne naprave vam preizkusi ter eventualne napake
popravi po konkurenčni ceni z desetletno pismeno garancijo

ANTON ROMIH

SPLOŠNO STAVBENO IN GALANTER. KLEPARSTVO TER SPECIALNI
ODDELEK ZA NAPELJEVANJE IN PREIZKUŠANJE STRELOVODOV
V MARIBORU, SMETANOVA 33

Brzjav: Romih klepar Maribor — Telefon interurban 22-77

Za lostuje dopisnica, da Vas obiščem. Priporočam se tudi za vsa druga
kleparska dela, kakor pokrivanje zvonikov, pleskanje, popravila itd.

*Najcenejše in najzanesljivejše motorne brizgalne, kakor tudi bronaste
zvonove v vseh velikostih izdeluje tvrdka*

„ZVON“, št. Vid nad Ljubljano

KRISTAL D. D. TOVARNA OGLEDAL IN BRUŠENEGA STEKLA

ZALOGA VSAKOVRSNEGA STEKLA - AVTO-STEKLA
POPRAVILA STARIH OGLEDAL - ZMERNE CENE IN
SOLIDNA POSTREŽBA - ZAHTEVAJTE PONUDBE
MARIBOR, TEL. 21-32 LJUBLJANA TEL. 30-75

GASILEC!

*Če mesto ognja Ti včasih gostiš žejd,
pasi na zdravje in vedi to,
da voda zdravilna in najboljša je ta,
ki srca rdeča kot snak ima!*

*Če pa bolan si — starost se pojavi,
le RADENSKO ZDRAVILIŠČE čisto Te osdravi!*

GASILSKE ČETE, POZOR!

*Preden si nabavite potrebne cevi, Vas vljudno vabim,
da si ogledate mojo zalogo*

NORMALNIH GASILSKIH CEVI

*najfinejše kakovosti, izdelke slovite češke tovarne
H. Klinger, za katero imam samoprodajo za vso Slovenijo
Cevi je preiskusila komisija gasilske zajednice Dravske
banovine v Ljubljani in nabavo istih priporoča*

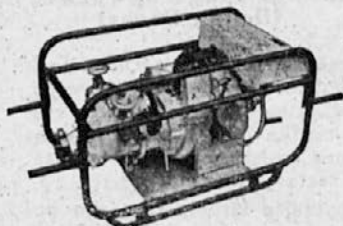
IVAN N. ADAMIČ

LJUBLJANA, SV. PETRA C. 31

**MARIBOR, VETRINJSKA UL. 20
CELJE, KRALJA PETRA C. 33**

*VELIKA ZALOGA: Gumiranih cevi vseh vrst, gumi-
ranih spiralnih sesalnih cevi - Normalne spojke iz la
medenine itd. - Najnižje cene! - Zahtevajte cenik!*

SAMOPRODAJA GASILSKIH CEVI!

„SPASITELJICE“, najmoder-
nejše patentirane brizgalne
od 12, 14, 16, 18, 20, 27 i 30 HP

MOTORNE BRIZGALNE, CEVI, SPOJKE

in vse ognjegasno-tehnične potrebščine
kupite najbolje pri:

»BE-RY«, M. DEŽELIČ

ZAGREB

GAJEVA ULICA 44 (TELEFON 23-681)

AZBESTNE OBLEKE IN PLATNO

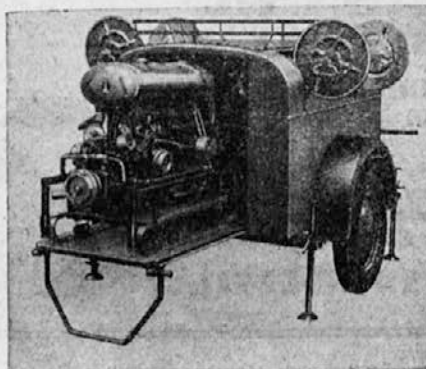
izdeluje domača tvornica

JUGOSLOVENSKO AZBEST A. D. BEOGRAD, ČUBURSKA UL. 10, POŠTNI PREDAL 268

*Edini s spričevalom Gasilske zveze kraljevine
Jugoslavije pod št. 3477 od 21. septembra 1937 l.
odobreni proizvod azbestnih oblek za vojaške in
gasilske svrhe ter prtov za gašenje požara —*

Zahtevajte brezplačne ponudbe

Gasilskim četam dajemo obleke tudi na odplačilo

SAMSA FRAN

trgovina gasilskega
orodja in potrebščin

Zagreb, Marulićev trg 12

LASTNIK

ŠIME DESPOTOVIĆ,

zastopnik prve svetovne
tovarne Magiruswerke,
Ulm na Donavi

katera edina sama izdeluje vse vrste lestev, začeni od 2 do 60 m višine, vse vrste motornih brizgalk od 14 do 120 KS, ki dajo od 400 do 3.600 l vode ali 2.000 do 10.000 l pene v minuti z 12 curki itd., s katerimi oskrbujejo ves svet. Tovarna Magirus posluje po vsem svetu, tvrdka Samsa pa posluje v naših krajih preko 30 let. Razen strojev in opreme za iste, kakor opremo za gasilce, zlasti priporočam vse vrste cevi, mask, zastav, štampiljk itd.

Gasilci, kupujte edino Magirusove najpopolnejše stroje, ki gasijo po volji z vodo ali s peno.

Blago dajem po tovarniški ceni. Zahtevajte specialne ponudbe.

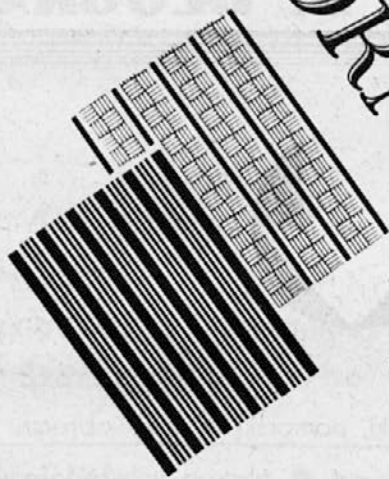
PREDIONICA I TKAONICA

A. D.

BEOGRAD

PRIJE

DOKTOR IN DRUG

TVORNICA
MARIBOR

BRZOJAVI: { TKAONA BEOGRAD
TKAONA MARIBOR

TELEFON: { BEOGRAD 20-988
MARIBOR 22-71

POŠT. ČEK. RAČUN: BEOGRAD 60.430

Kupujte vozne karte pri »PUTNIKU«!

Tujskoprometna zveza
Ljubljana
Tyrševa ulica 11

Tujskoprometna zveza
Maribor
Trg Svobode - Grad

Glavni zastopstvi

»PUTNIK« D. D. BEOGRAD

Vse vozne karte za železniški, pomorski in zračni promet v tu-
in inozemstvo po originalnih cenah ● Nakup in prodaja valut.

Kreditna pisma, potovalni čeki in hotelski boni ● Priljubljeni
izleti. Brezplačni nasveti in prospekti za potovanja

POSLOVALNICE:

Ljubljana, Tyrševa 11 in Masarykova 14, nasproti glav. kolodvoru
Maribor, Trg Svobode - Grad in glavni kolodvor
Bled, Celje, Ptuj, Dravograd, Gornja Radgona, Jesenice, Koren-
sko sedlo, Kranj, Kranjska gora, Planina pri Rakeku, Rogaška
Slatina, Sv. Janez v Bohinju, Št. Ilj

Vsak zaveden Slovenec

zavaruje edinole pri naši domači

V z a j e m n i
z a v a r o v a l n i c i
v L j u b l j a n i

Požar / Vlom / Steklo / Zvo-
nove / Nezgode / Življenje in v
»Karitas«-oddelku: Posmrtnino
Doto / Starostno preskrbo

C e n t r a l a :

*V Ljubljani, Miklošičeva
cesta 19, lastna palača
Telefon 25-21 in 25-22*

P o d r u ž n i c a :

*V Celju, palača
Ljudske posojilnice*

G l a v n o z a s t o p s t v o :

V Mariboru, Loška ul. 10

*V Novem mestu
Ljudska posojilnica*

Krajevni zastopniki v vseh farah

Naše skupno drevo!